

T.C.
BAŞBAKANLIK
Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-644 /4336

22 /11/2012

Konu : Kanun Tasarısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 18/10/2012 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşma ile eki Türkiye Cumhuriyeti ve The Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. Arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

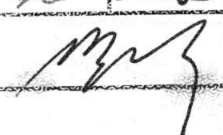
Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

EKİ :

1- Kanun Tasarısı

2- Gerekçe

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- Plan ve Bütçe - Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji			
Esas Komisyon	Dışişleri			
Tarih:	23 Kasım 2012		E. No: 1/709	
Yen. Üzm.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn. Bşk. Yrd.	Gn. Sek.
E.E.	z.c.	mt	AB	Adnan
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR VE KARARLAR BÖLÜMÜ
22 Kasım 2012
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV İŞLERİ BAŞKANLIĞI
22 Kasım 2012
No : 156920

GEREKÇE

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi (TANAP) Projesi ile Ülkemizin Gürcistan sınırından başlayarak Bulgaristan ve/veya Yunanistan sınırına uzanacak yaklaşık 2.000 kilometre uzunluğunda bir boru hattının inşa edilmesi planlanmaktadır. Söz konusu boru hattının başlangıç olarak Azerbaycan'ın Şahdeniz Sahasının 2'nci aşamasından üretilen 16 milyar metreküp doğal gazı taşınması, nihai olarak 32 milyar metreküp kapasiteye erişmesi hedeflenmektedir.

TANAP Projesi birçok stratejik ve ekonomik avantajlara sahip bir projedir. Ülkemize arz edilecek 6 milyar metreküp doğal gazın TANAP Sistemi üzerinden taşınacak olması ve doğal gaz tüketiminin yoğun olduğu Eskişehir ve Trakya Bölgesinde bırakılacak çıkış noktaları, ulusal iletim ağıımızı destekleyecek, gelecekte TANAP Sistemi üzerinden taşınacak doğal gazın öncelikli olarak Türkiye'deki alıcılara önerilecek olması, doğal gaz arz güvenliğimize katkı sağlayacak ve genişletilebilir kapasitesi sayesinde orta ve uzun vadede Hazar bölgesinde üretilen doğal gazın Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden dünya pazarlarına ulaştırılabilmesine imkân sağlayacaktır. Diğer taraftan, TANAP Projesi ile Azerbaycan doğal gazının alternatif ve güvenli bir güzergâh yoluyla Avrupa gibi daha büyük pazarlara doğrudan arz edilecek olması, içinde bulunduğumuz bölgenin refahına ve kalkınmasına yönelik gayretlerimize önemli katkıda bulunacaktır.

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşma" ve bu Hükümetlerarası Anlaşmanın ekini oluşturan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi (TANAP) Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nın amacı TANAP Projesinin Türkiye topraklarında hayata geçirilebilmesi için gerekli olan siyasi desteği vermek ve hukuki altyapıyı tesis etmektir.

Söz konusu Anlaşmalar ile TANAP Projesine ilişkin aşağıdaki hususlar düzenlenmiştir:

- TANAP Projesi Azerbaycan Devlet Petrol Şirketinin (SOCAR) hâlihazırda Hollanda'da kurduğu Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. (Proje Şirketi) tarafından hayata geçirilecektir.
- Proje Şirketinin nihai yapısında Türkiye'den BOTAŞ ve/veya TPAO'nun %20 hissesi bulunacaktır. Proje Şirketine ortak olacak yeni şirketlerin hisseleri SOCAR'ın hissesinden düşülecek ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin yeni katılacak şirketleri milli menfaatlerine tehdit oluşturduğu gerekçesiyle reddetme hakkı olacaktır.
- TANAP Sisteminin işletimi Türkiye'de kurulacak bir şirket tarafından yapılacaktır.
- TANAP Sistemi, Eskişehir ve Trakya Bölgesinde ulusal iletim sistemine bağlanacaktır.
- TANAP Sistemi'nin maksimum kapasitesi 32 milyar metreküp olacak ve kapasitenin bunun üzerine çıkarılması Türkiye ve Azerbaycan arasındaki ayrı bir anlaşmaya tabi olacaktır.
- Anlaşmalar 49 yıl boyunca geçerli olacaktır.
- 49 yıllık sürenin sonunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Proje Şirketi'nin varacağı anlaşmaya bağlı olarak TANAP Sistemi, ya Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine devredilecek ya da yerinden sökülecektir.
- TANAP Projesine ilişkin mal ve hizmet alımına yönelik ihalelerde rekabetçi olmak koşulu ile Türk şirketlerinin seçilmesine gayret edilecektir.
- TANAP Projesi ulusal mevzuatımızda bulunan yatırım teşviklerinden yararlanılarak hayata geçirilecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

İLE

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ARASINDA

TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİNE
İLİŞKİN

HÜKÜMETLERARASI ANLAŞMA

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA AZERBAYCAN CUMHURİYETİ KAYNAKLI VEYA
AZERBAYCAN CUMHURİYETİNDEN TRANSİT GEÇEN DOĞAL GAZIN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ TOPRAKLARI ÜZERİNDEN TRANS ANADOLU
DOĞAL BORU HATTI İLE TRANSİT GEÇİŞİNE İLİŞKİN ANLAŞMA**

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle tek tek "Devlet" ve birlikte veya beraber olarak "Devletler" olarak adlandırılacak);

Azerbaycan Cumhuriyeti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne ulaşan ve Türkiye Cumhuriyeti'nden geçen gaz ihracat boru hatlarının ve enerji alanında Türkiye ve Azerbaycan arasındaki başarılı işbirliğin öneminin bilincinde olarak;

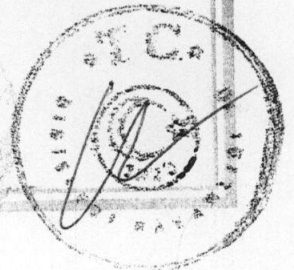
Bakü-Tiflis-Ceyhan ve Bakü Tiflis Erzurum Doğal Gaz Boru Hatları gibi benzer projelerin yanı sıra Şah Deniz Sahası'nın 1'inci aşamasından elde edilen Doğal Gazın satışına ilişkin Devletlerin başarılı işbirliğinin altını çizerek;

Enerji sektöründe kalkınma ve işbirliğinin Devletler arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri daha da güçlendireceğini kabul ederek;

Azerbaycan Cumhuriyeti açısından, hem Azerbaycan kara topraklarındaki, hem de Hazar Denizi'nin Azerbaycan bölümündeki Doğal Gaz kaynaklarının daha fazla geliştirilmesini ve kullanılmasını ve Azerbaycan kaynaklı ve Azerbaycan üzerinden transit geçen üretilen Doğal Gazın, Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Türkiye'deki, Türkiye – Yunanistan sınırındaki ve Türkiye – Bulgaristan sınırındaki çıkış noktalarına ve Devletlerin anlaşacağı diğer noktalara taşınmasını; Türkiye Cumhuriyeti açısından, Doğal Gaz kaynaklarının çeşitlendirilmesini ve Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Doğal Gaz transitinin teşvik edilmesini arzularak;

Transit Geçiş'in yeknesak ve ayırım gözetmeyen standartlara, fiziksel ve işletimsel olarak kesintisiz altyapıya ihtiyaç duyan uluslar ötesi bir yapıya sahip olduğunun ve Enerji Şartı da dahil olmak üzere ilgili uluslararası anlaşmalara uygunluğunun altını çizerek;

Şah Deniz Sahasının 2'inci aşamasında üretilen Doğal Gazın satışına ve Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nden transit geçen Doğal Gazın, Türkiye Cumhuriyeti toprakları içerisine ve Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Transit Geçişinin yanı sıra Doğal Gazın Türkiye – Gürcistan sınırından, Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Türkiye'deki, Türkiye Cumhuriyeti'nin Yunanistan ve Bulgaristan sınırlarındaki çıkış noktalarına ve Devletlerin anlaşacağı diğer noktalara güvenli ve kesintisiz olarak Transit Geçişini sağlamak amacıyla yeni, bağımsız ve müstakil bir boru hattı olarak TANAP Projesi'nin desteklenmesi ve ilerletilmesine ilişkin 25 Ekim 2011 tarihinde imzalanan Hükümetlerarası Anlaşmasını imzalamaları ışığında,

Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında 24 Aralık 2011 tarihinde, Mutabakat Zaptında tanımlandığı şekliyle Türk Katılımcıları'nın ortaklık payının %20 (yüzde yirmi) ve yine sözkonusu Mutabakat Zaptı'nda tanımlandığı şekliyle Azerbaycan Katılımcıları'nın ortaklık payının %80 (yüzde seksen)olacağı bir proje konsorsiyum Kuruluşu'nun(bundan böyleTANAP Proje Şirketi olarak adlandırılacaktır) tesis edilmesi niyetiyle TANAP Projesine ilişkin imzalanan sözkonusu Mutabakat Zaptı'nı, dikkate alarak,

TANAP Projesinin gerçekleşmesinin Devletler için stratejik önemi olduğunun ve Şah Deniz sahası'nın 2'inci aşamasının geliştirilmesininözel teşebbüs ve girişim gerektirdiğinin farkında olarak ve TANAP Sisteminin verimli ve güvenli gelişimini, sahipliğini ve işletimini koruma niyetinde olarak,

AŞAĞIDAKI HUSUSLARDA ANLAŞMAYA VARMIŞLARDIR:

BÖLÜM 1: ANLAŞMANIN YORUMLANMASI VE KAPSAMI

MADDE 1 TANIMLAR VE YORUMLAMA

1.1. Tanımlar

Burada(Giriş bölümü dahil olmak üzere) aksi belirtilmediği sürece, bu Anlaşma içerisinde kullanılan büyük harfli terimler, bu anlaşmanın eki olan Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasında yer aldığı anlamı taşır veorada başka bir şekilde tanımlanmadıkça, aşağıdaki anlamları taşır

“**Anlaşma**” üzerinde zaman zaman değişiklik, ilave yapılan veya başka bir şekilde tadil edilen yapılanhaliyle işbu Hükümetlerarası Anlaşma anlamına gelir.

“**Anayasa**”üzerinde zaman zaman değişiklik, düzeltme yapılan veyatadil edilen haliyle Devletin anayasası anlamına gelir.

“**Ev Sahibi Hükümet Anlaşması**” TANAP Sistemine ilişkin olarak bir tarafta Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve diğer tarafta TANAP Proje Şirketi arasındailgili tarihteimzalanan, bu Anlaşmanın eki olan ve gelecekte kendi hükümlerine göre değişebilecek, tadil edilebilecek veya uzatılabilecek anlaşma anlamına gelir.

“**Engel**” bir Devletin toprakları içerisinde Proje Aktivitelerini engellemekle, kısıtlamakla veya geciktirmekle tehdit edecek şekilde gerçekleşen olay yada ortaya çıkan durum anlamına gelir.

“**SD2 Gaz Satım Anlaşması**” SOCAR (satıcı olarak) ve BOTAŞ (alıcı olarak) arasında 25 Ekim 2011 tarihinde Azerbaycan'danGaz satım ve alımına ilişkin olarak imzalanan gaz satım anlaşması anlamına gelir.

“**TANAP Komitesi**” işbu Anlaşmanın 4.3 Maddesinde tanımlanan anlama gelir.

1.2. Yorum

- 1.2.1 İşbu Anlaşma, sadece atıfta bulunmayı kolaylaştırmak amacıyla maddelere, bölümlere ve diğer kısımlara ayrılmıştır ve başlıklar kullanılmış olup, bunlar işbu Anlaşma'nın yapısını veya yorumunu etkilemez.
- 1.2.2 Aksi belirtilmedikçe, bir "Madde"den bahsedilirken bir rakam veya harf kullanıldığında, işbu Anlaşma'nın söz konusu Maddesine atıfta bulunulur.
- 1.2.3 "İşbu anlaşma", "bunun", "bundan sonra", "burada" ve buna benzer ifadeler, işbu Anlaşma'nın özel bir Madde veya kısmına değil, işbu Anlaşma'ya atıfta bulunmaktadır

1.3. Anlam

Aksi özellikle belirtilmedikçe veya içerikten aksi bir anlam çıkmadıkça, tekil kullanılan kelimeler çoğul, çoğul kullanılan kelimeler tekil hallerini içerir; belirli bir cinsiyet atfı içeren kelimeler iki cinsiyeti de içerir ve "dahil" ve "dahildir" ifadeleri "bununla sınırlı olmamak üzere" anlamını da içerecek şekilde yorumlanmalıdır.

MADDE 2

BU ANLAŞMA İLE DİĞER ULUSLARARASI VE YEREL YÜKÜMLÜLÜKLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

- 2.1. Her bir Devlet, bu Anlaşmanın imzasının ve uygulanmasının hükümetinin yetkisi dahilinde olduğunu teyit ve garanti eder.
- 2.2. Bu Anlaşmada yer alan hiçbir hüküm, herhangi bir Devletin Enerji Şartı Anlaşması veya diğer uluslararası anlaşma veya uluslararası hukukun üstünlüğü kapsamındaki hak veya yükümlülüklerini azaltmaz.
- 2.3. Türkiye Cumhuriyeti, TANAP Proje Şirketi ile bu Anlaşma'nın tarihinde ya da yakın bir tarihte bu Anlaşmanın bir parçası ve Madde 13.1 hükümleri kapsamında bağlayıcı olacak işbu Anlaşmanın eki bir Ev Sahibi Hükümet Anlaşması imzalayacaktır.

BÖLÜM 2 GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

MADDE 3

BU ANLAŞMA VE DİĞER İLGİLİ ANLAŞMALARIN İFASI VE GÖZETİMİ

- 3.1. Bu Anlaşma, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması ile birlikte TANAP Projesine ve Doğal Gazın TANAP Sisteminden Transit Geçişine uygulanacak usul ve esasları düzenler.

- 3.2. Her bir Devlet, bu Anlaşmayagöre kendi sorumluluklarını yerine getireceğini ve icra edeceğini garanti eder.
- 3.3. Bu Anlaşmanın hükümleri, Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının taraflarının yükümlülüklerinin kapsamını sınırlamayacaktır.

MADDE 4 DESTEK VE İŞBİRLİĞİ

- 4.1. Devletler, Proje Aktivitelerin ifası ve yürütülmesi ve TANAP Sisteminin TANAP Proje Şirketi tarafından inşa edilmesi, sahip olunması ve işletilmesi için gerekli ve elverişli koşulları oluşturmak ve sürdürmek için işbirliği yapacaklardır ve her bir Devlet, Devlet Makamlarının ve/veya Devlet Kuruluşlarının söz konusu ifa ve yürütme için gerekli işlemleri yerine getirmesini sağlayacaktır. Her bir Devlet, bunların Devlet Makamları ve/veya Devlet Kuruluşları, bu Anlaşmanın ve Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının hükümleri ile uyumlu olarak, TANAP Projesinin TANAP Proje Şirketi ve Proje Katılımcıları tarafından finanse edilmesine, hayata geçirilmesine ve işletilmesine tam destek verecektir ve bunlar için gerekli eylemleri teşvik edeceğini, destekleyeceğini ve kolaylaştıracağını garanti edecektir.
- 4.2. Yukarıdaki maddenin geneline hâle getirmeksizin, Türkiye Cumhuriyeti:
- 4.2.1. Devlet Makamlarının TANAP Proje Şirketinin veya TANAP Proje Şirketinin bir şubesinin TANAP Projesi için gerekli lisansları almasına izin vererek, yetkialanı içerisinde kurulmasını kolaylaştıracağını garanti eder; ve
- 4.2.2. düzenleyici, idari veya hükümetle ilgili diğer yetkilere sahip Devlet Makamlarının, bu yetkilerini Devletin bu Anlaşma kapsamında yer alan yükümlülükleri ile uyumlu şekilde kullanacaklarını garanti eder.
- 4.3. Devletler, bu Anlaşmanın ve Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının uyumluluğunu gözden geçirmek, uygulanmasını ve hayata geçirilmesini kolaylaştırmak üzere her bir Devlettten ikişer (2) temsilcinin yer alacağı bir komite kuracaklardır ("TANAP Komitesi"). Söz konusu temsilciler, TANAP Projesine ilişkin TANAP Komitesine gelecek konularda Devlet adına hareket etme konusunda görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiş olacaklardır. TANAP Konsorsiyum Üyeleri ve TANAP Proje Şirketi Madde 4.3 kapsamına giren her hangi bir hususu TANAP Komitesine doğrudan sunabilirler. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki 30 gün içerisinde ilk TANAP Komitesi toplanacaktır. TANAP Komitesi iyi niyet çerçevesinde tüm uygun zamanlarda ve makul nedenlerin gerektirdiği sıklıkta, TANAP Proje Şirketi ile tam istişare etmek de dahil olmak üzere Proje Aktivitelerinin hayata geçirilmesini sağlamak ve kolaylaştırmak amacıyla toplanacaktır.
- 4.4. Devletler, Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının Madde 37.8'inde yer alan haklara ve yükümlülüklerle uygun olarak SOCAR'ın (veya İştirakinin) TANAP Sistemi Boru

Hattı Koridoru boyunca elektronik iletişim altyapısı (fiber-optik kablo) inşa etmek, tesis etmek, sahip olmak, kontrol etmek ve işletmek amacıyla bir Kuruluş kuracağını kabul eder ve onaylarlar.

MADDE 5 ARAZİ HAKLARI

Türkiye Cumhuriyeti, TANAP Projesi'nin hayata geçirilmesi için gerekli Arazi Haklarının adil, şeffaf ve yasal olarak uygulanabilir şart ve koşullarda verilmesini veya iktisap edilmesini kolaylaştıracaktır.

MADDE 6 DİĞER SİSTEMLER İLE BAĞLANTI

Türkiye Cumhuriyeti, Gürcistan – Türkiye sınırında, Yunanistan – Türkiye sınırında ve Bulgaristan – Türkiye sınırında yer alan diğer gaz boru hattı sistemleri ve ulusal iletim sistemi ile bağlantıları destekleyecek ve kolaylaştıracaktır.

MADDE 7 TRANSİT GEÇİŞ

- 7.1. Türkiye Cumhuriyeti, Transit Geçişin serbestisini sağlayacak ve Transit Geçiş Gazının herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu (Devlet Kuruluşunun TANAP Proje Şirketi ile bir ticari gaz taşıma anlaşmasına bir taraf olarak bu Gazı alma hakkı hariç olmak üzere) tarafından alınmasını önlemek amacıyla, acil ya da başka türlü, tüm önlem ve tedbirleri alacaktır.
- 7.2. Ev Sahibi Hükümet Anlaşması altında izin verilebilen durumlar dışında, Türkiye Cumhuriyeti, Transit Geçiş Gazının kesintiye uğratılmamasını, geciktirilmemesini, kısıtlanmamasını veya azaltılmamasını sağlayacaktır.
- 7.3. Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasında açıkça belirtilen durumlar hariç, ne Türkiye Cumhuriyeti ne herhangi bir Devlet Makamına de herhangi bir Devlet Kuruluşu Transit Geçiş hakkı için herhangi bir harç, ücret veya herhangi bir türde ödeme yapılması talebinde bulunmayacak ya da şart koşmayacaktır.
- 7.4. TANAP Proje Şirketi, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını kapasite tahsisi, varsa tarife hesaplama metodolojisi ve tarifeler ile ilgili bilgilendirmek koşuluyla, tamamen kendi takdirine bağlı olarak TANAP Sisteminin tüm kapasitesini kendisi için kullanma ve/veya Taşıticılara pazarlama ve Taşıticılar ile yapılacak ticari gaz taşıma anlaşmalarına istinaden Taşıticılara uygulanacak tarifelere ilişkin müzakere etme, anlaşma ve ücretlendirme hakkına sahip olacaktır.
- 7.5. Her bir Devlet kendi topraklarındaki Engelleri kaldırmak ve önlemek için makul çaba gösterecektir.

- 7.6. ŞD2 Gaz Satış Anlaşmasını kabul ederek Devletler; (i) TANAP Sistemi üzerinden transit geçen Şah Deniz sahası 2'inci aşama kapsamındaki diğer Gazlara uygulanacak tarife ile aynı tarifiede olmak (Ülke Toprakları içerisindeki fiili taşıma mesafesine göre belirlenmiş); ve (ii) BOTAS ve TANAP Proje Şirketi arasındaki bir ticari gaz taşıma anlaşmasının yapılmasına tabi olmak koşuluyla; ŞD2 Gaz Satış Anlaşması altında teslim edilecek tüm Gazın, Giriş Noktasından Ülke Toprakları içerisindeki Eskişehir ve Trakya Bölgesinde yer alan Çıkış Noktalarına TANAP Sistemi ile taşınmasını kabul ederler.
- 7.7. (i) TANAP Sisteminin kapasitesinde azalma olması ya da (ii) TANAP Sistemine Giriş Noktasından teslim edilmeye hazır Şah Deniz sahasının 2'inci aşamasının geliştirmesinden üretilen Gazda eksiklik olması durumunda; kullanılabilir kapasitenin veya hacimlerin tahsisi, uygulanabildiği şekliyle, Şah Deniz sahasının 2'inci aşamasının geliştirilmesinden üretilen Gazın geçerli Taşıyıcıları arasında oransal esasa göre yapılacaktır.
- 7.8. Devletler, Yıllık on altı (16) milyar metreküp başlangıç hacminin üzerindeki, Azerbaycan Cumhuriyeti'ne ait ve TANAP Sisteminden taşınması planlanan tüm doğal gazın öncelikle Türkiye Cumhuriyeti içerisindeki alıcılara teklif edileceğini kabul ederler.
- 7.9. TANAP Sisteminin yıllık otuz iki (32) milyar metreküplük başlangıç kapasitesinin üzerine genişletilmesi Devletlerin karşılıklı anlaşmasına tabi olacaktır.
- 7.10. Devletler, TANAP Sisteminin asgari olarak Şah Deniz sahasının 2'inci aşama üretimini karşılayacak kapasiteye sahip olması ve gelecekte Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nden transit olarak gelecek Doğal Gazı da taşıyabilecek şekilde ölçeklendirilebilir olması gerektiğini kabul ederler.
- 7.11. Devletler, Azerbaycan Hükümeti'nin sahip olduğu devlet şirketlerinin TANAP Proje Şirketi içerisindeki katılım hisselerinin, toplam katılım hisselerinin yüzde 51'inden az olmayacağını kabul ederler.

MADDE 8

TEKNİK, GÜVENLİK VE ÇEVRESEL STANDARTLAR

Her bir Devlet diğeri ile ve TANAP Proje Şirketi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin iç hukukunda ve uluslararası endüstri uygulamalarında düzenlenen standartlar ve uygulamalara uygun olarak ilgili teknik, güvenlik ve çevresel standartların uygulanması hususunda işbirliği ve koordinasyon içerisinde bulunacaktır.

MADDE 9

GÜVENLİK

Devletler, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması hükümleri uyarınca TANAP Projesinin güvenliğinin sağlanmasının önemini bilincindedirler.

BÖLÜM 3 VERGİLER

MADDE 10 VERGİLER

Ev Sahibi Hükümet Anlaşması, Vergilerin uygulanmasının ve/veya Vergi muafiyetlerinin ya da ayrıcalıklarının verilmesinin yanı sıra Vergi uyumunun ve beyan yükümlülüklerinin uygulanmasının ve/veya bunlardan muafiyet verilmesinin, bahse konu Vergilerin, muafiyetlerin, ayrıcalıkların ve/veya yükümlülüklerin özel kayıt ve şartları da dahil olmak üzere, hukuki çerçevesini oluşturacaktır.

BÖLÜM 4 SON HÜKÜMLER

MADDE 11 SORUMLULUK

Devletin, işbu Anlaşma ile üstlendiği yükümlülüklerini yerine getirmesine, tüm işlemlerin uygulanmasına ve tüm hak ve menfaatlerin verilmesine ilişkin herhangi bir kusuru veya reddi işbu Anlaşma altında Devletin yükümlülüklerinin ihlalini teşkil edecektir.

MADDE 12 ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

- 12.1. Bu Anlaşmanın hükümlerinin yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin bir ihtilafın ortaya çıkması halinde Devletler, ilk olarak TANAP Komitesine başvurarak veya diplomatik kanal aracılığı ile çözüm yoluna gidilmesi hususunda ellerinden gelen en iyi çabayı gösterirler.
- 12.2. Eğer ihtilaf, herhangi bir Devletin konuyu gündeme getirdiği tarihten itibaren altı aylık bir süre içerisinde çözülmemiş ise; ihtilaf konusu herhangi bir Devletin isteği üzerine, işbu Madde hükümleri uyarınca atanacak üç (3) hakemden oluşacak tahkim kuruluna intikal ettirilebilir.
- 12.3. Her bir Devlet, kendi uyuğundan olabilecek bir hakem seçecek ve bu iki hakem, ortak kararla, üçüncü bir ülke uyuğundan olan, tahkim kurulunun Başkanı olacak bir hakemi tayin edeceklerdir. Tüm hakemler, bir Devletin, diğerine ihtilaf intahkime sunulması niyetini bildirdiği tarihten başlamak üzere 30 gün içerisinde atanmış olmalıdır.
- 12.4. Eğer Madde 12.3'de belirtilen süre karşılanmamış ise ve başka bir anlaşmanın bulunmaması durumunda, herhangi bir Devlet, Uluslararası Adalet Divanı ("UAD") Başkanını gerekli atamaları yapmaya davet edebilir. Eğer UAD Başkanı herhangi bir Devlet uyuğundan ise veya bir başka nedenle anılan işlevi gerçekleştirmesine mani bulunuyor ise; herhangi bir Devlet uyuğundan olmayan ve bir başka nedenle anılan işlevi gerçekleştirmesine mani bulunmayan bir sonraki en kıdemli UAD üyesi gerekli atamaları yapmak üzere davet edilecektir.

- 12.5. Tahkim kurulu, her bir münferit olay için aşağıda belirtilen şekilde oluşturulacaktır. Tahkim kurulu oy çokluğu ile karar alacaktır. Bu karar nihai olacak ve her iki Devlet için de bağlayıcı nitelikte olacaktır. Her bir Devlet, kendi tahkim kurulu üyesinin masraflarını ve tahkim sürecinde temsiline yönelik masraflarını kendi karşılayacaktır. Tahkim kurulu Başkanının faaliyetlerine ilişkin masraflar ve geriye kalan diğer masraflar, Devletlerce eşit oranda üstlenilecektir. Öte yandan tahkim kurulu kararında, Devletlerden birinin daha yüksek oranda masrafları üstlenmesine hükmedebilir. Böyle bir karar Devletler için bağlayıcı nitelikte olacaktır.
- 12.6. Devletler arasında aksi yönde bir mutabakata varılmadığı takdirde, ihtilaf, tahkim kurulu tarafından Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) Tahkim Kuralları uyarınca çözümlenecektir.
- 12.7. Devletler arasında aksi yönde bir mutabakata varılmadığı takdirde, tahkim kurulu Cenevre, İsviçre’de yerleşik olacaktır.
- 12.8. Tahkim kurulu, ihtilafa ilişkin kararını işbu Anlaşmaya ve uygulanabilir uluslararası hukuk kural ve ilkelerine uygun olarak verecektir.
- 12.9. Her bir Devlet, TANAP Projesine ilişkin Ev Sahibi Hükümet Anlaşması veya uygulanabilir Proje Anlaşması altındaki Devlet ve bir Proje Katılımcısı arasındaki herhangi bir ihtilafın ilgili anlaşmanın hükümlerine uygun olarak özel uluslararası tahkime tabi olduğunu kabul ve taahhüt eder.

MADDE 13 YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

- 13.1. Her bir Devletin Hükümeti diğerine, akdedilmesini takiben bu Anlaşmanın, ilgili Devletin yerel mevzuatı altında TANAP Projesine ilişkin yürürlükteki hukuki rejimi ve uluslararası hukuk çerçevesinde bağlayıcı bir yükümlülüğü olarak, Anayasası altında etkin hale getirmek amacıyla vakit kaybetmeden ve uygun tedbirleri alacağını taahhüt eder.
- 13.2. İşbu Anlaşma, Devletlerin Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli ulusal yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.
- 13.3. Bu Anlaşmaya Devletlerin karşılıklı mutabakatı ile değişiklik ve ilave yapılabilir. Bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olacak ve bu Madde hükümleri kapsamında yürürlüğe girecek her türlü değişiklik ve ilave ayrı protokol(ler) ile yapılacaktır.

MADDE 14
YETKİLİ MERCİLER

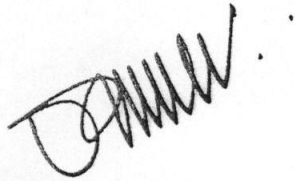
Bu Anlaşmanın yürütülmesi için Devletler, aşağıda belirtilen yetkili mercileri atamışlardır: Azerbaycan Cumhuriyeti Sanayi ve Enerji Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı.

MADDE 15
ANLAŞMANIN FESHİ

İşbu Anlaşma, Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının feshedildiği veya süresinin sona erdiği tarihte sona erer. Türkiye Cumhuriyeti Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının sadece kendisine ait hükümlere uygun olarak sonlandırılacağını taahhüt eder.

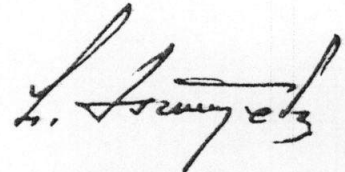
İşbu Anlaşma, 26 Haziran 2012 tarihinde, İstanbul'da Türkçe, Azerice ve İngilizce dillerinde iki orijinal nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Yorum farklılıkları olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ
ADINA

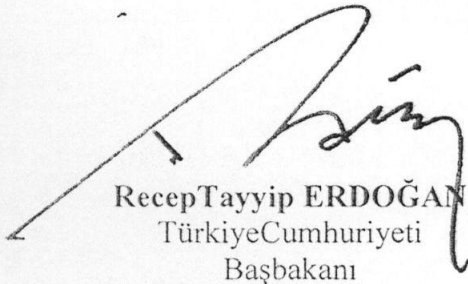

Taner YILDIZ
Türkiye Cumhuriyeti
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ
ADINA

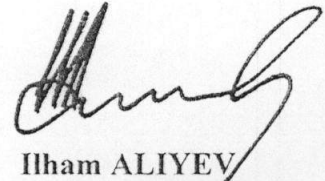

Natig ALIYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Sanayi ve Enerji Bakanı

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhuriyeti
Başbakanı

ŞAHİTLİĞİNDE

İlham ALIYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı

ŞAHİTLİĞİNDE

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ

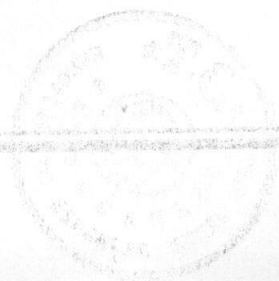
VƏ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ

ARASINDA

TRANS ANADOLU TƏBİİ QAZ BORU KƏMƏRİ SİSTEMİNƏ dair

HÖKUMƏTLƏRARASI SAZİŞ

TÜRKÜYƏ RESPUBLİKASININ HÖKUMƏTİ VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ HÖKUMƏTİ ARASINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏNŞƏLİ VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ƏRAZISINDƏN TRANZİTLƏ KEÇƏN TƏBİİ QAZIN TÜRKİYƏ RESPUBLİKASINA VƏ ONUN ƏRAZİSİZLƏ TRANS-ANADOLU QAZ KƏMƏRİ VASİTƏSİLƏ TRANZİT KEÇİDİNƏ DAİR HÖKUMƏTLƏRARASI SAZIŞ

PREAMBULA

Türkiyə Respublikası Hökuməti və Azərbaycan Respublikası Hökuməti (bundan sonra ayrılıqda “Dövlət”, birlikdə “Dövlətlər” adlandırılacaq):

Azərbaycan Respublikası ərazisindən Türkiyəyə Respublikasına və onun ərazisi vasitəsi ilə təbii qaz ixrac boru kəmərlərinin əhəmiyyətini və Azərbaycan və Türkiyə arasında enerji sahəsində uğurlu əməkdaşlığı vurğulayaraq;

Bakı-Tbilisi- Ceyhan Əsas İxrac Neft Kəməri və Bakı-Tbilisi-Ərzurum Qaz Kəməri layihələri və Şah Dəniz Qaz Yatağının 1-ci Fazasında Təbii Qazın satışı kimi müvafiq layihələrdə uğurlu əməkdaşlığı qeyd edərək;

Enerji sektoru sahəsində inkişaf və əməkdaşlığın onlar arasında kommersiya və iqtisadi münasibətlərini daha da möhkəmləndirəcəyini nəzər alaraq;

Azərbaycan Respublikasına münasibətdə quruda və Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən təbii qaz ehtiyatlarını daha da inkişaf etdirmək, istifadə etmək və Azərbaycan ərazisində mənbəyi olan və tranzit edilən təbii qazın Türkiyə Ərazisinə və onun vasitəsi ilə Türkiyədə və ya Türkiyə-Yunanıstan və Türkiyə Bolqarıstan sərhədində yerləşən və tərəflərin razılaşdıracağı hər hansı digər çıxış nöqtəsinə ixrac etmək və Türkiyə Respublikasına münasibətdə Təbii Qaz mənbələrini diversifikasiya etmək və Türkiyə ərazisində Təbii qazın tranzitini inkişaf etdirmək məqsədlərini nəzərə alaraq;

Tranzit Keçidinin transmilli təbiətini nəzərə alaraq onun vahid və diskriminasiyanı istisna edən standartlar, fiziki və əməliyyat baxımından fasiləsiz fəaliyyət göstərən infrastruktur tələb etdiyini və müvafiq beynəlxalq sazişlərə, o cümlədən Enerji Xartiyası Sazişinə uyğun olmalı olduğunu qeyd edərək;

“Şah Dəniz Yatağının 2-ci Fazasından Qazın satışı və Azərbaycan ərazisindən mənbəyi olan və tranzit edən təbii qazın Türkiyəyə və Türkiyə Ərazisindən Tranzit Keçidi və o cümlədən, Gürcüstan/Türkiyə sərhədindən başlayaraq Türkiyə ərazisində yerləşən və Türkiyənin Yunanıstan və Bolqarıstanla sərhədlərində yerləşən çıxış nöqtələrinə və ya tərəflərin gələcəkdə razılaşdırılacaq digər çıxış nöqtələrinə Təbii Qazın təhlükəsiz və fasiləsiz Tranzit Keçidini təmin edən yeni, müstəqil və ayrı kəmərlər olan TANAP layihəsini dəstəkləmək və inkişaf etdirmək öhdəliklərini nəzərdə tutan 25 Oktyabr 2011-ci il tarixli Hökumətlərarası Sazişin imzalanmasını nəzərə alaraq;

TANAP layihəsinə üzrə layihə konsorsiumunda (bundan sonra “TANAP Layihə Şirkəti” adlandırılacaq) nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikası və Türkiyə

Respublikası arasında 24 Dekabr 2011-ci ildə Anlaşma Memorandumunun imzalanmasını və müvafiq olaraq Anlaşma Memorandumunda müəyyən edildiyi kimi Türk İştirakçıların 20% (iyirmi faiz) və Anlaşma Memorandumunda müəyyən edildiyi kimi Azərbaycan İştirakçıların 80% (səksən faiz) iştirak paya sahib olacaqlarını nəzərə alaraq; və

TANAP Layihəsinin həyata keçirilməsinin Dövlətlər üçün strateji əhəmiyyətli olmasını və Şah Dəniz Yatağının 2-ci mərhələsinin inkişafı üçün özəl təşəbbüs və investisiyaların vacib olduğunu və TANAP Sisteminin səmərəli və təhlükəsiz inkişafı, sahiblik və fəaliyyətinin təmin etmək iradəsini qəbul edərək;

AŞAĞIDAKILARA DAİR RAZILIĞA GƏLDİLƏR:

HİSSƏ I:

SAZİŞİN ƏHATƏ DAİRƏSİ VƏ TƏFSİRİ

MADDƏ 1 ANLAYIŞLAR VƏ TƏFSİR

1.1. Anlayışlar

Burada müəyyən edilmədiyi halda, bu Sazişdə istifadə olunmuş böyük hərflərlə ifadə olunmuş sözlər bu Sazişə əlavə edilən Tranzit Hökuməti ilə Sazişlə eyni mənə daşıyır, və müəyyənləşdirilmədiyi təqdirdə aşağıdakı mənaları bildirir:

“Saziş” vaxtaşırı düzəliş və əlavələr ə ya dəyişikliklər daxil olmaqla Hökumətlərarası Saziş deməkdir.

“Konstitusiya” vaxtaşırı düzəliş və əlavələr və ya dəyişdir daxil olmaqla Dövlətin konstitusiyası deməkdir.

“Tranzit Hökuməti ilə Saziş” vaxtaşırı dəyişiklik və əlavələr daxil olmaqla, bir tərəfdə, Türkiyə Hökuməti və digər tərəfdə TANAP Layihə Şirkəti tərəfindən TANAP Sistemində dair göstərilən tarixdə imzalanmış düzəliş və əlavələr və ya dəyişikliklərdə daxil olmaqla hazırkı Sazişə əlavə olunan saziş deməkdir.

“Manea” Dövlətin ərazisində Layihə Fəaliyyətə maniyə törədə biləcək, dayandıracaq və ya hər hansı formada əngəlləyə biləcək hər hansı hadisə və ya şərait deməkdir.

“ŞD2 Qaz Satışı Müqaviləsi” ARDNŞ (satıcı qismində) və BOTAS (alıcı qismində) tərəfindən imzalanmış Azərbaycandan gələn qazın alqı-satqısına dair 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Saziş deməkdir.

“TANAP Komitəsi” bu Sazişin 4.3-cü bəndinə ona verilmiş mənanı ifadə edir.

1.2. Təfsir

- 1.2.1 Bu Sazişin maddələrə, bəndlərə və ya digər hissələr bölünməsi və başlıqların istifadəsi yalnız istinad asanlıqı üçün edilmişdir və bu Müqavilənin şərhı və təfsirinə təsir edilməməlidir.
- 1.2.2 Bunun əksi bildirildiyi hallar istisna olmaqla, nömrə və ya hərflə göstərilməklə "Maddə" sözü bu Sazişin həmən maddəsinə istinadı bildirir.
- 1.2.3 "Bu Saziş", "bunun", "bununla" və "burada müəyyən edildiyi kimi" və buna bənzər ifadələr bu Sazişə bu istinad bildirir və hansısa Maddəyə və ya onun bir hissəsinə istinadı bildirmir.

1.3. Şərh

Xüsusi göstərilən hallar və ya kontekst digər mənə tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, təkdə işlədilən sözlər cəmdə işlədilmiş hesab edilir və ya əksinə, və cins ifadə edən sözlər bütün cinsləri ehtiva edir və "daxil olmaqla" və "o cümlədən" ifadələri "lakin bununla məhdudlaşmayaraq" sözləri ilə davam etdiyi ehtiva olunur.

MADDƏ 2

BU SAZIŞLƏ DİGƏR BEYNƏLXALQ VƏ DAXİLİ ÖHDƏLİKLƏR ARASINDAKI ƏLAQƏ

- 2.1. Hər bir Dövlət təsdiq edir və zəmanət verir ki, hazırkı Sazişin imzalanması və icrası onların hökumətlərinin səlahiyyətləri çərçivəsindədir.
- 2.2. Hazırkı Sazişin heç bir müddəası hər hansı Dövlətin Enerji Xartiyası sazişi və ya hər hansı başqa beynəlxalq saziş üzrə və ya beynəlxalq hüquq üzrə olan hüquq və ya öhdəliklərini istisna etmir.
- 2.3. Türkiyə Respublikası hazırkı Sazişin imzalanması tarixində və ya bununla birgə bu Sazişə əlavə olunun and onun tərkib hissəsi olacaq və bu Sazişin 13.1-ci Maddəsinə uyğun icbari hüquqi qüvvəyə malik olacaq Tranzit Hökuməti ilə Sazişi imzalayacaqdır.

HİSSƏ II: ÜMUMİ ÖHDƏLİKLƏR

MADDƏ 3

BU SAZIŞIN VƏ DİGƏR ƏLAQƏLİ SAZIŞLƏRİN İCRASI VƏ ONLARA RİAYƏT OLUNMASI

- 3.1. Bu Saziş Tranzit Hökuməti ilə Sazişlə bilikdə TANAP Layihəsinə və Təbii Qazın TANAP Sistemi vasitəsi ilə Tranzit Keçidinə dair prosedurları və prinsipləri müəyyən edir.

- 3.2. Hər bir Dövlət bu Saziş üzrə öz öhdəliklərinin hər birinin yerinə yetirməsinə dair öhdəlik götürür.
- 3.3. Bu Sazişin müddəalara tərəflərin Tranzit Hökuməti ilə Sazişlə bağlı öhdəliklərinin həcmi məhdudlaşdırmır.

MADDƏ 4 DƏSTƏK VƏ ƏMƏKDAŞLIQ

- 4.1. Dövlətlər Layihə Fəaliyyətinin yerinə yetirilməsi və icrası və TANAP Sisteminin TANAP Layihə Şirkəti tərəfindən tikintisi, sahiblik və fəaliyyəti üçün lazımı və əlverişli şərtlərin yaradılması üçün əməkdaşlıq etməyə dair öhdəlik götürür və belə hərəkətlərin həyata keçirilməsi məqsədilə hər bir Dövlət öz Dövlət Orqanları və/və ya Dövlət Müəssisələri tərəfindən tədbirlərin görməsinin təmin etməlidirlər. Hər bir Dövlət, Dövlət Orqanları və ya Dövlət Müəssisələri TANAP Layihəsinin TANAP Layihə Şirkəti və Layihə iştirakçıları tərəfindən bu Sazişin və Tranzit Hökuməti ilə Sazişin müddəalarına uyğun olaraq TANAP Layihəsinin maliyyələşdirilməsi, həyata keçirilməsi və fəaliyyət göstərməsinə tam dəstək verəcəkdir.
- 4.2. Yuxarıdakı maddənin ümumi xarakterinə xələl gətirmədən Türkiyə Respublikası aşağıdakıları edəcəkdir:
- 4.2.1. Dövlət Orqanları TANAP Layihə Şirkətinin və ya TANAP Layihə Şirkətinin filialının Türkiyə yurisdiksiyasında yaradılmasını sürətləndirəcəkdir, TANAP layihəsi üçün zəruri lisenziyaların alınmasına icazə verəcəkdir; və
- 4.2.2. Tənzimləyici, inzibati və ya digər səlahiyyətlərə malik və digər Dövlət Orqanları səlahiyyətlərini Dövlətin bu Saziş üzrə öhdəliklərinə uyğun olaraq yerinə yetirməsinin təmin edəcəkdir.
- 4.3. Dövlətlər bununla hər bir Dövlətdən 1 (bir) nümayəndədən ibarət olacaq və bu Sazişin və Tranzit Hökuməti ilə Sazişin həyata keçirilməsinə nəzarət edəcək və icrasını sürətləndirmək məqsədilə komitənin yaradılmasına dair razılığa gəlirlər (bundan sonra "TANAP Komitəsi" adlandırılacaq). Bu nümayəndələr TANAP Komitəsi qarşısında TANAP Layihəsinə dair ortaya çıxacaq hər hansı məsələyə dair Dövlətin adından iştirak etmək üçün səlahiyyətli olmalıdır. TANAP Konsorsium Üzvləri və TANAP Layihə Şirkəti 4.3-cü Maddənin əhatə dairəsinə düşən istənilən məsələ ilə bağlı birbaşa olaraq TANAP Komitəsinə müraciət edə bilirlər. Bu Sazişin qüvvəyə minməsindən 30 (otuz) gün ərzində TANAP Komitəsinin ilk iclası keçirilməlidir. TANAP Komitəsi TANAP Layihə Şirkəti ilə tam məsləhətləşmələrdə daxil olmaqla Layihə Fəaliyyətinin yerinə yetirilməsinin təmin etmək məqsədi ilə vicdanlı şəkildə və əqlabatan vaxtlarda iclaslar keçirməlidir.

- 4.4. Dövlətlər razılaşır və qəbul edir ki, ARDNŞ (və ya onun əlaqəli şirkətləri) Tranzit Hökuməti ilə Sazişin hüquqların verilməsi və öhdəliklərlə bağlı 37.8-ci Maddəsinə uyğun olaraq TANAP Sisteminin Kəmər Dəhlizi boyunca elektron kommunikasiya infrastrukturunun (fibro optik xətt) tikintisi, quraşdırılması və idarə etmə işlərini aparmaq məqsədilə Hüquqi Şəxs yaradacaq.

MADDƏ 5 TORPAQ HÜQUQLARI

Türkiyə Respublikası TANAP Layihəsinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan Torpaq Hüquqlarının ədalətli, şəffaf və qanuna müvafiq şərtlərlə verilməsinə və ya əldə edilməsinə təmin edəcək.

MADDƏ 6

DİGƏR SİSTEMLƏRLƏ BİRLƏŞMƏLƏR

Türkiyə Respublikası Gürcüstan-Türkiyə, Yunanıstan-Türkiyə və Bolqarıstan-Türkiyə sərhədlərində yerləşən digər qaz-boru sistemləri, həmçinin Türkiyənin milli qaz ötürmə sistemi ilə birləşməyə dəstək verəcək və sürətləndirəcəkdir.

MADDƏ 7 TRANZİT KEÇİDİ

- 7.1. Türkiyə Respublikası azad Tranzit Keçidi təmin edəcək və istənilən həcmdə Tranzit Keçid Qazının hər hansı Dövlət Orqanı və ya Dövlət Müəssisəsi (TANAP Layihə Şirkəti ilə Dövlət Müəssisəsi arasında qaz daşıma haqqında kommersiya müqaviləsinə əsasən qazın əldə edilməsi hüququ verildiyi hal istisna olmaqla) tərəfindən götürülməsinin qarşısının alınması üçün bütün tədbirlər, o cümlədən fəvqəladə və ya digər tədbir görəcəkdir və addımlar atacaqdır.
- 7.2. Respublikası Tranzit Hökuməti ilə Sazişdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, Tranzit Keçid Qazının fasiləsiz, gecikdirilmədən, qadağa qoyulmadan və ya azaldılmadan ötürülməsini təmin edəcək.
- 7.3. Tranzit Hökuməti ilə Sazişdə xüsusi nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, Türkiyə Respublikası və ya istənilən Dövlət Orqanları və ya Dövlət Müəssisələri istənilən Tranzit Keçidi hüququna görə heç bir ödəniş və ya ödəmə öhdəliyini tətbiq edə bilməz.
- 7.4. ŞD2 Qaz Satışı Müqaviləsinə qeyd edərək, TANAP Layihə Şirkəti Daşıyıcılara TANAP sisteminin bütöv həcmi satmaq və ya onu öz mülahizəsinə əsasən istifadə etmək, həmçinin qeyd olunan məsələlərlə bağlı Daşıyıcılarla bağlanan müqavilələr əsasında müstəqil danışıqlar aparmaq, razılaşmaq və onlara tətbiq olunan tarifləri müəyyən etmək hüququna bu şərtlə malik olmalıdır ki, Türkiyə Respublikasının Energetika və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə belə həcmələri verilməsi, tariflərin müəyyən edilməsi metodları və tariflər barədə məlumat verilməlidir.

- 7.5. Hər bir Dövlət öz ərazisində Maneələrə yol verməmək və aradan qaldırmaq üçün əqlabatan tədbirlər həyata keçirməlidirlər.
- 7.6. ŞD2 Qaz Satışı Müqaviləsini qeyd edərək, Dövlətlər razılaşırlar ki, ŞD2 Qaz Satışı Müqaviləsinə əsasən çatdırılmalı olan Qazın hamısı Ərazidə Giriş Nöqtəsindən TANAP Sistemi vasitəsilə Əskişəhər və Trakiya Regionunda yerləşən Çıxış Nöqtəsində daşınmalıdır, bu şərtlə ki: (1) TANAP sistemi vasitəsilə Şah Dəniz yatağından tranzit edilən digər Qaza tətbiq edilən ilə eyni tarif tətbiq edilsin (Ərazidə faktiki nəql məsafəsinə əsasən uyğunlaşdırılmaqla); və (2) BOTASŞ və TANAP Layihə Şirkəti arasında qazın daşınmasına dair kommersiya razılaşmasının əldə edilsin.
- 7.7. Əgər (i) TANAP Sisteminin ötürücülük qabiliyyəti azalarsa və ya (ii) Şah Dəniz yatağının istismarının 2-ci mərhələsində əldə edilən və Giriş Nöqtəsində TANAP Sisteminə vasitəsilə tranzit edilməli Qazın həcmində çatışmazlıq yaranarsa, ötürücülük qabiliyyəti və həcmələr Şah Dəniz yatağının istismarının 2-ci mərhələsində istehsal edilən Qazın müvafiq Daşıyıcıları arasında bərabər surətdə paylaşdırılmalıdır.
- 7.8. Dövlətlər açıq şəkildə razılaşırlar ki, Azərbaycan Respublikasına məxsus olan və TANAP sistemi vasitəsi ilə daşınmalı olan ilkin olaraq illik on altı (16) milyard kub metr qaz həcmindən artıq olan bütün qaz həcmələri ilk olaraq Türkiyə Respublikasındakı alıcılara təklif ediləcəkdir.
- 7.9. TANAP Sisteminin ilkin 32 milyard kub metr ötürmə qabiliyyətindən yuxarı artırılması dövlətlərin qarşılıqlı razılaşması əsasən həyata keçiriləcəkdir.
- 7.10. Dövlətlər razılaşırlar ki, TANAP Sisteminin ötürücülük qabiliyyəti ən azı Şah Dəniz yatağından istehsal həcmində olmalıdır və Azərbaycan Respublikası mənşəli və tranzit olunan Təbii Qaza uyğun olaraq genişləndirilə bilinməlidir.
- 7.11. Dövlətlər razılaşırlar ki, Azərbaycan Respublikasına məxsus olan hüquqi şirkətlərin TANAP Layihə Şirkətində iştirak payı ümumi iştirak payının 51% (əlli bir faizindən) az olmamalıdır.

MADDƏ 8

TEXNİKİ, TƏHLÜKƏSİZLİK VƏ ƏTRAF MÜHİT STANDARTLARI

Hər bir Dövlət özləri arasında və TANAP Layihə Şirkəti ilə Türkiyə Respublikasının daxili qanunvericiliyində qeyd olunmuş standartlara və beynəlxalq sənaye təcrübəsinə əsaslanaraq müvafiq texniki, təhlükəsizlik və ətraf mühit standartlarını tətbiqi ilə bağlı edərəkən özləri və TANAP Layihə Şirkəti arasında əməkdaşlıq və koordinasiya etməlidirlər.

MADDƏ 14
SƏLAHİYYƏTLİ ORQANLAR

Bu Sazişin həyata keçirilməsi məqsədilə Dövlətlər aşağıdakı səlahiyyətli orqanları təyin edirlər: Azərbaycan Respublikasının Sənaye və Energetika Nazirliyi və Türkiyə Respublikasının Energetika və Təbii Sərvətlər Nazirliyi.

MADDƏ 15
SAZİŞİN XİTAMI

Bu Saziş Transzit Hökuməti ilə Saziş xitam edildikdə və ya müddəti bitdikdə xitam veriləcək. Türkiyə Respublikası Transzit Hökuməti ilə Sazişə yalnız onun şərtlərinə müvafiq olaraq xitam vermək öhdəliyi götürür.

Türk, Azərbaycan və İngilis dillərində olan və mətnləri eyni hüquqi qüvvəyə malik olan hər biri iki əsl nüsxədə olmaqla 26 İyun 2012-ci il tarixində İstanbulda imzalanmışdır. Təfsir zamanı fərqlilik baş verdiyi halda üstünlük İngilis dilindəki mətnə veriləcəkdir

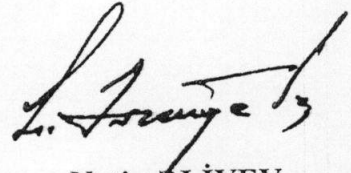
TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ
ADINDAN

Taner YILDIZ

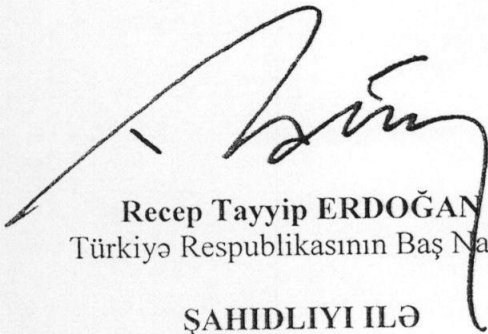
Türkiyə Respublikasının Energetika və Təbii
Sərvətlər Naziri

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
HÖKUMƏTİ ADINDAN

Natiq ƏLİYEV

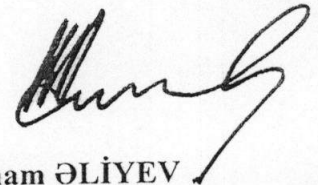
Azərbaycan Respublikasının Sənaye və
Energetika Naziri

Recep Tayyip ERDOĞAN

Türkiyə Respublikasının Baş Naziri

ŞAHİDLİYİ İLƏ

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

ŞAHİDLİYİ İLƏ

INTERGOVERNMENTAL AGREEMENT

BETWEEN

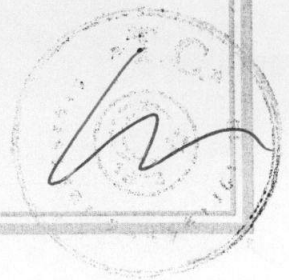
**THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

AND

**THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN**

CONCERNING

THE TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE SYSTEM

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN CONCERNING
THE TRANSIT PASSAGE OF NATURAL GAS ORIGINATING AND
TRANSITTING FROM THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN TO AND THROUGH
THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF TURKEY VIA THE TRANS
ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE SYSTEM

PREAMBLE

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan (hereinafter referred to individually as "State" and collectively as "States"):

Recognising the importance of gas export pipelines from the Republic of Azerbaijan to and through the Republic of Turkey and successful cooperation in the energy sphere between Azerbaijan and Turkey;

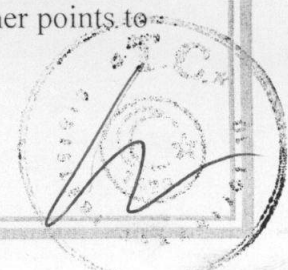
Underlining their successful cooperation in similar projects such as the Baku-Tbilisi-Ceyhan Main Export Crude Oil Pipeline and the Baku-Tbilisi-Erzurum Gas Pipeline as well as the sale of Natural Gas from Stage 1 of the Shah Deniz Field;

Acknowledging that development and cooperation in the energy sector between them will further strengthen their commercial and economic relations;

Wishing, in the case of the Republic of Azerbaijan, to further develop and exploit its Natural Gas resources both onshore Azerbaijan and in the Azerbaijani sector of the Caspian Sea and to export the produced Natural Gas originating and transiting from Azerbaijan to and through the Territory of the Republic of Turkey to exit points in Turkey and at the borders between Turkey and Greece and between Turkey and Bulgaria and other points to be agreed by the States, and in the case of the Republic of Turkey to diversify its sources of Natural Gas and promote Natural Gas transit across Turkey;

Underlining that Transit Passage is of a transnational nature requiring uniform and non-discriminatory standards, physically and operationally uninterrupted infrastructure and is in accordance with applicable international agreements including the Energy Charter Treaty;

In the light of their signature of an Intergovernmental Agreement on 25 October 2011 regarding the sale of Gas from stage 2 of the Shah Deniz Field and Transit Passage of Natural Gas originating and transiting from the Republic of Azerbaijan to and through the Territory of the Republic of Turkey and including their commitment to supporting and progressing the TANAP Project as a new, independent and standalone pipeline to provide secure and uninterrupted Transit Passage of Natural Gas through the Territory of the Republic of Turkey from the Georgia/Turkey border to exit points within Turkey and to exit points on the borders of Turkey with Greece and Bulgaria and other points to be agreed by the States;

Acknowledging the Memorandum of Understanding entered into on 24 December 2011 between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan, regarding the TANAP Project with the intention of establishing a project consortium Entity (hereinafter referred to as the TANAP Project Entity) in which the participating interest of the Turkish Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 20% (twenty per cent) and the participating interest of the Azerbaijani Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 80% (eighty per cent); and

Recognising that the realisation of the TANAP Project has strategic importance for the States and envisages private initiative and enterprise, that it is necessary for the development of stage 2 of the Shah Deniz field and wishing to safeguard the efficient and secure development, ownership and operation of the TANAP System;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

**PART I:
INTERPRETATION AND SCOPE OF THE AGREEMENT**

**ARTICLE 1
DEFINITIONS AND INTERPRETATION**

1.1. Definitions

Unless otherwise defined herein, capitalised terms used in this Agreement (including the Preamble), shall have the same meaning as in the attached Host Government Agreement and not otherwise defined therein, shall have the following meaning:

"Agreement" shall mean this Intergovernmental Agreement, as amended, supplemented or otherwise modified from time to time.

"Constitution" means the constitution of a State, as the same may be amended, modified or replaced from time to time.

"Host Government Agreement" shall mean the agreement entered into on the date hereof between the government of the Republic of Turkey, on the one hand, and TANAP Project Entity, on the other hand, relating to the TANAP System, as appended to this Agreement as such Agreement may be hereafter amended, modified or extended in accordance with the terms thereof.

"Impediment" shall mean any event that occurs or situation which arises that threatens to interrupt, curtail or otherwise impede the Project Activities in the territory of a State.

"SD2 Gas Sales Agreement" means the gas sales agreement entered into by SOCAR (as seller) and BOTAS (as buyer) dated 25 October 2011 for the sale and purchase of Gas from Azerbaijan.

"TANAP Committee" shall have the meaning set out in Article 4.3 of this Agreement.

1.2. Interpretation

- 1.2.1 The division of this Agreement into articles, sections and other portions and the insertion of headings are for convenience of reference only and shall not affect the construction or interpretation hereof.
- 1.2.2 Unless otherwise indicated, all references to an "Article" followed by a number or a letter refer to the specified Article of this Agreement.
- 1.2.3 The terms "this Agreement," "hereof," "herein" and "hereunder" and similar expressions refer to this Agreement and not to any particular Article or other portion hereof.

1.3. Construction

Unless otherwise specifically indicated or the context otherwise requires, words importing the singular shall include the plural and vice versa and words importing any gender shall include all genders, and "include," "includes" and "including" shall be deemed to be followed by the words "without limitation".

ARTICLE 2 RELATIONSHIP BETWEEN THIS AGREEMENT AND OTHER INTERNATIONAL AND DOMESTIC OBLIGATIONS

- 2.1. Each State confirms and warrants that the execution and performance of this Agreement is within the powers of its government.
- 2.2. Nothing in this Agreement shall derogate from the rights or obligations of any State under the Energy Charter Treaty or any other international treaty or rule of international law.
- 2.3. The Republic of Turkey shall conclude on or about the date of this Agreement a Host Government Agreement with the TANAP Project Entity attached to this Agreement which shall be an integral part of this Agreement and will become binding in accordance with the provisions of Article 13.1 hereunder.

PART II: GENERAL OBLIGATIONS

ARTICLE 3 PERFORMANCE AND OBSERVANCE OF THIS AND OTHER RELATED AGREEMENTS

- 3.1. This Agreement together with the Host Government Agreement establishes the procedures and principles applicable to the TANAP Project and the Transit Passage of Natural Gas within the TANAP System.
- 3.2. Each State undertakes to fulfil and perform each of its obligations under this Agreement.

- 3.3. The provisions of this Agreement shall not limit the scope of the obligations of the parties under the Host Government Agreement.

ARTICLE 4

SUPPORT AND CO-OPERATION

- 4.1. The States shall co-operate in order to establish and maintain necessary and favourable conditions for the implementation and execution of the Project Activities and for the construction, ownership and operation of the TANAP System by the TANAP Project Entity and each State shall ensure that its State Authorities and/or State Entities take all actions necessary for such implementation and execution. Each State, its State Authorities and/or its State Entities shall lend their full support for, and undertake to promote, support and facilitate the measures necessary for, the financing, implementation and operation of the TANAP Project by the TANAP Project Entity and the Project Participants in accordance with the provisions of this Agreement and the Host Government Agreement.
- 4.2. Without prejudice to the generality of the foregoing article, the Republic of Turkey shall:
- 4.2.1. ensure that its State Authorities facilitate the establishment of the TANAP Project Entity or a branch of the TANAP Project Entity within its jurisdiction, allowing it to obtain the licences necessary for the TANAP Project; and
- 4.2.2. ensure that its State Authorities entrusted with regulatory, administrative or other governmental authority shall exercise that authority in a manner consistent with that State's obligations under this Agreement.
- 4.3. The States hereby establish a committee consisting of two (2) representatives from each State to oversee compliance with and facilitate the application and implementation of this Agreement and the Host Government Agreement ("TANAP Committee"). Such representatives shall be authorised and empowered by the respective State to act on its behalf with regard to any matter brought before the TANAP Committee in respect of the TANAP Project. TANAP Consortium Members and the TANAP Project Entity may bring any matters falling within the scope of this Article 4.3 directly to the TANAP Committee. Within 30 days from the entry into force of the Agreement the first TANAP Committee meeting shall be convened. The TANAP Committee shall meet in good faith at all reasonable times and as often as reasonably required, including full consultation with the TANAP Project Entity, for the purposes of enabling and supporting the implementation of Project Activities.
- 4.4. The States agree and acknowledge that SOCAR (or its Affiliates) will establish an Entity in order to construct, install, possess, own, control and operate an electronic communication infrastructure (fibre-optic cable) along the Pipeline Corridor of the

TANAP System in accordance with the grants of rights and obligations made in Article 37.8 of the Host Government Agreement.

ARTICLE 5 LAND RIGHTS

The Republic of Turkey shall facilitate the grant or the acquisition of Land Rights necessary for the realisation of the TANAP Project under fair, transparent and legally enforceable terms and conditions.

ARTICLE 6 CONNECTIONS TO OTHER SYSTEMS

The Republic of Turkey shall support and facilitate interconnection with other gas pipeline systems on the Georgia-Turkey border, the Greece-Turkey border, the Bulgaria-Turkey border and national transmission system of the Republic of Turkey.

ARTICLE 7 TRANSIT PASSAGE

- 7.1. The Republic of Turkey shall ensure the freedom of Transit Passage and shall take all measures and actions, emergency or otherwise, to prevent the taking of any Transit Passage Gas by any State Authority or State Entity (except where the State Entity is entitled to take such Gas as a party to a commercial gas transportation agreement with the TANAP Project Entity).
- 7.2. The Republic of Turkey shall ensure that the Transit Passage Gas shall not be interrupted, delayed, restricted or curtailed except as permitted as the case may be under the Host Government Agreement.
- 7.3. Neither the Republic of Turkey nor any State Authority nor State Entity shall demand or require to be paid any fee, charge or requirement for payment of any kind for the right of Transit Passage save as expressly set out in the Host Government Agreement.
- 7.4. The TANAP Project Entity shall be entitled to use itself and/or to market to Shippers the total capacity of the TANAP System in its sole discretion and to negotiate, agree and charge the tariffs to be charged to Shippers under commercial gas transportation agreements with those Shippers provided that the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey is notified about such capacity allocations, tariff calculation methodology, if any, and tariffs.
- 7.5. Each State shall use reasonable endeavours to remove or avoid Impediments on its territory.
- 7.6. With acknowledgement of the SD2 Gas Sales Agreement, the States agree that all Gas to be delivered under the SD2 Gas Sales Agreement will be transported via the TANAP System from the Entry Point to the Exit Point(s) in Eskişehir and the

Thrace Region within the Territory subject to: (i) the same tariff (adjusted for the actual transportation distance in the Territory) as applies to other Gas from stage 2 of the Shah Deniz field transiting through the TANAP System; and (ii) the achievement of a commercial gas transportation agreement between BOTAŞ and the TANAP Project Entity.

- 7.7. In the event of (i) curtailment of capacity in the TANAP System or (ii) a shortage of Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field development available for delivery into the TANAP System at the Entry Point, allocation of available capacity or volumes, as applicable, shall be made on a pro-rata basis among all eligible Shippers of Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field development.
- 7.8. The States expressly agree that all volumes of Gas belonging to the Republic of Azerbaijan and planned to be shipped via the TANAP System in excess of an initial volume of sixteen (16) billion cubic meters per Year will first be offered to buyers in the Republic of Turkey.
- 7.9. The expansion of the TANAP System above the initial capacity of thirty two (32) billion cubic meters per Year shall be subject to the mutual agreement of the States.
- 7.10. The States agree that the TANAP System must have capacity sufficient at least to include production from the stage 2 of the Shah Deniz field and shall be scalable to accommodate future Natural Gas volumes originating and transiting from the Republic of Azerbaijan.
- 7.11. The States agree that the participating interest of state entities owned by the Republic of Azerbaijan in the TANAP Project Entity shall not be less than 51% (fifty one per cent) of the total participating interest.

ARTICLE 8

TECHNICAL, SAFETY AND ENVIRONMENTAL STANDARDS

Each State shall cooperate and coordinate with the other and the TANAP Project Entity in the application of the relevant technical, safety and environmental standards in accordance with the standards and practices set forth in the domestic law of the Republic of Turkey and international industry practices.

ARTICLE 9

SECURITY

The States recognise the importance of providing security to the TANAP Project in accordance with the provisions of Host Government Agreement.

PART III TAXES

ARTICLE 10 TAXES

The Host Government Agreement shall set forth the legal framework for the imposition of Taxes and/or the granting of Tax exemptions or privileges, as well as for the imposition of and/or the granting of exemptions from Tax compliance and filing obligations, including specific terms and conditions of any such Taxes, exemptions, privileges and/or obligations.

PART IV FINAL PROVISIONS

ARTICLE 11 RESPONSIBILITY

Any failure of, or refusal by, a State to fulfil or perform its obligations, take all actions and grant all rights and benefits as provided in this Agreement shall constitute a breach of such State's obligations under this Agreement.

ARTICLE 12 DISPUTE SETTLEMENT

- 12.1. Should a dispute arise over the interpretation and application of the provisions of this Agreement, the States shall use their best endeavours first to resolve it through referral to the TANAP Committee or diplomatic channels.
- 12.2. If the dispute has not been settled within a period of six months from the date on which the matter was raised by either State, it may be submitted at the request of either State to an arbitration tribunal which shall be composed of three (3) arbitrators appointed in accordance with the provisions of this Article.
- 12.3. Each State shall select one arbitrator, who may be its national, and those two arbitrators shall designate by mutual agreement a national of a third country, who shall be the Chairman of the tribunal. All the arbitrators must be appointed within 30 days from the date of notification by one State to the other of its intention to submit the dispute to arbitration.
- 12.4. If the period specified in Article 12.3 has not been met, and in the absence of any other agreement, either State shall invite the President of the International Court of Justice ("ICJ") to make the necessary appointments. If the President of the ICJ is a national of either State or if he or she is otherwise prevented from discharging the said function, the member of the ICJ next in seniority, who is not a national of either State, and not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.
- 12.5. Such arbitration tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. The arbitration tribunal shall reach its decision by a majority of

votes. Such decision shall be final and binding upon both States. Each State shall bear the expenses of its own member of tribunal and of its representation in the arbitral proceedings, the expenses connected with the activity of the Chairman of the arbitration tribunal and remaining expenses shall be borne by the two States in equal shares. The arbitration tribunal can, however, provide in its decision that one of the States shall bear a higher proportion of expenses and such decision shall be binding upon both States.

12.6. Unless the States agree otherwise, the dispute shall be settled under the Arbitration Rules of United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) by the arbitration tribunal.

12.7. Unless the States agree otherwise, the seat of arbitration shall be Geneva, Switzerland.

12.8. The arbitration tribunal shall decide the dispute in accordance with this Agreement and applicable rules and principles of international law.

12.9. Each State acknowledges, consents and agrees that any dispute between a State and a Project Participant related to the TANAP Project under the Host Government Agreement or an applicable Project Agreement shall be subject to private international arbitration in accordance with the terms of such agreement.

ARTICLE 13 ENTRY INTO FORCE

13.1. The Government of each State hereby covenants to the other that, following execution of this Agreement, it shall promptly and properly take such measures in order to make it effective under its Constitution as the prevailing legal regime of such State in respect of the TANAP Project under its domestic law and a binding obligation under international law.

13.2. This Agreement shall enter into force on the date of receipt of the last written notification by which the States notify each other through diplomatic channels of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of this Agreement.

13.3. This Agreement may be amended and supplemented upon mutual agreement of both States. All amendments and supplements shall be settled in separate protocol(s) which shall form an integral part of this Agreement and which shall enter into force according to the provisions of this Article.

ARTICLE 14
COMPETENT AUTHORITIES

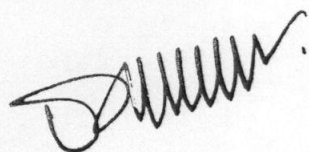
For the purpose of implementing this Agreement the States designate the following competent authorities: Ministry of Industry and Energy of the Republic of Azerbaijan and Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey.

ARTICLE 15
TERMINATION

This Agreement shall terminate upon the termination or expiration of the Host Government Agreement. The Republic of Turkey undertakes that the Host Government Agreement will only be terminated in accordance with its terms.

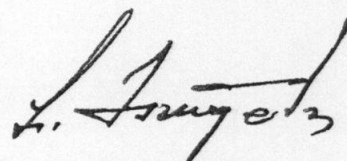
DONE on this 26 June 2012 in İstanbul in two originals each in the Turkish, Azerbaijani and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretations, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY**

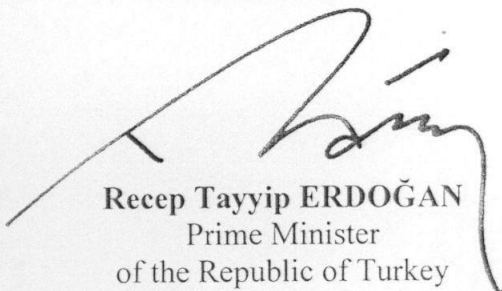
H.E. Taner YILDIZ
Minister of Energy and Natural Resources
of the Republic of Turkey

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF AZERBAIJAN**

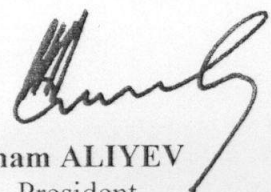
H.E. Natig ALIYEV
Minister of Industry and Energy
of the Republic of Azerbaijan

WITNESSED BY

Recep Tayyip ERDOĞAN
Prime Minister
of the Republic of Turkey

WITNESSED BY

Ilham ALIYEV
President
of the Republic of Azerbaijan

EK 1: İşbu Ev Sahibi Hükümet Anlaşması 26 Haziran 2012 tarihli Hükümetlerarası Anlaşma'nın eki olup, sözkonusu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

VE

**THE TRANS ANATOLIAN
GAS PIPELINE COMPANY B.V ARASINDA**

TRANS-ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİ

HAKKINDA

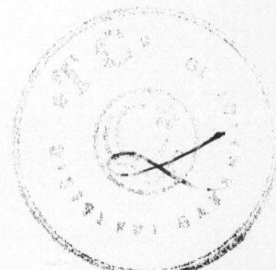
EV SAHİBİ HÜKÜMET ANLAŞMASI

MB

İÇİNDEKİLER

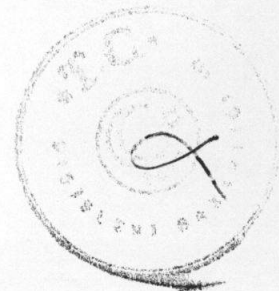
MADDE	SAYFA
MADDE 1 TANIMLAR VE YORUM	5
MADDE 2 YÜRÜRLÜK TARİHİ VE SÜRESİ	13
MADDE 3 DOĞAL GAZ'IN TRANSİT GEÇİŞİ	13
MADDE 4 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN HAKLARI	14
MADDE 5 TAYİN EDİLMİŞ DEVLET MAKAMI	15
MADDE 6 İŞLETMECİ	15
MADDE 7 BAŞVURU ŞARTLARI	15
MADDE 8 İŞBİRLİĞİ	17
MADDE 9 DEVLET, DEVLET MAKAMLARI VE/VEYA DEVLET KURULUŞLARI TARAFINDAN AKDEDİLEN BİR TAKIM ANLAŞMALARA İLİŞKİN TAAHHÜTLER	17
MADDE 10 PROJE FAALİYETLERİ'NİN KESİNTİYE UĞRAMAMASI	18
MADDE 11 EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN BEYANI	18
MADDE 12 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN BEYANLARI VE GARANTİLERİ	18
MADDE 13 DEFTERLER VE KAYITLAR	19
MADDE 14 SİGORTA	20
MADDE 15 HÜKÜMET TARAFINDAN SAĞLANACAK KOLAYLAŞTIRMALAR	20
MADDE 16 ARAZİ HAKLARI	21
MADDE 17 ÇEVRE, SAĞLIK, EMNİYET VE SOSYAL ETKİ	23
MADDE 18 PERSONEL	24
MADDE 19 ÇALIŞMA STANDARTLARI	25
MADDE 20 TEKNİK STANDARTLAR	25
MADDE 21 KAYNAKLARA VE TESİSLERE ERİŞİM	25
MADDE 22 GÜVENLİK	26
MADDE 23 VERGİLER	26
MADDE 24 GÜMRÜK, İTHALAT VE İHRACAT	28
MADDE 25 YABANCI PARA BİRİMİ	30
MADDE 26 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN SORUMLULUKLARI	31
MADDE 27 EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN SORUMLULUKLARI	31
MADDE 28 MÜCBİR SEBEP	32
MADDE 29 AYRIMCI KANUN DEĞİŞİKLİĞİ	33
MADDE 30 KAMULAŞTIRMA	36
MADDE 31 HALEFLER VE İZİN VERİLEN DEVRALANLAR	36

B

MADDE 32 HİZMETTEN ÇIKARMA	38
MADDE 33 GEÇERLİ HUKUK	38
MADDE 34 İHTİLAFLARIN ÇÖZÜMÜ	38
MADDE 35 FESİH	40
MADDE 36 BİLDİRİMLER	41
MADDE 37 ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER	43
EK 1 – TEKNİK STANDARTLAR	45
EK 2 – ARAZİ HAKLARI	47
EK 3 – ANA ŞİRKET GARANTİ TASLAĞI	47
EK 4 – MUTABAKAT MEKTUBU	57

MB

İşbu EV SAHİBİ HÜKÜMET ANLAŞMASI:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından temsil olunan **TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ**; ile

Hollanda kanunları uyarınca kurulmuş ve varlığını sürdüren bir şirket olan **TRANS ANATOLIAN GAS PIPELINE COMPANY B.V. ("TANAP Proje Şirketi")**

(bundan böyle tek tek "**Taraf**" ve birlikte "**Taraflar**")

arasında akdedilip imzalanmıştır.

ŞAHİTLER HUZURUNDA:

TANAP Konsorsiyum Üyelerinin, Türkiye Cumhuriyeti doğal gaz piyasası da dahil olmak üzere, Avrupa pazarlarına taşınmak üzere Türkiye Cumhuriyeti toprakları içerisinde ve üzerinden, Doğal Gaz'ın Transit Geçişi, Giriş Noktasından ve çeşitli Çıkış Noktaları'ndan alınması ve/veya taşınması amacıyla, Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi olarak anılacak güvenli ve verimli bir boru hattı sistemi geliştirmeyi düşünmelerine;

İşbu Anlaşma'nın Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki TANAP Hükümetlerarası Anlaşması'na istinaden ve Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki 25 Ekim 2011 tarihli Hükümetlerarası Anlaşma'nın devamı olarak akdedilmesine;

24 Aralık 2011 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında, TANAP Projesi hakkında, bir proje konsorsiyum Kuruluşu (bundan sonra TANAP Proje Şirketi olarak anılacaktır) kurulması niyetiyle bir Mutabakat Zaptı imzalanmış olmasına ve TANAP Proje Şirketi'nde, Mutabakat Zaptında tanımlandığı şekliyle Türk Katılımcıların ortaklık payının %20 (yüzde yirmi) ve Mutabakat Zaptında tanımlandığı şekliyle Azerbaycan Katılımcıların ortaklık payının %80 (yüzde seksen) olmasına,

Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin TANAP HAA'da anlaştıkları üzere TANAP Proje Şirketi'nin işbu Anlaşma'da belirtilen haklara ve muafiyetlere ancak Azerbaycan Cumhuriyeti'nin sahibi olduğu devlet kuruluşlarının TANAP Proje Şirketi'nde daima en az %51 (yüzde elli bir) ortaklık payının olması şartıyla sahip olacağına;

TANAP Konsorsiyum Üyeleri'nin, işbu Anlaşma ve Proje Anlaşmalarının şart ve koşullarına ve uluslararası standartlara ve uygulamalara uygun biçimde TANAP Proje Şirketi aracılığıyla TANAP Sistemi'ne yatırım yapma ve aynı zamanda kapasitesini işletme ve kullanma ve/veya Taşıticılara pazarlama niyetinde olmasına;

Ev Sahibi Hükümet'in, TANAP Projesi'ne kolaylık ve destek sağlamayı ve kendi Ülke Toprakları içerisinde TANAP Sistemi'ndeki Yatırımı, bu Yatırımın Enerji Şartı Anlaşması amaçları ve ilkelerine uygun istikrarlı, hakkaniyetli, faydalı ve şeffaf koşullar yaratılarak teşvik edilmesi gereken türde bir Yatırım olduğu anlayışından hareketle, desteklemeyi ve korumayı istemesine;

TANAP HAA'nın ve onun bir parçasını teşkil eden işbu Anlaşma'nın imzalanmış metninin, birlikte, TANAP Projesi'ne uygulanacak usul ve esasların çerçevesini oluşturmalarının amaçlanmasına; ve

Ev Sahibi Hükümet'in işbu Anlaşma'da öngörülen konularda Devlet ve Devlet Makamları adına hareket etmesine BİNAEN;

Yukarıdaki hususları göz önünde bulunduran Taraflar, aşağıda belirtilen şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1 TANIMLAR VE YORUM

- 1.1 İşbu Anlaşma'da (Başlangıç kısmı da dahil) büyük harfle başlayan ve işbu Anlaşma'da başka bir şekilde tanımlanmamış terimler, aşağıda kendilerine atfedilen anlamlara sahip olacaktır:

"Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi" işbu Anlaşma'nın 23.3 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Bağlı Kuruluş" herhangi bir Kişi'ye ilişkin olarak, diğer herhangi bir Kişi'nin, doğrudan veya dolaylı olarak, bir veya birden fazla aracı yoluyla kontrol etmesi, kontrol edilmesi veya bu Kişi ile ortak kontrol altında tutulması anlamına gelmektedir. Bu tanımın amaçları bakımından "kontrol", doğrudan veya dolaylı olarak, bir Kuruluş'un oy hakları, öz sermayesi veya diğer mülkiyet hakları üzerinde çoğunluk veya diğer belirleyici menfaat sahipliği yoluyla ya da kanun yoluyla veya Kişiler arasında yapılan ve bu tür yetki veya oy hakkı tanıyan sözleşme yoluyla, bir Kişi'nin yönetim ve politikalarının yönünü belirleme veya yönlendirme gücüne sahip olması anlamına gelir;

"Kararlaştırılan Faiz Oranı" işbu Anlaşma'ya uygun olarak veya işbu Anlaşma uyarınca vadesi gelmiş ve ödenmesi gereken herhangi bir miktarla ilgili olarak bir Faiz Dönemi'nin her bir günü için, başlangıç olarak uygulanan Faiz Dönemi'nin ilk gününden bir önceki İş Günü'nde geçerli olan ve bundan sonra, her takip eden Faiz Dönemi'nin ilk gününden bir önceki İş Günü'nde geçerli olacak yıllık LIBOR artı yüzde 1 (bir)'e eşit orandaki faiz anlamına gelir;

"Anlaşma" bütün Taraflar tarafından imzalanmış ve işbu atıf ile tümü burada birleştirilmiş her türlü yazılı uzatma, yenileme, değiştirme, tadil veya diğer değişikliklerle birlikte, buna eklenmiş bütün ekler de dahil olmak üzere, Madde 2 uyarınca yürürlüğe girecek olan işbu ev sahibi hükümet anlaşması anlamına gelir;

"Başvuru Şartları" işbu Anlaşma'nın 7.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Mevcut En Uygun Şartlar" herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde verilecek veya sağlanacak mallarla, işlerle, hizmetlerle ya da teknolojiyle ilgili olarak, söz konusu piyasada makul olarak elde edilebilen, ticari açıdan rekabetçi, maliyete dayalı şartlar anlamına gelir; ancak bu şartlar Devlet'in veya bir Devlet Kuruluşu'nun ya da Devlet Makamı'nın Ülke Toprakları'nda söz konusu malların, işlerin, hizmetlerin veya teknolojilerin tek tedarikçisi olması halinde, söz konusu Kuruluş'un, ister Devlet'e ait, ister özel olsun, diğer Kuruluşlar'a uyguladığı fiyata eşit bir fiyat olacaktır;

"Azami Gayret" basiretli ve kararlı bir Kişi'nin, ilgili koşullar altında atacağı ve ilgili Kişi'nin yetkisi dahilinde olan tüm yasal adımların, söz konusu Kişi tarafından atılması anlamına gelir;

"BOTAŞ" Türkiye Cumhuriyeti kanunları uyarınca kurulmuş ve merkezi Bilkent Plaza A-2 Blok Bilkent, Ankara, Türkiye adresinde bulunan bir şirket olan Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. anlamına gelir;

"İş Günü" takas işlemi yapan bankaların Türkiye Cumhuriyeti'nde iş için mutat olarak açık oldukları (Cumartesi, Pazar ve resmi tatil günleri hariç) herhangi bir gün anlamına gelir;

"Kanun Değişikliği", Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili olarak, aşağıdakilerden işbu Anlaşma'nın Yürürlük Tarihi'nden sonra yürürlüğe giren herhangi biri anlamına gelir:

- (a) Devlet tarafından imzalanan ve onaylanan her türlü uluslararası anlaşma, mevzuat, direktif, emir, resmi ilan, düzenleme, kanunlaştırma, kararname, yönetmelik veya Devlet'in, bir Devlet Makamı'nın veya bir Devlet Kuruluşu'nun benzeri bir yasama işlemi (Vergilerle ilişkili her türlü işlem de dahil); ve/veya
- (b) yukarıda belirtilen unsurlarda yapılan her türlü değişiklik (tadilat, ilga, iptal, fesih veya sona erme yoluyla yapılan veya bunlardan kaynaklanan her türlü değişiklik de dahil) ((a) bendinde belirtilen türden yasama işlemleri işbu Anlaşma'nın Yürürlük Tarihi'nden ister önce, ister sonra yürürlüğe girmiş olsun); ve/veya
- (c) Türkiye Cumhuriyeti'nin yüksek mahkemelerinin içtihadında meydana gelen ve alt derece mahkemelerini bağlayan her türlü değişiklik;

"Ticari İşletme Başlangıç Tarihi" Gazın bir ticari gaz taşıma sözleşmesi uyarınca TANAP Sistemine Giriş Noktasından girdiği ilk tarihi ifade etmektedir;

"Yüklenici" sözleşme veya alt-sözleşme yoluyla (böyle bir alt-sözleşmenin toplam sözleşme değerinin en az 150.000 (yüz elli bin) ABD Doları olması şartıyla), TANAP Projesi ile bağlantılı olarak, TANAP Proje Şirketi'ne ve/veya İşletme Şirketleri'ne mal, iş, teknoloji ya da hizmet, danışmanlık hizmetleri ve finansal hizmetler de dahil olmak üzere (başka şeylerin yanı sıra, kredi, finansman, sigorta veya diğer finansal imkanlar da dahil), sağlayan her türlü Kişi anlamına gelir; ancak bu, herhangi bir Kişi'nin çalışanı rolüyle hareket eden hiçbir gerçek kişiyi kapsamamaktadır;

"Kurumlar Vergisi" işbu Anlaşma'nın 23.2 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Masraflar" herhangi bir Menfaat Sahibi tarafından TANAP Projesi ile bağlantılı olarak maruz kalınan veya uğranılan söz konusu Kanun Değişikliği'nden kaynaklanan veya söz konusu Kanun Değişikliği'ne başka bir biçimde atfedilebilen, bir ya da birden fazla TANAP Konsorsiyum Üyesi tarafından veya bunların Bağlı Kuruluşları tarafından kontrol edilen herhangi bir Taşıyıcı ile ilgili olarak her türlü yeni veya arttırılmış masraf veya harcamayı; TANAP Proje Şirketi'ne veya İşletme Şirketleri'ne ilişkin olarak ise her türlü yeni veya arttırılmış masraf veya harcama ve herhangi bir gelir azalması anlamına gelir. Bu tür masraf veya harcamalar arasında şunlar yer alabilir:

- (a) sermaye masrafları;
- (b) finansman masrafları;
- (c) işletme ve bakım masrafları; ve/veya

(d) Menfaat Sahibi'ne uygulanan veya Menfaat Sahibi tarafından ödenecek vergiler, imtiyazlar, harçlar, yükümlülükler, resimler ya da diğer ücretlendirmeler;

"Hizmetten Çıkarma Planı" işbu Anlaşma'nın 32.2 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Tayin Edilmiş Devlet Makamı" işbu Anlaşma'nın 5.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Ayrımcı Kanun Değişikliği" işbu Anlaşma'nın 29.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Ekonomik Denge" işbu Anlaşma ve işbu Anlaşma uyarınca yapılan Proje Anlaşmaları kapsamında, ilgili tarihte ilgili Kişi'ye sağlanan veya tanınan haklar, menfaatler, muafiyetler, ayrıcalıklar, korumalar ve diğer benzeri menfaatler ile, ilgili Kişi'nin bunların beraberinde yüklenmeyi kabul ettiği sorumluluklar, masraflar, yükümlülükler, kısıtlamalar, koşullar ve sınırlamalar arasında kurulu nispi dengenin herhangi bir Menfaat Sahibi açısından ekonomik değeri anlamına gelir;

"Yürürlük Tarihi" işbu Anlaşma'nın 2.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Enerji Şartı Anlaşması" 17 Aralık 1994 tarihinde Lizbon'da imzaya açılan Enerji Şartı Anlaşması anlamına gelir;

"Kuruluş" bir antlaşma veya herhangi bir devletin ya da devletin herhangi bir alt biriminin kanunları kapsamında usulüne uygun biçimde teşkilatlandırılmış her türlü şirket, müessese, limited şirket, ortaklık, sınırlı ortaklık, teşebbüs, ortak girişim, şirketleşmemiş ortak girişim, dernek, tröst veya başkaca tüzel kişilik, teşkilat veya teşebbüs anlamına gelir;

"Giriş Noktası" Ev Sahibi Hükümet'in onayına tabi olarak TANAP Proje Şirketi tarafından tayin edildiği veya değiştirildiği haliyle, Türkiye Cumhuriyeti'nin Gürcistan ile sınırında bulunan TANAP Sistemi'ne giriş noktası anlamına gelir;

"Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi" veya **"ÇSED"** işbu Anlaşma'nın 17.2 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Çevresel ve Sosyal Standartlar" işbu Anlaşma'nın 17.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Çıkış Noktası" TANAP Proje Şirketi tarafından tayin edildiği veya değiştirildiği haliyle ve Ev Sahibi Hükümet'in onayına tabi olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin Bulgaristan Cumhuriyeti ve/veya Yunanistan Cumhuriyeti ile sınırında ve/veya Ülke Toprakları içerisinde TANAP Sistemi'nden herhangi bir çıkış noktası ya da başka herhangi bir çıkış noktası anlamına gelir;

"Kamulaştırma" Madde 30'da kendisine atfedilen anlama gelir;

"Tesisler" TANAP Proje Şirketi tarafından veya onun adına Proje Faaliyetleri için Ülke Toprakları'nda zaman zaman sahip olunan, zilyet olunan veya işletilen veya hukuken kontrol edilen her türlü fiziki mallar, ekipmanlar ve donanımlar anlamına gelir;

"Adil Piyasa Değeri" TANAP Projesine ilişkin her türlü yatırım da dahil olmak üzere, bir Proje Katılımcısı için kendi Yatırımının, Kamulaştırmanın bu Proje Katılımcısı'nın tüm ticari faaliyetleri üzerindeki etkileri dikkate alındığında, hiçbir Kamulaştırmanın vuku bulmamış olması halindeki değeri anlamına gelir. Bu değer, hasmane olmayan bir ortamda, devam eden bir çıkarın, istekli bir alıcının ve istekli bir satıcının olduğunu farz eden ve Kamulaştırma'dan kaynaklanan ya da onunla bağlantısı olan bütün koşullar dikkate alınmaksızın gelir;

"Mücbir Sebep" Madde 28'de kendisine atfedilen anlama gelir;

"Yabancı Para Birimi" uluslararası döviz piyasalarında yaygın olarak işlem gören para birimi anlamına gelir;

"Yabancı Çalışan" herhangi bir Proje Katılımcısı'nın, Devlet'in vatandaşı olmayan bir çalışanı anlamına gelir;

"Ev Sahibi Hükümet" Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti anlamına gelir;

"ICC Kuralları" Uluslararası Ticaret Odası'nın Tahkim Kuralları anlamına gelir;

"İlk İşletme Dönemi" Yürürlük Tarihi'nden itibaren yirmi beş (25) Yıllık dönem anlamına gelir;

"Menfaat Sahibi" şu anlama gelir:

- (a) TANAP Proje Şirketi;
- (b) İşletme Şirketleri;
- (c) bir veya birden fazla TANAP Konsorsiyum Üyesi veya TANAP Konsorsiyum Üyeleri'nin Bağlı Kuruluşları tarafından kontrol edilen herhangi bir Taşıtııcı; burada "kontrol" kelimesi yukarıdaki Bağlı Kuruluş tanımındaki ile aynı anlama gelir; veya
- (d) yukarıdaki (a) ila (c)'de atıfta bulunulan herhangi bir Kişi'nin her türlü halefi veya izin verilen devralanları;

"Faiz Dönemi" "Kararlaştırılan Faiz Oranı" tanımı açısından, her takip eden Faiz Dönemi'nin izlediği Faiz Dönemi'nin son gününden sonraki ilk günde başlamak suretiyle, böyle bir meblağın vadesinin geldiği ve ödenmesi gereken günden sonraki ilk günde başlayan ve ondan otuz (30) gün sonra sona eren, otuz (30) günlük süre anlamına gelir;

"Uluslararası Finansal Raporlama Standartları" Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (*International Accounting Standards Board*) veya halefi olan bir kuruluş tarafından kabul edilen uluslararası finansal raporlama standartları anlamına gelir;

"Tapu Kanunu" 29 Aralık 1934 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış ve zaman zaman tadil veya ikame edilebilecek olan 2644 sayılı "Tapu Kanunu" anlamına gelir;

"Arazi Hakları" işbu Anlaşma'nın Ek 2'sinde belirtildiği üzere, Ülke Toprakları'ndaki arazilere ilişkin inceleme, test, değerlendirme, analiz, erişim, teftiş, inşaat, kullanım,

zilyetlik, işgal, kontrol, temlik ve yararlanma hakları (mülkiyet hariç olmak üzere) anlamına gelir. "Arazi Hakları" terimi yalnızca tamamlanmış haliyle Tesisler'in içinde, üzerinde veya altında yer alacağı Proje Arazisi'ne değil, aynı zamanda TANAP Proje Şirketi'nin ve onun atanmış Yüklenicileri'nin, Proje Faaliyetleri'ni veya TANAP Proje Şirketi tarafından Tesisler'e ilişkin Proje Arazisi için arzu edilen Proje Faaliyetleri'nin gerçekleştirilmesini sağlamak bakımından gerekli diğer her türlü faaliyeti gerçekleştirmek amacıyla gerek duyabileceği veya belirleyebileceği, Ülke Toprakları dahilindeki başka ve ilave arazi (Ulusal Kanunlar uyarınca tesis edilecek deniz yatakları ve kıyılar da dahil), erişim güzergahı ve arazi haklarına da atıfta bulunan en geniş anlamında kullanılmaktadır;

"Arazi Hakları Kuruluşu" işbu Anlaşma'nın 16.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Kredi Veren(ler)" TANAP Proje Şirketi'ne ve/veya TANAP Konsorsiyum Üyeleri'ne, TANAP Projesi'nin finansmanı (her türlü yeniden finansman da dahil) ile bağlantılı olarak her türlü borçlanma, kredi, mali imkan, kredi veya başkaca finansman sağlayan ya da sağlama yetkisine sahip olan her türlü finans kuruluşu veya diğer Kişi veya politik risk sigortası sunan sigortacılar, ve söz konusu finans kuruluşunun veya diğer Kişi'nin her türlü halefi veya izin verilen devralanları anlamına gelir;

"LIBOR" ilgili günde Londra saatiyle sabah 11:00 civarında Reuters (veya eşdeğer bir halefi) tarafından yayımlandığı üzere üç aylık ABD Doları mevduatlarına uygulanan Londra Bankalararası Faiz Oranı (yıllık yüzde oran biçiminde ifade edilir) ya da söz konusu oranın mevcut olmaması halinde, genel kabul gören ve Taraflarca kabul edilen herhangi bir müteakip veya eşdeğer referans oranı (üç ay için ABD Doları cinsinden) ve genel kabul gören böylesi bir müteakip veya eşdeğer referans oranı bulunmuyorsa, ödemenin yapılacağı Kişi'nin mevcut makul finansman maliyeti (üç ay için ABD Doları cinsinden) anlamına gelir;

"Yerel Para Birimi" Devlet tarafından çıkarılan yasal para birimi anlamına gelir;

"Kayıp veya Zarar" bir Kişi tarafından maruz kalınan veya uğranılan, her türlü masraf, hasar, sorumluluk, yükümlülük, harcama (faiz, para cezaları, avukatlık ücretleri ve giderleri dahil), dava, yargılama, talep, harç veya ceza da dahil olmak üzere, her türlü kayıp veya zarar anlamına gelir; ancak kayıp veya zarar ilgili Kişi'ye isnat edilebilecek ağır kusur veya kasıtlı davranıştan kaynaklanmadıkça, her türlü dolaylı veya bir fiil sonucu ortaya çıkan kayıp veya zarar veya kar kaybı bunun dışında kalmaktadır;

"Ulusal Kanunlar" her türlü mevzuat dahil olmak üzere, Ülke Toprakları'nda geçerli olan zaman içerisinde tadil veya ikame edilebilecek olan kanunlar anlamına gelir;

"Doğal Gaz" veya **"Gaz"** bir virgöl sıfır bir üç iki beş (1.01325) bar mutlak basınçta ve on beş derece (15°C) sıcaklıkta tümüyle gaz halinde olan her türlü hidrokarbon veya hidrokarbonlar ve temelde metandan oluşan diğer gazların karışımı anlamına gelir;

"Doğal Gaz Piyasası Kanunu" 2 Mayıs 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış olup zaman içerisinde tadil veya ikame edilebilecek olan 4646 sayılı "Doğal Gaz Piyasası Kanunu" anlamına gelir;

"İşletme Şirketi" işbu Anlaşma'nın Madde 6 hükümleri uyarınca atanan veya seçilen bir veya birden fazla Kuruluş anlamına gelir;

"Kişi" her türlü gerçek şahıs veya her türlü Kuruluş anlamına gelir;

"Boru Hattı Koridoru" Giriş Noktası'ndan Çıkış Noktaları'na dek uzayan İnşaat Koridoru (söz konusu arazi üzerindeki alanın belirli bir yüksekliğe kadar münhasır kontrolü ve söz konusu arazinin yeraltında belirli bir derinliğe kadar olan hakları da dahil) içerisindeki on altı (16) metre genişliğindeki arazi parçası anlamına gelir;

"Esas Dönem" işbu Anlaşma'nın 2.2 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Proje Faaliyetleri" Proje Katılımcıları'nın herhangi biri ve tümü tarafından TANAP Sistemi ile bağlantılı olarak gerçekleştirilen her türlü ve tüm faaliyetler anlamına gelir; buna, TANAP Sistemi'nin mühendislik çalışmaları, teknik çalışmaları, değerlendirilmesi, geliştirilmesi, tasarımı, izinleri, proje geliştirmesi, Arazi Hakları'nın iktisabı, inşaatı, işletmeye alınması, kurulumu, finansmanı, sigortalanması, mülkiyeti, işletmesi (TANAP Proje Şirketi veya Taşıticıları tarafından veya onlar adına Transit Geçiş de dahil), ticari kullanımı, onarımı, ikamesi, yenilenmesi, bakımı, kapasite artırımı veya genişletilmesi (yan tesisler gibi), korunması ve hizmetten çıkarılması, personel tedariki, hizmet tedariki, uzun tedarik zamanlı kalemler de dahil olmak üzere tesisat ve malzeme tedariki, Proje Anlaşmaları'nın, işbu Anlaşma'nın ve diğer tüm ilgili sözleşme ve anlaşmaların uygulamaya konması, bakımı, onarımı ve TANAP Sistemi'nin her türlü genişletilmesi veya uzatılması ile bağlantılı tüm faaliyetler dahildir;

"Proje Anlaşması" (işbu Anlaşma dışında) bir yanda Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu ile, diğer yanda Proje Faaliyetleri ile ilgili bir taraf olan veya daha sonra taraf haline gelen herhangi bir Proje Katılımcısı arasındaki, hükümleri uyarınca zaman zaman uzatılabilecek, yenilenebilecek, ikame edilebilecek, tadil edilebilecek veya başka bir biçimde değiştirilebilecek olan her türlü anlaşma veya sözleşme anlamına gelir;

"Proje Arazisi" (i) İnşaat Koridoru ve (ii) TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları'na TANAP Projesi'nin ömrü boyunca, zaman zaman, TANAP Sistemi'nin üzerinde veya altında bulunduğu yerler olarak kullanıldığı bildirilen, erişim yolları da dahil, (sürekli olduğu olan veya olmayan) diğer arazi parçaları anlamına gelir;

"Proje Katılımcıları" TANAP Proje Şirketi, TANAP Konsorsiyum Üyeleri, Menfaat Sahipleri, Yükleniciler, İşletme Şirketleri, Taşıticılar veya Kredi Verenler anlamına gelir;

"Makul Gayret" ilgili Taraf'ın elinde olup, ilgili koşullarda uygun olan gayretler anlamına gelir.

"SD2 Gaz Satış Anlaşması" SOCAR (satıcı sıfatıyla) ile BOTAŞ (alıcı sıfatıyla) arasında Azerbaycan Gazı'nın satışı ve alımına yönelik olarak 25 Ekim 2011 tarihinde akdedilen gaz satış anlaşması anlamına gelir;

"Taşıticı" TANAP Sistemi'ndeki taşıma kapasitesinin kullanımı için TANAP Proje Şirketi ile anlaşma yapan bir Kişi anlamına gelir;

"SOCAR" Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi (*State Oil Company of the Republic of Azerbaijan*) anlamına gelir;

"Devlet" egemen Türkiye Cumhuriyeti devleti anlamına gelir;

"Devlet Makamları" Ev Sahibi Hükümet ve (hükümet hiyerarşisinde üst düzey herhangi bir yasal makamın bir parçası olsun veya olmasın ya da söz konusu makamlar tarafından denetlensin veya denetlenmesin) tüm merkezi ve yerel makam veya organlar da dahil olmak üzere, Ülke Toprakları ile ilgili olarak her düzeydeki tüm birimler ve yukarıda belirtilenlerin herhangi birinin tüm aracı kurumları, şubeleri ve alt birimleri ile doğrudan veya dolaylı olarak Devlet tarafından veya ona bağlı bir veya birden çok Devlet Makamı tarafından denetlenen herhangi bir birimi anlamına gelir;

"Devlet Kuruluşu" Ev Sahibi Hükümet'in vekil ve temsilcileri de dahil olmak üzere, Devlet'in veya Ev Sahibi Hükümet'in, doğrudan veya dolaylı biçimde pay veya benzeri ekonomik menfaatinin bulunduğu ya da doğrudan veya dolaylı biçimde Ev Sahibi Hükümet tarafından kontrol edilen her türlü Kuruluş anlamına gelir. Bu tanımın amaçları bakımından "kontrol", doğrudan veya dolaylı olarak, ister oy hakkının sahipliği yoluyla, ister sözleşmeyle, ister kanunla, isterse de başka bir biçimde olsun, bir Kişi'nin yönetim ve politikalarının yönünü belirleme veya belirletme gücüne sahip olmak anlamına gelir; ancak, aynı zamanda bir Proje Katılımcısı olabilecek herhangi bir Devlet Kuruluşu, Proje Katılımcısı rolünde hareket ederken Devlet Kuruluşu olarak addedilmeyecektir;

"Devlet Arazisi/Arazileri" Ülke Toprakları içerisinde yer alıp, henüz kadastro işlemi yapılmamış olduğundan tapu siciline kaydedilmemiş araziler veya boş araziler ya da halkın ortak kullanımına ya da kamu hizmetlerine tahsis edilmiş alanlar (yol, çayır, mera, otlak, kışlak vs.) niteliği taşıdığından tapu siciline kaydedilmemiş bulunan araziler ve Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi adına tescil edilmiş araziler anlamına gelir;

"TANAP Konsorsiyum Üyesi" TANAP Proje Şirketi'nde ortaklık hakkı bulunan bir Kuruluş anlamına gelir;

"TANAP Hükümetlerarası Anlaşması" veya **"TANAP HAA"** 26 Haziran 2012 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında TANAP Sistemi'ne ilişkin olarak, içeriğinde belirtilen tüm ekleriyle birlikte imzalanan, ileride kendi şartları uyarınca herhangi bir zamanda uzatılabilecek, yenilenebilecek, ikame edilebilecek, tadil edilebilecek veya başka bir biçimde değiştirilebilecek olan hükümetlerarası anlaşma anlamına gelir;

"TANAP Projesi" tümü işbu Anlaşma'da, TANAP Hükümetlerarası Anlaşması'nda ve Proje Anlaşmaları'nda tanımlandığı ve öngörüldüğü üzere, işletilmeye ve Şah Deniz sahasının 2. aşamasından üretime başlanması ile paralel olarak Doğal Gaz taşımaya hazır olması planlanan TANAP Sistemi ve Proje Faaliyetleri anlamına gelir;

"TANAP Sistemi" Türkiye-Gürcistan sınırındaki bir Giriş Noktası'ndan Ülke Toprakları'ndaki Çıkış Noktaları'na ve Türkiye-Yunanistan ve/veya Türkiye-Bulgaristan sınırındaki Çıkış Noktaları'na ve Devlet ile Azerbaycan Cumhuriyeti tarafından kararlaştırılan diğer Çıkış Noktaları'na kadar Ülke Toprakları boyunca uzanan esas olarak 56 inçlik bir boru hattı ve en azından Şah Deniz sahasının 2. aşaması üretimini kapsamaya yeterli başlangıç kapasitesine sahip olan ve Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı veya Azerbaycan Cumhuriyeti'nden transit taşınan ilave Gaz hacmini taşıma amacıyla yapılacak her türlü genişleme de dahil olmak üzere, beraberindeki Tesisleri de içeren Doğal Gaz boru hattı sistemi anlamına gelir;

"Vergiler" faiz, ceza ve para cezalarıyla birlikte, Devlet veya bir Devlet Makamı tarafından konan ya da onlara ödenmesi gereken, mevcut ve gelecekteki tüm vergiler, resimler, harçlar, gümrük harçları, ithalat harçları, ihracat harçları, yükümlülükler, KDV, stopaj, ücretler, tarhlar ve diğer benzeri ücretlendirmeler (mali yaptırımlar ve idari para cezaları da dahil olmak üzere) anlamına gelir ve **"Vergi"**, yukarıda sayılanlardan herhangi biri anlamına gelir;

"Vergi Dairesi" Devlet'in her türlü vergi dairesi veya bu dairelerin halefi anlamına gelir;

"Teknik Standartlar" işbu Anlaşma'nın 20. Maddesi'nde ve Ek 1'de belirtildiği üzere Tesisler'in inşaatı, kurulumu, işletilmesi ve bakımına ilişkin usul ve düzenlemeler anlamına gelir;

"Ülke Toprakları" Ev Sahibi Hükümet'in kara toprakları, karasuları ve üzerindeki hava sahası ile uluslararası kamu hukuku uyarınca üzerinde yargılama yetkisi bulunan veya egemenlik haklarına sahip olduğu deniz bölgeleri anlamına gelir;

"Transit Belgesi" Transit Kanunu uyarınca, Transit Kanunu kapsamına giren Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için verilen belge anlamına gelir;

"Transit Kanunu" 29 Haziran 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış ve zaman içerisinde tadil veya ikame edilebilecek olan, 4586 sayılı "Petrolün Boru Hatları ile Transit Geçişine Dair Kanun" anlamına gelir;

"Transit Geçiş" Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı veya Azerbaycan Cumhuriyeti'nden transit taşınan Doğal Gaz'ın, TANAP Sistemi aracılığıyla Türkiye Cumhuriyeti Ülke Toprakları üzerinden Avrupa Birliği üye devletlerine, diğer Avrupa devletlerine ve Türkiye Cumhuriyeti'ne komşu diğer devletlere transiti, taşınması, geçişi veya nakliyesi anlamına gelir; ve bu ibare Doğal Gaz TANAP Sistemi içerisinde kaldığı sürece, Doğal Gaz'ın Türkiye pazarına taşınmasını da içermektedir;

"Transit Geçiş Gazı" Transit Geçiş halindeki Doğal Gaz anlamına gelir;

"ABD Doları" veya **"Dolar"** Amerika Birleşik Devletleri'nin yasal para birimi anlamına gelir;

"KDV" mal, iş, hizmet veya teknoloji teminine uygulanan katma değer vergisi anlamına gelir; ve

"Yıl" miladi takvim yılı anlamına gelir.

1.2 Yorum

- (a) İşbu Anlaşma, sadece atıfta bulunmayı kolaylaştırmak amacıyla maddelere, bölümlere ve diğer kısımlara bölünmüştür ve başlıklar kullanılmıştır; bunlar İşbu Anlaşma'nın yapısını veya yorumunu etkilemeyecektir.
- (b) Aksi belirtilmedikçe, "Madde" veya "Bölüm"lerden bahsedilirken bir rakam veya harf kullanıldığında, İşbu Anlaşma'nın söz konusu Maddesine veya Bölümüne atıfta bulunmaktadır.

- (c) "İşbu anlaşma", "bunun", "bundan sonra", "burada" ve buna benzer ifadeler, işbu Anlaşma'ya atıfta bulunmakta olup, işbu Anlaşma'nın özel bir Madde, Bölüm veya kısmına atıfta bulunmamaktadır.

1.3 Anlam

Aksi özellikle belirtilmedikçe veya içerikten aksi bir anlam çıkarılmadıkça, tekil kullanılan kelimeler çoğul, çoğul kullanılan kelimeler tekil hallerini içerir; belirli bir cinsiyet atfı içeren kelimeler iki cinsiyeti de içerir ve "dahil" ve "dahildir" ifadeleri "bununla sınırlı olmamak üzere" anlamını da içerecek şekilde yorumlanmalıdır.

İşbu Anlaşma kapsamındaki herhangi bir Kişi'ye yapılan atıf, söz konusu Kişi'nin her türlü halefine veya izin verilen devralanlarına yönelik atfı da içerir.

1.4 Bilgi

İşbu Anlaşma'da "bilgi", "bilinç" ve aynı anlamda ifadeler kullanıldığında, içerikten aksi bir anlam çıkarılmadıkça, dolaylı veya atfedilen bilgiyi değil, mevcut bilgiye atıf yapıyormuş gibi değerlendirilmelidir.

MADDE 2 YÜRÜRLÜK TARİHİ VE SÜRE

- 2.1 İşbu Anlaşma, TANAP Hükümetlerarası Anlaşması'nın yürürlüğe girdiği tarihte ("**Yürürlük Tarihi**") yürürlüğe girer ve geçerli ve bağlayıcı hale gelir.
- 2.2 Madde 2.3'e bağlı olarak, işbu Anlaşma, Yürürlük Tarihi'ni müteakip kırk dokuz (49) yıllık bir esas dönem ("**Esas Dönem**") boyunca yürürlükte kalır.
- 2.3 İşbu Anlaşma'nın süresinin Esas Dönem'i aşacak şekilde her türlü uzatılması, Taraflar'ın karşılıklı mutabakatına tabidir.

MADDE 3 DOĞAL GAZ'IN TRANSİT GEÇİŞİ

- 3.1 İşbu Anlaşma'da aksi kararlaştırılmadıkça, Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'ne, TANAP Sistemi üzerinden Transit Geçiş, transit özgürlüğü ilkesine uygun biçimde, herhangi bir ücret, ücretlendirme, masraf ya da benzer bir ödemeye tabi olmaksızın, söz konusu Doğal Gaz'ın kaynağı, varış yeri veya mülkiyetine dair hiçbir fark veya ayrımcılık gözetilmeksizin ve 3.2 Maddesi'nde özel olarak öngörülenler dışında herhangi bir gecikme veya kısıtlama uygulanmaksızın tam anlamıyla gerçekleştirme yönünde münhasır hak tanımaktadır.
- 3.2 Ev Sahibi Hükümet, işbu Anlaşma'da veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında aksi öngörülmedikçe ve/veya Ev Sahibi Hükümet'in Transit Geçiş'in devamının kamu sağlığına ve güvenliğine veya çevreye yönelik herhangi bir tehlike veya risk ya da mülke yönelik orantısız bir tehlike veya risk oluşturduğuna ya da oluşturacağına inanması için makul sebepler bulunan haller dışında, Transit Geçiş Gazı'nın kesintisiz, engelsiz, kısıtlanmadan ve azaltılmadan akışını sağlamak için Azami Gayreti gösterir ve söz konusu Transit Geçiş Gazı'nın kesilmesini veya azaltılmasını önlemek ve engellemek için uygun tedbirleri alacak ve işlemleri gerçekleştirir.

- 3.3 Ev Sahibi Hükümet (i) Transit Geçiş Gazı'nı almayacağını ve bu amaçla önleyici tedbirler alacağını; ve (ii) Transit Geçiş Gazı'nın herhangi bir kısmı üzerinde mülkiyet hakkı iddia etmeyeceğini veya başka bir biçimde mülkiyet ya da zilyetlik hakları öne sürmeyeceğini ya da kullanmayacağını beyan ve kabul etmektedir ve, herhangi bir şüpheye mahal vermemek adına, işbu 3.3 Maddesi herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun taraf olduğu bir ticari gaz taşıma sözleşmesi hükümleri kapsamında, bu Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu'nun belirlenmiş Çıkış Noktası/Noktaları'nda Transit Geçiş Gazı'nı teslim alma hakkı ile ilgili değildir.
- 3.4 TANAP Proje Şirketi'nin, Devlet Makamları'ndan ve/veya Devlet Kuruluşları'ndan onay alınmasına gerek olmaksızın, TANAP Sistemi'nin toplam kapasitesini tamamen kendi takdiri kapsamında kullanma ve/veya Taşıticılara pazarlama ve söz konusu Taşıticılarla yapılan ticari gaz taşıma sözleşmeleri kapsamında Taşıticılarla tarifeleri müzakere etme, tarifeleri kararlaştırma ve uygulama yönünde münhasır hakkı olacaktır. TANAP Proje Şirketi, varsa, tarife hesaplama yöntemini ve TANAP Proje Şirketi'nin akdettiği her bir ticari gaz taşıma sözleşmesi kapsamında Taşıtııcı(lar) ile anlaşılmış tarifeleri ve kapasite tahsisatlarını, Tayin Edilmiş Devlet Makamı'na yalnızca bilgilendirme amacıyla bildirir.
- 3.5 Ev Sahibi Hükümet, SD2 Gaz Satış Anlaşması kapsamında teslim edilecek Gaz'ın, TANAP Sistemi aracılığıyla Giriş Noktası'ndan Ülke Toprakları içerisindeki Eskişehir ve Trakya Bölgesi'nde yer alan Çıkış Noktası/Noktaları'na şu şartlara tabi olarak taşınacağını teyit etmektedir: (i) Şah Deniz 2 sahasından gelip TANAP Sistemi'nden transit olarak geçecek olan Gaza uygulanan tarifenin aynısı (Ülke Toprakları'ndaki fiili taşıma mesafesine uyarlanarak) uygulanır; (ii) BOTAŞ ile TANAP Proje Şirketi arasında bir ticari gaz taşıma sözleşmesi imzalanacaktır.
- 3.6 (i) TANAP Sistemindeki kapasitenin azalması veya (ii) Şah Deniz 2 sahasında üretilip TANAP Sistemine Giriş Noktasından iletilecek olan Doğal Gaz'da noksanlık olması durumunda, kullanılabilir kapasite veya hacimlerin tahsisi, mümkün olduğu sürece, Şah Deniz 2 sahasından üretilen Doğal Gaz'ın hak sahibi Taşıtııcıları arasında oransal esasa göre yapılır.

MADDE 4 **TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN HAKLARI**

- 4.1 TANAP Projesi'nin amaçları doğrultusunda, Ev Sahibi Hükümet TANAP Proje Şirketi'nin aşağıdaki haklara sahip olduğunu kabul eder:
- (a) TANAP Projesi'ni uygulama ve yürütme, tüm Proje Faaliyetleri'ni gerçekleştirme ve işbu Anlaşma ile Proje Anlaşmaları'nın hükümleri kapsamında, Devlet Makamları tarafından sağlanan diğer tüm haklardan yararlanma hakkı;
 - (b) TANAP Sistemi'ni işbu Anlaşma ile Proje Anlaşması'nın hükümleri kapsamında (halin icabına göre) inşa etme, sahip olma, kullanma, zilyetliğinde bulundurma, işletme veya kontrol etme hakkı; ve
 - (c) Ev Sahibi Hükümet ile istişarede bulunarak yılda otuz iki (32) milyar metreküp hacme kadar ve yılda otuz iki (32) milyar metreküp hacimden fazlası için de Devlet ile Azerbaycan Cumhuriyeti hükümetlerinin onayına tabi olacak şekilde, Doğal Gaz'ın Transit Geçışı için TANAP Sistemi'ni işbu Anlaşma'ya uygun biçimde uygulamaya koyma hakkı.

MADDE 5

TAYİN EDİLMİŞ DEVLET MAKAMI

- 5.1 Ev Sahibi Hükümet burada, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nı Tayin Edilmiş Devlet Makamı ("**Tayin Edilmiş Devlet Makamı**") olarak hareket etmek üzere yetkilendirir ve atar. TANAP Proje Şirketi tarafından talep edilmesi halinde, Tayin Edilmiş Devlet Makamı şu hususlarda destek sağlayacaktır:
- (a) işbu Anlaşma'da öngörülen hakların, lisansların, vizelerin, izinlerin, sertifikaların, yetkilendirmelerin, onayların, muvafakatlerin ve müsaadelerin çıkartılması;
 - (b) TANAP Projesi'nin veya Proje Faaliyetleri'nin ya da bunların herhangi bir kısmının gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak amacıyla, işbu Anlaşma'da veya herhangi bir Proje Anlaşması'nda belirtilen ya da işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında tanınan herhangi bir hakkı kanıtlamaya uygun bilgi, belge, veri ve diğer materyallerin yeterli ve uygun biçimde tedariki;
 - (c) burada öngörülen bildirimlerin, tasdiknamelerin ve diğer yazışmaların sunulması ve alınması; ve
 - (d) Devlet Makamları ve Devlet Kuruluşları nezdinde TANAP Projesi'nin yürütülmesinin uygun olan biçimde kolaylaştırılması.
- 5.2 Tayin Edilmiş Devlet Makamı, Yürürlük Tarihinden hemen sonra, TANAP Projesi'ne ilişkin olarak TANAP Proje Şirketi için bir doğrudan temas noktası tayin eder.

MADDE 6

İŞLETMECİ

- 6.1 TANAP Proje Şirketi, TANAP Sistemi'ni işletmek üzere Ülke Toprakları'nda mukim, hissedarlık yapısına ilişkin hiçbir şart veya kısıtlamaya tabi olmaksızın, bir veya birden fazla İşletme Şirketi'ni kurmak, bunlara sahip olmak ve bunları kontrol etmek ve/veya atamak ya da seçmek hakkına ve bu konularda tek başına takdir yetkisine sahiptir.
- 6.2 TANAP Proje Şirketi, TANAP Sistemi'nin işletilmesi için gerekli hizmetlerde yerel uzmanlıklardan yararlanmak için Makul Gayreti sarf eder.
- 6.3 Herhangi bir İşletme Şirketi, TANAP Proje Şirketi'nin Proje Faaliyetleri'ne ilişkin olarak taraf olduğu işbu Anlaşma ve/veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında doğan haklarını kullanma hakkına sahiptir.

MADDE 7

BAŞVURU ŞARTLARI

- 7.1 Herhangi bir TANAP Proje Şirketi tarafından talep edilmesi üzerine, Tayin Edilmiş Devlet Makamı, TANAP Proje Şirketi ve TANAP Proje Şirketi'nin Proje Faaliyetleri'nin gerçekleştirilmesi amacıyla tayin edebileceği diğer Proje Katılımcıları tarafından belirli bir lisans, muvafakat, yetkilendirme, muafiyet, vize, sertifika, onay veya müsaade alınması için gerekli belgelerin bir listesini ("**Başvuru Şartları**") sunmak için Makul Gayreti sarf eder. Listedeki herhangi bir eksiklik veya mevzuatın gelecekte öngöreceği şartlar, Proje Katılımcıları'nın yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. Başvuru Şartları zaman zaman güncellenebilir.

7.2 TANAP Proje Şirketi'nin talebi üzerine, Başvuru Şartları'nın sunulması koşuluyla, Ev Sahibi Hükümet, ilgili her türlü Devlet Makamı ve/veya Devlet Kuruluşu'nun, kırk beş (45) gün içinde, fakat her halükarda yürürlükteki Ulusal Kanunlar'da belirtilen süreden geç olmamak üzere, TANAP Proje Şirketi'nin ve diğer tüm Proje Katılımcıları'nın, aşağıda sayılanlar da dahil olmak üzere tüm Proje Faaliyetleri'ni vaktinde, güvenli ve verimli bir biçimde yerine getirmelerini sağlamaları için gerekli ve uygun tüm lisansları, muvafakatleri, izinleri, yetkilendirmeleri, muafiyetleri, vizeleri, sertifikaları, onayları veya müsaadeleri (ve ilgili her türlü yenileme veya uzatmayı) vermesini sağlamak için Makul Gayreti sarf eder:

- (a) Tesislerin işletilmesi;
- (b) Arazi Hakları'nın kullanılması ve Arazi Hakları'ndan yararlanılması (Madde 16 ve Ek 2 Arazi Hakları hükümlerine tabi olarak);
- (c) gümrük işlemleri;
- (d) Proje Faaliyetleriyle ilişkili olarak kullanılacak olan her türlü ekipman, malzeme, makine, vasıta, gereç, yedek parça ve stoka ve tüm diğer mallara ilişkin ithalat ve ihracat lisansları;
- (e) vizeler, çalışma izinleri ve oturma izinleri;
- (f) banka hesabı açma ve kullanma hakları;
- (g) ofis ve çalışanlar için konaklama mekanları kiralama veya, uygun hallerde, iktisap etme hakları;
- (h) ilgili Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Proje Faaliyetleri'nin güvenli ve verimli biçimde yürütülmesi için haberleşme ve uzaktan ölçüm vasıtaları (TANAP Sistemi'nin yeknesak ve verimli biçimde işletilmesine imkan sağlanması için TANAP Proje Şirketi tarafından talep edildiği üzere yeterli sayıda münhasır radyo ve telekomünikasyon frekansının tahsis edilmesi de dahil olmak üzere) işletme hakları ve lisansları;
- (i) Proje Faaliyetleri için veya TANAP Projesi'ndeki ticari işlerin ve menfaatlerin idaresi için gereken gayrimenkul veya kişisel eşya kiralama ya da, uygun hallerde, satın alma veya iktisap etme hakkı da dahil olmak üzere, herhangi bir Proje Katılımcısı'nın kanaatine göre, Ülke Toprakları'nda, Proje Faaliyetleri'nin usulünce yürütülmesi için makul ölçüde gerekli olabilecek şubeler, daimi işyerleri, ofisler ve diğer ticarethane veya varlık biçimleri kurma hakları; ve
- (j) Ülke Toprakları'nda araç veya başkaca mekanik ekipman çalıştırma hakları ve ilgili Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde, hava aracı, gemi veya başkaca deniz aracı çalıştırma hakkı.

7.3 23 ve 24. Maddelere hâlel gelmeksizin, Madde 7.2 uyarınca öngörülen lisanslar, muvafakatler, izinler, yetkilendirmeler, muafiyetler, vizeler, sertifikalar, onaylar veya müsaadeler ile ilgili zaman içerisinde değişebilecek olan tüm masraf, ücret, ödeme ve diğer ilgili harcamalar, işbu masraflar, ücretler, ödemeler ve harcamalar ayırmacı olmamak kaydıyla, ilgili Proje Katılımcıları tarafından Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde ödenir.

MADDE 8 İŞBİRLİĞİ

- 8.1 Ev Sahibi Hükümet, kendi yetki sınırları dahilinde, işbu Anlaşma ve Proje Anlaşmaları'nda öngörülen Proje Faaliyetleri'nin verimli ve vakitli bir biçimde uygulamaya konması, yürütülmesi ve ifası için destek ve işbirliği sağlar ve uygun adımları atar.
- 8.2 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Projesi için finansman sağlanması süreci ile ilgili olarak TANAP Proje Şirketi ile işbirliğinde bulunur. Bu bağlamda, Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'nin talebi üzerine, yalnızca TANAP Projesi'nin tamamını veya bir kısmını ya da TANAP Proje Şirketi'nin Ülke Toprakları dahilindeki Proje Faaliyetleri'nin tamamını veya bir kısmını finanse etme çabasına yardımcı olma amacıyla, kendi adına veya Devlet Makamları adına, Devlet Makamları'nın işbu Anlaşma'da belirtildiği üzere, ve belirtildiği kadarıyla, beyan, taahhüt ve yükümlülüklerini yazılı olarak teyit eder veya uygun hallerde bu tür belgeleri imzalayarak her türlü ve ilgili tüm Kredi Verenler'e (çok taraflı kredi kuruluşları ve ihracat kredisi kuruluşları da dahil) doğrudan verecektir. Kredi Verenler'in müdahil olma hakları kapsamında gerekli olduğu takdirde, Ev Sahibi Hükümet doğrudan anlaşmayı/anlaşmaları (*direct agreement(s)*) Kredi Verenler'le müzakere eder.

Hiçbir şüpheye mahal vermemek adına, işbu 8. Madde, Ev Sahibi Hükümet'i, TANAP Projesi'ne, TANAP Sistemi'ne, TANAP Proje Şirketi'ne veya TANAP Konsorsiyum Üyeleri'ne finansman sağlamak ya da bunlara ilişkin finansal yükümlülükleri kabul etmek zorunda bırakmamaktadır.

- 8.3 TANAP Proje Şirketi ve Yükleniciler (Devlet Kuruluşları olabilecek olanlar dahil):
- (a) TANAP Sistemi'nin inşası, kurulumu, işletmeye alınması ve hizmetten çıkarılması için tüm hizmetlerin, işlerin, malların ve ekipmanların, Türk yüklenicilere yönelik ayrımcılık yapmayacak veya Türk şirketlerin bu ihalelere katılımını engellemeyecek uluslararası kabul gören rekabetçi ihale usullerine uygun biçimde, ihale yoluyla tedariki hakkına sahiptir. İhalede teklif verenlerin değerlendirilmesinde, tüm ihracat kredisi kuruluşları ve ihracat kredisi kuruluşu olmayan diğer kredi kuruluşları tarafından desteklenen teklifler ayrımcılık içermeyen ve şeffaf bir esasa dayalı olarak değerlendirir;
- (b) bu tür hizmetlerin, işlerin, malların ve ekipmanların tedariki için, Türk şirketlerince fiyat, kalite, elverişlilik ve herhangi bir ihalenin gerektirdiği diğer zaruri şartlar bakımından diğer ülkelerin şirketlerinden daha iyi veya onlarla eşit tekliflerde bulunması halinde, Türk şirketlerini seçer;
- (c) Tayin Edilmiş Devlet Makamı, TANAP Proje Şirketi'nin ve Yükleniciler'in işbu Madde 8.3'te belirtilen ilkelere uymalarını takip etme hakkına sahiptir.

MADDE 9 DEVLET, DEVLET MAKAMLARI VE/VEYA DEVLET KURULUŞLARI TARAFINDAN AKDEDİLEN BİR TAKIM ANLAŞMALARA İLİŞKİN TAAHHÜTLER

- 9.1 Herhangi bir Proje Anlaşması'na taraf olan herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun özelleştirilmesi, iflas etmesi, tasfiye edilmesi, yeniden teşkilatlandırılması veya devamlılığı, mülkiyeti, teşkilat yapısı ya da hukuki mevcudiyetinde herhangi bir değişiklik meydana gelmesi, Ev Sahibi Hükümet'in işbu

Anlaşma veya söz konusu Proje Anlaşması kapsamındaki haklarını ve yükümlülüklerini etkilemez.

- 9.2 Ev Sahibi Hükümet, işbu Anlaşma'nın ve herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu'nun taraf olduğu Proje Anlaşmaları'nın süresinin tamamı boyunca, söz konusu Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerinin, daima söz konusu yükümlülükleri ifaya yetkili ve muktedir bir Kuruluş'a verilmesini ve böyle bir Kuruluş tarafından üstlenilmesini sağlar. Devlet Makamları'nın ve Devlet Kuruluşları'nın işbu Anlaşma ve herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki tüm yükümlülükleri Ev Sahibi Hükümet'in yükümlülükleri olup, buradaki tüm amaçlar bakımından kesin olarak öyle addedilir.

MADDE 10

PROJE FAALİYETLERİ'NİN KESİNTİYE UĞRAMAMASI

- 10.1 Madde 3 kapsamındaki yükümlülüklerine halel gelmeksizin ve işbu Anlaşma'da veya başka herhangi bir Proje Anlaşması'nda aksi özellikle öngörülen haller dışında Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Proje Faaliyeti'ni kesintiye uğratmayacak, azaltmayacak, engellemeyecek, geciktirmeyecek veya başka bir biçimde sekteye uğratmayacak ve herhangi bir Devlet Kuruluşu'nun veya Devlet Makamı'nın bunları yapmasına izin vermeyecek veya yapmasını talep etmeyecektir; ancak Ülke Toprakları'nda Proje Faaliyetleri'ne devam edilmesinin kamu sağlığına ve güvenliğine veya çevreye yönelik herhangi bir tehlike veya risk ya da mülke yönelik orantısız bir tehlike veya risk oluşturduğuna ya da oluşturacağına inanılması için makul sebepler bulunan hallerde, Ev Sahibi Hükümet her zaman, Ülke Toprakları'ndaki Proje Faaliyetleri'ni bu tehlike veya riskin giderilmesi için, sadece gereken ölçüde ve süre boyunca kesintiye uğratabilir.
- 10.2 Proje Faaliyetleri'nin kesintiye uğraması, kısıtlanması, azaltılması, engellenmesi, geciktirilmesi veya başka bir biçimde sekteye uğratılması tehdidinin var olduğunu düşünmek için makul sebeplerin bulunduğu herhangi bir olay (işbu Madde 10 amaçları bakımından bir "tehdit") vuku bulursa veya herhangi bir durum ortaya çıkarsa, herhangi işletim bakım veya TANAP Proje Şirketi'nin, onun Yüklenicilerinin ve herhangi bir İşletme Şirketi'nin hatası neticesinde meydana gelen herhangi bir olay veya durum dışında, Ev Sahibi Hükümet ve onun Devlet Makamları, söz konusu tehdidin önlenmesi ve giderilmesi için Makul Gayreti sarf eder.

MADDE 11

EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN BEYANI

Ev Sahibi Hükümet Yürürlük Tarihi itibariyle işbu Anlaşma'yı akdetme ve yerine getirme ve işbu kapsamdaki yükümlülüklerini ifa etme yetkisine sahip olduğunu kabul eder.

MADDE 12

TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN BEYANLARI VE GARANTİLERİ

- 12.1 TANAP Proje Şirketi, Yürürlük Tarihi itibariyle Ev Sahibi Hükümet'e:

- (a) teşkilatlandırıldığı veya kurulduğu yerin mevzuatına uygun biçimde usulünce teşkilatlandırıldığını veya kurulduğunu ve geçerli biçimde varlığını sürdürdüğünü, halihazırda yürüttüğü ve yürütmeyi tasarladığı ticari faaliyet içerisinde bulunmak için yasal yetkiye sahip olduğunu, ve yaptığı ticari faaliyetin niteliği gereği söz

konusu onay veya vashn gerekli olduğu her bir yerde, yerli veya yabancı şirket (halin icabına göre) olarak usulünce onaylanmış (veya bilebildiği kadariyla, usulünce lisans almaya muktedir olduğu ve vakti gelince usulünce onaylanacağını) veya vasıflandırılmış olduğu;

- (b) işbu Anlaşma'yı akdetme ve yerine getirme ve işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlölüklerini ifa etme yetkisine sahip olduğu ve bu işlemlerin hepsinin kendisi açısından tüm gerekli usullerle uygun biçimde yetkilendirilmiş olduğu;
- (c) işbu Anlaşma'nın akdedilmesinin, tesliminin ve ifasının kendi teşkilat veya kuruluş belgelerindeki herhangi bir şart veya taraf olduğu ya da kendisinin ya da malvarlıklarından herhangi birinin bağlı bulunduğu veya etkilendiği herhangi bir anlaşma, kararname veya karar ile çelişmediğini, bunların ihlaline sebep olmadığını, bunlar kapsamında bir temerrüt teşkil etmediğini veya bunlar çerçevesindeki herhangi bir yükümlölüğünü vadesinden önce muaccel hale getirmeyeceğini;
- (d) işbu Anlaşma'nın kendisi tarafından usulünce ve geçerli biçimde akdedilip teslim edildiğini ve kendisi açısından yasal, geçerli ve bağlayıcı bir yükümlölük teşkil ettiğini, Anlaşma şartlarına uygun biçimde uygulanabilir olduğu;
- (e) herhangi bir mahkeme, tahkim kurulu veya devlet organı huzurunda kendisi aleyhinde derdest veya bildiği kadariyla başlatılma tehlikesi bulunan, tek başına veya toplu olarak, ticari faaliyeti veya malvarlıkları veya mali ya da başka türlü durumu üzerinde esaslı bir olumsuz etki ya da işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlölüklerini ifa etme kabiliyetinde herhangi bir aksaklık yaratabilecek hiçbir dava, hukuk davası, yargılama veya soruşturma bulunmadığını ve kendisinin herhangi bir mahkeme, tahkim kurulu veya herhangi bir devlet organının böylesi bir esaslı olumsuz etki veya böylesi bir aksaklık yaratabilecek bir emir, karar, ilam veya tedbir kararına ilişkin herhangi bir ihlal veya temerrüt konusunda bilgisi olmadığını;
- (f) kendisi açısından geçerli tüm kanunlara uymuş olduğu, öyle ki, tek başına veya toplu olarak, ticari faaliyetini veya mali durumunu veya işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlölüklerini ifa etme kabiliyetini esaslı biçimde etkileyen ya da etkileyebilecek hiçbir para cezası, ceza, ihtiyati tedbir veya cezai sorumluluğa tabi olmadığını; ve
- (g) işbu Anlaşma'da kendisinin sunduğu hiçbir beyanın veya garantinin, maddi gerçeklere aykırı bir beyan içermediğini veya söz konusu beyanı veya garantiyi, sunulduğu koşullar ışığında yanıltıcı kılmamak için gereken bir maddi gerçeği belirtmeyi ihmal etmediğini

beyan ve garanti eder.

MADDE 13 DEFTERLER VE KAYITLAR

- 13.1 TANAP Proje Şirketi, muhasebe defterlerinin kopyalarını, sözleşmelerin asıllarını veya suretlerini ve Proje Faaliyetleri için makul ölçüde gerekli diğer dosya ve kayıtların suretlerini muhafaza eder. Bu dosyalar ve kayıtlar, Ulusal Kanunlar tarafından gerekli kılınabileceği sürece, karşılıklı olarak aksi kararlaştırılmadıkça, Ev Sahibi Hükümet temsilcileri tarafından otuz (30) gün önceden bildirimde bulunulması suretiyle, TANAP

Proje Şirketi'nin Ülke Toprakları'ndaki bürosunda inceleme ve denetim için hazır bulundurulacaktır.

- 13.2 Tüm bu defterler veya hesaplar ve diğer kayıtlar, ilgili işleme yönelik para biriminde ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygun biçimde tutulur ve saklanır.

MADDE 14 SİGORTA

- 14.1 Sigorta konusunda, TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'nin yeri, boyutu ve teknik özellikleri dikkate alınarak, her daim söz konusu sigorta teminatının makul ticari şartlar çerçevesinde elverişli olmasına ve söz konusu sigortanın TANAP Proje Şirketi tarafından seçilen şirketlerden (TANAP Konsorsiyum Üyeleri'nin kurumsal sigorta şirketleri de dahil) (veya, uygun hallerde, ilgili Yüklenici'den veya İşletmeci Şirket'ten) elde edilebilmesine tabi olarak, uluslararası Doğal Gaz boru hattı endüstrisinin uluslararası kabul gören standartlarına ve ticari uygulamalarına uygun miktarlarda ve TANAP Projesi'yle bağlantılı risklere ilişkin olarak sigorta yaptıracak ve sürdürecektir ve (uygun hallerde) Yüklenicileri'nin ve İşletme Şirketleri'nin sigorta yaptırmalarını ve sürdürmesini sağlayacaktır. Bu sigorta teminatlarının kapsamı, yukarıda dile getirilen hususların genelliğine hanel gelmeksizin, ticari olarak makul şartlarda mevcut olduğu ölçüde aşağıdaki hususları içerir:

- (a) Proje Faaliyetleri esnasında veya sonucunda meydana gelen sızıntı, kirlilik veya bulaşma ya da olumsuz bir çevresel etkiden kaynaklanan kayıp, hasar, yaralanma veya ölüm;
- (b) Proje Faaliyetleri esnasında veya sonucunda meydana gelen herhangi bir kazayı müteakiben moloz veya enkazın kaldırılmasının ve temizlik işlemlerinin (sızan, kirleten veya bulaşan maddeler de dahil) maliyeti; ve
- (c) Proje Faaliyetleri esnasında veya sonucunda, üçüncü bir şahsın uğrayacağı mal kaybı veya hasarı ya da bedensel yaralanma veya ölüm.

- 14.2 TANAP Sistemi'nin inşaatına başlanmadan önce, TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'ne ilişkin olarak teminat sunan veya işbu Madde 14 uyarınca tedarik edilmiş her türlü sigortayı teyit eden sigorta belgelerini veya acentelerden, sigortacıardan veya sigorta komisyoncularından alınmış diğer belgeleri, Ev Sahibi Hükümet'e bildirecek ve sunacaktır ve her bir sigortanın yenilenmesinde de aynı şeyi yapacaktır. Yukarıda Madde 14.1'de belirtilen sigortalar ticari olarak makul şartlarda mevcut değilse, riski teminat altına almak için, kendi kendini sigorta mekanizmaları gibi makul alternatif tedbirlerin ayrıntılı bilgileri ile birlikte mümkün olan en kısa sürede Ev Sahibi Hükümet'e bildirimde bulunur.

MADDE 15 HÜKÜMET TARAFINDAN SAĞLANACAK KOLAYLAŞTIRMALAR

- 15.1 Ev Sahibi Hükümet (i) kendi yetkisi dahilinde olduğu ölçüde, TANAP Proje Şirketi'nin işbu Anlaşma ve tüm Proje Anlaşmaları şartlarını uygulamaya koymasını sağlamak ve Proje Faaliyetleri'ni ve işbu Anlaşma ve tüm Proje Anlaşmaları'nda öngörülen faaliyetleri ve işlemleri yetkilendirmek, mümkün kılmak ve desteklemek için kendi kanunları kapsamında gerekli olan veya olabilecek tüm kanunların, kararnamelerin, kararların ve diğer kanuni ve düzenleyici adımlarının atılmasını, çıkartılmasını ve yürürlüğe sokulmasını destekleyecek ve ilgili yasama organının bunları geliştirmesi ve

teklif etmesi yönünde olumlu girişimlerde bulunacak; ve (ii) işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerin belgelenmesi ve ifası için gerekli veya uygun tüm kararnamelerin, emirlerin, yönetmeliklerin, kuralların, yorumların, yetkilendirmelerin, onayların ve muvafakatlerin yazılı olarak verilmesini sağlamak için Makul Gayreti sarf eder.

- 15.2 Ev Sahibi Hükümet, mümkün olduğu ölçüde (ve uygun hallerde, Madde 5'e uygun biçimde bir Tayin Edilmiş Devlet Makamı aracılığıyla) TANAP Proje Şirketi'ni işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülükleri ile bağlantılı her türlü kanun ve düzenlemelere ilişkin gelişmelerden haberdar edecektir.

TANAP Proje Şirketi, bir Transit Belgesi için Tayin Edilmiş Devlet Makamı'na başvurur ve Tayin Edilmiş Devlet Makamı, bu başvurunun yapılması konusunda yardım ve işbirliği sağlayacaktır. Tayin Edilmiş Devlet Makamı, gereken hiçbir onay, yetkilendirme ve şartı makul olmayan bir biçimde esirgemeyecek ve Transit Belgesi'nin verilmesinde makul olmayan bir gecikme yaşanmamasını sağlar.

- 15.3 Ev Sahibi Hükümet, zaman zaman gerekebileceği üzere, TANAP Sistemi'nin Ülke Toprakları'ndaki ulusal Doğal Gaz iletim ağı ve Giriş Noktası'ndaki ve Çıkış Noktası/Noktaları'ndaki diğer iletim ağları ile ara bağlantılarının Ulusal Kanunlar'la uyumlu bir şekilde kurulmasında TANAP Proje Şirketi'ne yardım eder.

MADDE 16 ARAZİ HAKLARI

- 16.1 Yukarıdaki Madde 5.1 hükümlerine hâle gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, Devlet'in işbu Madde 16'da düzenlenen Arazi Hakları ile ilgili yükümlülüklerinin ifası amacıyla bir Devlet Kuruluşu'nu yetkilendirir ve atar ("**Arazi Hakları Kuruluşu**").
- 16.2 Arazi Hakları ve, özellikle, işbu Anlaşma kapsamında Devlet Makamları tarafından TANAP Proje Şirketi'ne Proje Arazisi'ne ilişkin tanınacak münhasır kullanım, inşaat, zilyetlik ve kontrol (mülkiyet hariç) hakları, arazinin mülkiyeti dışındaki tasarruf haklarını teşkil etmektedir.
- 16.3 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'ne, Arazi Hakları'nın iktisabı ve kullanılması konusunda işbu Madde 16'da ve Ek 2'de belirtildiği ölçüde, TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e İnşaat Koridoru'nun bildirilmesinden önce var olan her türlü altyapıya (boru hattı da dahil olmak kaydıyla) dair başka herhangi bir Kuruluş'un haklarına hâle getirmemek kaydıyla, yardım sağlar. İşbu Anlaşma kapsamında tanınmış veya yaratılmış her türlü hak, Ev Sahibi Hükümet tarafından TANAP Projesi'nin ve Proje Faaliyetleri'nin TANAP Proje Şirketi tarafından yerine getirilmesi ile bağlantılı olarak tanınmaktadır.
- 16.4 Ev Sahibi Hükümet, işbu Madde 16 ve Ek 2 kapsamındaki yükümlülüklerini kendi yetki sınırları dahilinde ve Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde ifa eder; ancak Ev Sahibi Hükümet'in söz konusu yükümlülüklerle, kanunlara ve yönetmeliklere tamamen uygun biçimde Arazi Hakları'na ilişkin süreci hızlandırabileceği veya bu hakların tanınmasını kolaylaştırabileceği hallerde, Ev Sahibi Hükümet bu konuda Makul Gayreti sarf eder.
- 16.5 Ev Sahibi Hükümet'in işbu Madde 16 ve Ek 2 kapsamındaki yükümlülükleri, TANAP Proje Şirketi'nin Arazi Hakları'nın iktisabı ile ilgili aşağıda kayıtlı masraf ve harcamaları da içeren tüm kanıtlanabilir ve münasip masraf ve harcamaları karşılaması şartına bağlıdır:

- (a) Çevresel ve Sosyal Standartlar'ın (Madde 17'de tanımlandığı şekilde) ve/veya International Finance Corporation Performans Standardı 5'de (Arazi İktisabı ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme) düzenlenen ilkelerin uygulanmasından doğan her türlü ek yükümlülük ve gereklilik neticesinde ortaya çıkan masraf ve harcamaların ödenmesi; işbu Madde 16.5(a)'ya tabi masraf ve harcamalar doğrudan TANAP Proje Şirketi tarafından ödenir.
- (b) Arazi Hakları'nın kendilerinden iktisap edildiği Kişilerle (ister Devlet Makamları olsun, ister başka Kişiler veya Kuruluşlar) tüm Proje Arazisi'nin iktisabı için uzlaşılması veya bu Kişiler'e tazminat ödenmesi konusunda Ulusal Kanunlar'ın hükümleri uyarınca sorumlu olmak; ve
- (c) Ev Sahibi Hükümet'in söz konusu her türlü masraf veya harcamalarının ve tüm alacaklarının ödenmesi.

16.6 Proje Arazisi'ne ilişkin olarak ve yukarıdaki Madde 16.4 ve 16.5'e bağlı olarak, Ev Sahibi Hükümet:

- (a) Devlet Arazisi söz konusu ise, TANAP Proje Şirketi'ne Arazi Hakları'nı Ulusal Kanunlar çerçevesinde düzenlenen usullere uygun biçimde hazır kılacak ve diğer ilgili Devlet Makamları'nın da bu yönde davranmalarını sağlayacaktır;
- (b) Devlet Arazisi olmayan bir arazi söz konusu ise, TANAP Proje Şirketi'ne Arazi Hakları'nı Ulusal Kanunlar çerçevesinde düzenlenen usullere uygun biçimde iktisap etmek konusunda yardımcı olacaktır;
- (c) Arazi Hakları Kuruluşu'nun Arazi Hakları'nı üçüncü şahıslar adına iktisap etme işlemini yürütmek veya yönetmek konusunda yerleşik bir kabiliyete ve uzmanlığa sahip olduğu hallerde, Ev Sahibi Hükümet TANAP Proje Şirketi'ne bu işlemi onun adına makul maliyet temelli şartlarla gerçekleştirmek yönünde bir teklifte bulunulmasını sağlayacaktır;
- (d) TANAP Proje Şirketi'nin tüm Proje Arazisi'nde Arazi Hakları'nı iktisap etmesi ve uygulaması için geçerli Ulusal Kanunlar ve yönetmelikler kapsamında gereken tüm gerekli lisansları, muvafakatleri, izinleri, yetkilendirmeleri veya muafiyetleri ve tapu senetlerini çıkartmak veya çıkarttırmak ve bunların çıkartılmasına yönelik başvuruları desteklemek ve TANAP Proje Şirketi'nin bu Arazi Hakları'na ilişkin hakları ile ilgili kamuya genel duyuruda bulunulması için Makul Gayreti (Ulusal Kanunlar tarafından izin verildiği ölçüde) gösterir.

TANAP Proje Şirketi, Tapu Kanunu'nun yabancı Kişiler ve yabancı sermayeli şirketler tarafından aynı hakların iktisabına ilişkin kısıtlayıcı hükümlerine tabi olmayacaktır.

16.7 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'ne şu hakları tanıyacaktır:

- (a) Proje Faaliyetleri'ni yürütmek amacıyla Proje Arazisi'ndeki arazi üzerinde ve/veya altında (uygun olan şekilde) kullanma, işgal, zilyetlik, kontrol ve inşaat yönündeki münhasır ve sınırlamasız aynı hak (mülkiyet haricinde); ve
- (b) Devlet Makamları tarafından tedarik edilmesi gereken kamu hizmetleri için gerekli olanlar haricinde, TANAP Proje Şirketi'nin münhasır takdir yetkisiyle, Proje Arazisi üzerinde ve/veya altında başka herhangi bir Kişi tarafından

kullanma, işgal, zilyetlik, kontrol ve inşayı kısıtlama veya bunlara izin verme hakkı. Devlet Makamları, Proje Arazisi'ne müdahale etmemek ve Proje Faaliyetleri'ni olumsuz etkilememek için daima Azami Gayreti sarf eder.

- 16.8 Ev Sahibi Hükümet, kendi yetkilerinin sınırları dahilinde, bu konuda yapılan her türlü münasip masrafin TANAP Proje Şirketi tarafından karşılanması şartıyla, TANAP Proje Şirketi'ne işbu Madde kapsamında elde edilen Arazi Hakları'nı kullanmak konusunda yardımcı olacak ve ilgili Devlet Makamları'nın yardımcı olmalarını sağlayacaktır.
- 16.9 İşbu Anlaşma'ya tabi olarak, TANAP Proje Şirketi Arazi Hakları'nı kullanırken ve İnşaat Koridoru'nu tespit etme sırasında toplanan grafiksel veya grafiksel olmayan her türlü veriyi Devlet'le paylaşacaktır.
- 16.10 TANAP Proje Şirketi, Madde 16.3 kapsamında belirtildiği üzere, önceden mevcut olan altyapıyı (boru hatları da dahil), Ülke Toprakları'ndaki geçiş hakkı ve Ülke Toprakları'nda geçerli çevre, sağlık, güvenlik ve sosyal şartları dikkate alarak, Ev Sahibi Hükümet'e TANAP Sistemi'nin inşası ve buna müteakiben Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için bir İnşaat Koridoru ve Boru Hattı Koridoru bildirir. Bu amaçla, Arazi Hakları Kurulu ile TANAP Proje Şirketi, işbu Madde 16 ve Ek 2 kapsamında düzenlenen Arazi Hakları'nın iktisabı ve tanınmasına ilişkin şartları ve prosedürleri kararlaştıracaklardır.

MADDE 17 **ÇEVRE, SAĞLIK, EMNİYET VE SOSYAL ETKİ**

- 17.1 TANAP Projesi'ne ilişkin olarak işbu Madde 17 uyarınca gerçekleştirilecek bir çevresel ve sosyal etki değerlendirmesinin tamamlanmasının ardından, TANAP Proje Şirketi tarafından TANAP Projesi ile ilgili çevresel, sosyal ve toplumsal sağlık etkisi standartları belirlenir ve bunlar yazılı olarak biçimde kaydedilir (Ev Sahibi Hükümet tarafından onaylanmak üzere TANAP Proje Şirketi tarafından hazırlanacaktır) ("**Çevresel ve Sosyal Standartlar**"). Bu Çevresel ve Sosyal Standartlar, Ulusal Kanunlar'a uygun olacak ve buna ilaveten, "International Finance Corporation"ın ilgili Performans Standardı dahil, Doğal Gaz boru hattı endüstrisinde genel olarak geçerli olan uluslararası standartları ve uygulamaları dikkate alacaktır.
- 17.2 TANAP Proje Şirketi, Ev Sahibi Hükümet tarafından onaylanmak üzere, TANAP Projesi'ne ilişkin olarak, Çevresel ve Sosyal Standartlar'a uygun bir çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi (bir çevresel ve sosyal yatırım programı da dahil) geliştirecektir ("**Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi**" veya "**ÇSED**"). ÇSED, ilgili Devlet Makamları ve/veya Devlet Kuruluşları ile işbirliği ve istişare edilerek geliştirilecek ve Ulusal Kanunlar uyarınca değerlendirilip onaylanacaktır.
- 17.3 Çevresel ve Sosyal Standartların ve ÇSED'in Ev Sahibi Hükümet tarafından onaylanmasını müteakip, TANAP Proje Şirketi Proje Faaliyetleri boyunca her zaman Çevresel ve Sosyal Standartlara ve ÇSED'e uygun olarak hareket eder.
- 17.4 TANAP Proje Şirketi'nin işbu 17. Madde'deki yükümlülüklerine hâle gelmeksizin, herhangi bir sorumlu Proje Katılımcısı'nın kusuru veya ihmali neticesinde, Tesisler'den bir Doğal Gaz taşması veya salınımı meydana gelirse, ya da önemli bir çevresel zarar veya insan sağlığı ve emniyetine yönelik önemli bir risk yaratan veya yaratması muhtemel başka bir olay vuku bulursa, TANAP Proje Katılımcısı derhal:

- (a) Daha fazla çevre ve güvenlik hasarının oluşmasını mümkün olan makul düzeyde engellemek; ve
- (b) Hasarın meydana geldiği tarihten bütün restorasyonun bittiği tarihe kadar geçen ara dönemdeki kayıpların eski hale getirilmesine ilişkin tüm telafi edici önlemlerin alınması dahil olmak üzere, makul olarak mümkün olduğu sürece, sanki o hasar meydana gelmemiş gibi çevreyi ÇSED uyarınca önceki haline geri getirmek;

amacıyla her türlü gayreti gösterir.

- 17.5 TANAP Proje Şirketi'nin talebi üzerine Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamları'nın ve/veya Devlet Kuruluşları'nın işbu Anlaşma kapsamında sahip olabilecekleri her türlü tazminat yükümlülüğünün yanı sıra, TANAP Proje Şirketi veya onların Yüklenicileri açısından derhal hazır bulunmaması halinde her türlü işgücü, malzeme ve ekipmanı, masrafı TANAP Proje Şirketi'ne ait olmak üzere, Madde 17 kapsamına giren her olaya ilişkin her türlü iyileştirici veya onarıcı çabaya yardım etmek amacıyla, gecikmeksizin ve makul miktarlarda hazır kılmak için Azami Gayreti sarf eder.
- 17.6 TANAP Proje Şirketi'nin Madde 17.4'de kapsamındaki yükümlülüklerine hael gelmeksizin, TANAP Proje Şirketi işbu Madde 17 kapsamındaki yükümlülüklerine uymadığı takdirde ve uymadığı ölçüde, Ev Sahibi Hükümet gerekli her türlü önleyici veya onarıcı önlemleri kendisi almaya yetkili olacaktır ve buradan doğan masrafları sorumlu Proje Katılımcısı'ndan geri alacaktır.
- 17.7 TANAP Proje Şirketi Proje Faaliyetleri'ne ilişkin olarak bir sağlık, emniyet ve çevre ("SEÇ") programını (Ev Sahibi Hükümet'in incelemesine tabi olarak) uygulamaya koyacak ve yönetir. Bu SEÇ programı Ulusal Kanunlar'a uygun olacak ve ayrıca, doğal gaz boru hattı endüstrisinde genel olarak geçerli olan uluslararası standartları ve uygulamaları gereğince dikkate alacak ve TANAP Proje Şirketi'nin ve onların Yüklenicileri'nin SEÇ kılavuz ilkelerini ve şartlarını tesis eden bir SEÇ kılavuzu geliştirilmesini içerir. TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'ni ifa ederken, SEÇ programının gereklerine riayet edecek ve Yüklenicileri'nin de riayet etmelerini sağlayacaktır. Proje Faaliyetleri'nin ifası sırasında, TANAP Proje Şirketi gerçek şahısların emniyeti için tedbirler alacak ve gerçek şahıslara zarar gelmesini ve malların hasara uğramasını engellemek için koruma sağlayacaktır.

MADDE 18

PERSONEL

- 18.1 Ulusal Kanunlar tarafından izin verildiği ölçüde, TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'ni yürütmek amacıyla, TANAP Proje Şirketi kanaatine göre söz konusu faaliyetleri yürütmek için gerekli bilgi, vasıf ve uzmanlığı sergileyen Kişiler'i ve ilgili personeli (Devlet vatandaşları ve Yabancı Çalışanlar dahil) istihdam etme veya onlarla sözleşme akdetme hakkına sahip olacaktır.
- 18.2 İşbu Anlaşma'da aksi öngörülen haller dışında ve Ulusal Kanunlar'a tabi olarak, Ev Sahibi Hükümet, Madde 18.1'de atıfta bulunulan Yabancı Çalışanlar'ın ve onların şahsi kullanımına yönelik mallarının Ülke Toprakları'nda serbest dolaşımına izin verir.
- 18.3 Aşağıdaki Madde 18.4 hükümlerine hael gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamları'nın TANAP Projesi'ne ilişkin Madde 18.1'de belirtilen herhangi bir Yabancı Çalışan'ın giriş ve çıkışı üzerinde, yalnızca göçmenlik (vize, çalışma izni ve oturma izni düzenlemeleri dahil), gümrük, ceza ve diğer Ulusal Kanunlar'ın uygulanmasına tabi

olmak üzere, hiçbir sınırlama yaratmamasını sağlayacak veya böyle bir sınırlama olmasına izin vermeyecektir.

- 18.4 Mühendis olan Yabancı Çalışanlar'a çalışma izni verilmesi ile ilgili olarak Ulusal Kanunlar kapsamında halihazırda uygulanan kısıtlamalar çerçevesinde, Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamları'nın Ulusal Kanunlar'ın mühendis olan herhangi bir Yabancı Çalışan'a çalışma izni verilmesini aksatabilecek, kısıtlayabilecek, geciktirebilecek veya engelleyebilecek hiçbir kısıtlayıcı hükmü uygulamamalarını sağlayacaktır.

MADDE 19

ÇALIŞMA STANDARTLARI

- 19.1 TANAP Projesi'ne uygulanacak çalışma standartları, Ulusal Kanunlar uyarınca oluşturulmuş kurallar olacaktır.
- 19.2 TANAP Projesi ile ilgili olarak Ülke Toprakları'nda çalışan işçilere uygulanan hiçbir istihdam programı ve uygulaması, çalışma saatleri, izin, hizmet bedeli, sosyal yardımlar ve mesleki sağlık ve emniyet standartları da dahil olmak üzere, genel olarak geçerli olan ilgili mevzuatta Devlet'in kendi vatandaşları için öngörülenden daha düşük bir seviyede olmayacaktır.

MADDE 20

TEKNİK STANDARTLAR

TANAP Proje Şirketi, TANAP Projesi ve Proje Faaliyetleri'ne yönelik olarak tek tip bir Teknik Standartlar dizisi uygulama hakkına sahip olacaktır. Herhangi bir Tesis'in inşası veya işletilmesi veya herhangi bir Proje Faaliyeti'nin yürütülmesi amaçları bakımından, Ulusal Kanunlar'da düzenlenen standartlarla birlikte, işbu Anlaşma'nın Ek 1'inde belirtilen kuruluşlarda zaman zaman yürürlükte olan standartların tüm amaçlar bakımından kabul edilebilir olacağı konusunda anlaşılmıştır.

MADDE 21

KAYNAKLARA VE TESİSLERE ERİŞİM

- 21.1 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Projesi'ne ilişkin olarak TANAP Proje Şirketi'ne ve her bir Proje Katılımcısı'na, makul talepleri üzerine ve piyasa koşulları altında Mevcut En Uygun Şartlar'daki maliyet ve gider karşılığında, talep eden TANAP Proje Şirketi'nin veya Proje Katılımcısı'nın makul kanaatine göre TANAP Projesi için gerekli veya münasip olabilecek ve bir Devlet Makamı ve/veya Devlet Kuruluşu tarafından sahip olunan veya kontrol edilen, Ülke Toprakları'ndaki tüm malları, işleri ve hizmetleri (hammadde, elektrik, su, gaz, haberleşme tesisleri, diğer tesisler, liman tesisleri ve imalat tesisleri, ikmal üsleri, tekneler, mallara ve ekipmana yönelik ithalat araçları, depolama ve nakliye araçları ve Proje Faaliyetleri açısından faydalı olabilecek, jeoloji, hidroloji ve arazi drenajı, arkeoloji ve ekolojiye ilişkin bilgileri de içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan bilgiler de dahil olmak, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere), sağlamak ve/veya hazır etmek için Makul Gayreti sarf eder.
- 21.2 TANAP Proje Şirketi ve onların ilgili Yüklenicileri, Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Proje Faaliyetleri'ni yürütmek için gerekli her türlü haritacılık verisini ve bunun için makul ölçekteki haritaları kullanma, saklama ve elinde bulundurma hakkına sahip olacaktır. Özellikle, Ev Sahibi Hükümet, haritacılık verilerinin ve haritaların Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Ülke Toprakları dışında kullanımı, saklanması ve/veya zilyetliği için

TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan her türlü talebi desteklemek için Makul Gayreti sarf eder.

- 21.3 TANAP Proje Şirketi, İlgilenilen Koridor üzerinde keşif uçuşları yapılması için Ulusal Kanunlar uyarınca gerekli izinler için başvuruda bulunacaktır.
- 21.4 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Sistemi'nin inşası ve işletilmesi için makul olarak gerekli olan her türlü altyapı verisinin TANAP Proje Şirketi tarafından edinilmesini destekler.
- 21.5 Devlet Makamları burada, Madde 20'de ve Ek 1'de tanımlanan Teknik Standartlar'a uyan her türlü Proje Faaliyeti'ne veya TANAP Proje Şirketi ve Proje Katılımcıları tarafından TANAP Projesi'ne hazırlık niteliğinde veya TANAP Projesi ile bağlantılı olarak yapılan işlemlere muvafakat vermektedir.

MADDE 22 GÜVENLİK

- 22.1 Güzergah tespiti ve değerlendirmesi ile ilgili ilk Proje Faaliyetleri'nden başlayarak ve TANAP Projesi'nin ömrü boyunca:
- (a) TANAP Proje Şirketi'nin Madde 22.1(b) kapsamındaki yükümlülüklerine hâlel gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, Devletin Ülke Toprakları içerisinde Ulusal Kanunlar kapsamında güvenliği koruma işleviyle tutarlı biçimde, Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Proje Faaliyetleri'nin ve Tesisler'in güvenliğini sağlamak amacıyla her türlü yasal ve makul çabayı sarfeder;
- (b) TANAP Proje Şirketi, Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, malzeme depolama sahaları ve daimi kurulumlar da dahil, insanlı Tesisler'in güvenliğini sağlar; ve
- (c) Taraflar bu faaliyetleri koordine etmek için bir güvenlik planı geliştirir.
- 22.2 Ulusal Kanunlarda aksi belirtilmedikçe, Ev Sahibi Hükümet'in işbu Madde 22 kapsamındaki yükümlülükleri, hiçbir koşulda, Ev Sahibi Hükümet'in TANAP Proje Şirketi'nin Kayıp veya Zararları'ndan sorumlu olmasına yol açmaz.

MADDE 23 VERGİLER

23.1 Genel

- (a) İşbu Anlaşma'nın süresi boyunca ve burada aksi özellikle belirtilmedikçe, TANAP Proje Şirketi ve herhangi bir İşletme Şirketi işbu Anlaşma'nın imzalandığı tarihte yürürlükte olan Ulusal Kanunlara göre ilgili Vergilere tabi olacaktır.
- (b) Ulusal Kanunlara göre,
- (i) TANAP Proje Şirketi'ne ya da İşletme Şirketi'ne Proje Faaliyetleriyle ilgili olarak, herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesi ve/veya Bağlı Kuruluş tarafından sağlanmış herhangi bir krediyle ilişkili olarak ödenen veya tahakkuk eden faize (Ülke Toprakları'ndaki şubenin, TANAP Proje Şirketi'nin merkez ofisinden aldığı krediyle ilişkili olarak ödenen veya tahakkuk eden faiz de dahil),

- (ii) TANAP Proje Şirketi'nin Ülke Toprakları'ndaki herhangi bir şubesi tarafından TANAP Proje Şirketi'nin merkez ofisine ödenen kara, veya TANAP Proje Şirketi tarafından TANAP Konsorsiyum Üyeleri'ne dağıtılan temettülere,

hiçbir stopaj vergisi tarh ettirilmeyecektir.

- (c) Yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazı, TANAP Proje Şirketi ve/veya herhangi bir İşletme Şirketi tarafından TANAP Sistemi üzerinden ithal edildiği ve yalnızca yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazı olarak TANAP Sistemi için kullanıldığı takdirde, TANAP Proje Şirketi ve/veya İşletme Şirketi, Yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazına uygulanan KDV'den ve özel tüketim vergisinden muaf tutulacaktır. Bu amaçla, TANAP Proje Şirketi ve/veya İşletme Şirketi, ilgili Devlet Makamı ve/veya Devlet Kuruluşu tarafından kendisinden talep edilen gerekli bilgileri sağlayacaktır.
- (d) İşbu Anlaşmanın 23. Maddesi hükümlerinin Anlaşmanın diğer hükümleriyle çelişmesi veya çeliştiğinin yorumlanması halinde, Anlaşmanın 7.,24.5. ve 29. Maddeleri hükümlerine tabi olarak 23. Madde hükümleri geçerli olacaktır.

23.2 Kurumlar Vergisi

Aşağıdaki hususlara tabi olarak, TANAP Proje Şirketi Ulusal Kanunlara uygun olacak şekilde Kurumlar Vergisi ödemekle mükelleftir:

- (a) TANAP Proje Şirketi ön ödemeli Kurumlar Vergisi iadesinden veya ödemesinden sorumlu olmayacaktır.
- (b) TANAP Proje Şirketi defter ve kayıtlarını yalnızca ABD Doları para birimiyle tutacak ve saklayacak, kendisinin Kurumlar Vergisi sorumluluğunu yalnızca ABD Doları para birimiyle hesaplayacak ve Kurumlar Vergisi iadelerini yalnızca ABD Doları para birimiyle hazırlayacaktır. TANAP Proje Şirketi'nin Proje Faaliyetleriyle ilgili defter ve kayıtları Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak saklanacaktır.
- (c) TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan Kurumlar Vergisine, ve herhangi bir faize, cezaya ve para cezasına ilişkin tüm ödemeler ABD Doları olarak yapılacaktır.
- (d) TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisi ödemesini yaptığı Vergi Dairesi, TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisini ödediğine delil olan bir resmi vergi makbuzunu, ödemeyi takip eden on (10) gün içinde TANAP Proje Şirketi'ne verecektir. Bu vergi makbuzları ödemenin tarihini ve miktarını, hangi para biriminde yapıldığını (ABD Doları) ve Devlet'te bu tür makbuzlarda mutat olarak yer verilen diğer detayları içerecektir.

23.3 Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi

- (a) Ticari İşletme Başlangıç Tarihi'ni müteakip, TANAP Proje Şirketi; her bir çeyrek yılda, yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazı hariç olmak üzere bir Giriş Noktası'nda ölçülen Transit Geçiş Gazı miktarı temel alınarak hesaplanacak ve kendi Kurumlar Vergisi Yükümlülüğü'nden mahsup edilecek olan vergi

ödemesinde ("**Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi**") bulunmakla yükümlü olacaktır.

- (b) Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi oranı, Giriş Noktası'nda ölçülen bin metreküp Gaz başına 5.95 (beş nokta doksan beş) ABD Doları olacaktır.
- (c) Ticari İşletme Başlangıç Tarihi'nden başlayarak, Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi oranı her yıl için yüzde iki (%2) değerlendirme oranı kullanılarak değiştirilecektir.
- (d) Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi her çeyrek yılda ilgili çeyreğin bitişini takip eden ayın yirmi beşinci (25.) gününe kadar ödenebilir. Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi, geç ödenmesi halinde, muaccel olduğu tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için Kararlaştırılan Faiz Oranı kadar faize tabi olacaktır.
- (e) TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisi yükümlülüğü bir yıl içinde o yıl için ödenen Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi'ni aşarsa, TANAP Proje Şirketi fazladan herhangi bir Kurumlar Vergisi ödemesi yapmakla yükümlü değildir.
- (f) Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi, TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisi sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırır.
- (g) TANAP Proje Şirketi'nin Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi ödemesini yaptığı Vergi Dairesi, TANAP Proje Şirketi'nin Peşin Ödenen Kurumlar Vergisini ödediğine delil olan bir resmi vergi makbuzunu, ödemeyi takip eden 10 gün içinde TANAP Proje Şirketi'ne verir. Bu vergi makbuzu ödemenin tarihini ve miktarını, hangi para biriminde yapıldığını (ABD Doları), ve Devlet'te bu tür makbuzlarda mutat olarak yer verilen diğer detayları içerecektir.

23.4 Diğer

- (a) TANAP Proje Şirketi; Ulusal Kanunların, düzenlemelerin veya Devlet'in, bir Devlet Makamı'nın veya bir Devlet Kuruluşu'nun benzer yasama işlemleri altındaki mevcut en iyi koşullarda tüm yatırım teşviklerinden, yararlanma hakkına sahip olacaktır.
- (b) İşbu Madde 23'ün amaçları doğrultusunda, TANAP Proje Şirketi terimi, Ülke Toprakları'ndaki tüm şubeleri kapsamaktadır.
- (c) TANAP Proje Şirketi ve her bir İşletme Şirketi, Devletin çevreyi korumaya yönelik uluslararası yükümlülüklerinden doğan Vergilere tabi olacaktır.
- (d) TANAP Proje Şirketi'nin Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi'ni ve/veya Kurumlar Vergisi'ni ödemeye dair hiçbir yükümlülüğü, Ev Sahibi Hükümet tarafından TANAP Proje Şirketi'ne ve herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesi'ne başka nedenlerle ödenmesi gereken meblağlara karşı takas edilmeyecek veya ödeme miktarından tazmin edilmeyecektir.

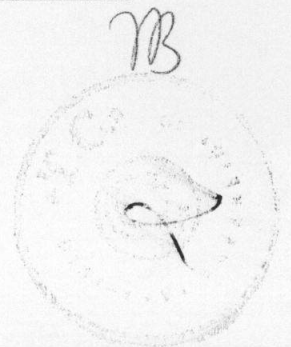
MADDE 24 **GÜMRÜK, İTHALAT VE İHRACAT**

24.1 Madde 24.2 hükümlerine hâle gelmeksizin, her hangi bir zaman ve zaman zaman, her bir Proje Katılımcısı kendi adına veya kendi hesabına; Proje Faaliyetleri ile ilişkili

olarak kullanılacak her türlü ekipmanı, malzemeyi, makineyi, gereci, yedek parçayı, vasıtayı, ikmal maddelerini, ve diğer tüm malları (sıvı yakıt ve yağlar hariç); tüm gümrük vergilerinden ve kısıtlamalarından muaf olarak, Ülke Toprakları'na ithal etme, Ülke Toprakları'ndan ihraç etme veya tekrar ihraç etme hakkına sahiptir.

- 24.2 Ulusal Kanunlar'ın izin verdiği ölçüde, her bir Proje Katılımcısı'nın her bir Yabancı Çalışanı, kendi kullanımı ve kişisel tüketimi için her türlü malı, işi, hizmeti veya teknolojiyi, tüm gümrük vergilerinden ve kısıtlamalardan muaf olarak, Ülke Toprakları'na ithal etme, Ülke Toprakları'ndan ihraç etme veya tekrar ihraç etme hakkına sahiptir. Ancak, 23. Madde doğrultusunda, böyle bir Kişi tarafından bu ithal edilen malların Ülke Toprakları'nda herhangi başka bir Kişiye yapılan satışların tümü Ulusal Kanunlar uyarınca vergiye tabi olacaktır.
- 24.3 Geçici olarak Ülke Toprakları'na ithal edilen ve TANAP Projesi'yle ilgili olarak geçici kullanımı gerekli ve uygun olan tüm ekipman, makine, gereç veya teknoloji, Ulusal Kanunlarda tanımlanan geçici ithalat rejimine tabi olacaktır.
- 24.4 24. Madde kapsamında sağlanan tüm yetkilendirmeler ve muafiyetler, çevrenin, kamu sağlığının, güvenliğinin ve kamu düzeninin korunmasına ilişkin genel olarak uygulanan Ulusal Kanunlar tarafından sınırlandırılabilir.
- 24.5 TANAP Proje Şirketi tarafından herhangi bir Taşıyıcı için ya da kendisi için TANAP Sistemi üzerinden taşınan (TANAP Sistemi'ndeki taşımadan kaynaklanan kayıplar ve her türlü Yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazı dahil) ya da taşınacak olan Doğal Gaz, Devlet'in gümrük kanunları açısından transit rejimdeki mal olarak değerlendirilecektir ve tüm gümrük vergilerinden muaf olacaktır.
- 24.6 TANAP Projesi'yle ilgili olan, Ülke Toprakları'na ithalatların ve Ülke Toprakları'ndan ihracatların tümü Ulusal Kanunların öngördüğü usul ve belgelere tabidir. Her Proje Katılımcısı tüm gümrük hizmeti / belgelendirme ücretlerini; bu ücretler itibari olduğu, bu tip bir gümrük hizmetinin / belgelendirmenin fiili masraflarıyla örtüştüğü ve ayrımcı nitelikte olmadığı sürece; öder (ve bu ücretler vergi olarak değerlendirilmez). Ancak hiçbir durumda gümrük hizmeti / belgelendirme ücretleri aşağıdaki değerleri aşamaz:

Sevkiyatın Beyan Edilen Değeri	Ücretler
0 Dolar'dan 100.000 Dolar'a kadar	Değerin %0,15'i
100.001 Dolar'dan 1.000.000 Dolar'a kadar	150 Dolar artı 100.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,10'u
1.000.001 Dolar'dan 5.000.000 Dolar'a kadar	1.050 Dolar artı 1.000.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,07'si
5.000.001 Dolar'dan 10.000.000 Dolar'a kadar	3.850 Dolar artı 5.000.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,05'i
10.000.000 Dolar'dan fazla	6.350 Dolar artı 10.000.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,01'i

MADDE 25
YABANCI PARA BİRİMİ

25.1 Ev Sahibi Hükümet, Proje Faaliyetleri'nin süresi boyunca ve Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi amacıyla ve sadece bununla ilişkili olarak, her bir Proje Katılımcısı'nın şu haklara sahip olacağını teyit etmektedir:

- (a) Ülke Toprakları'na Yabancı Para Birimi getirmek veya Ülke Toprakları'ndan Yabancı Para Birimi çıkarmak ve Ülke Toprakları'nda, hiçbir kısıtlama olmaksızın, Yabancı Para Birimi hesaplarını kullanmak ve her türlü para birimini piyasa kurları üzerinden mübadele etmek;
- (b) Ülke Toprakları içerisinde Yerel Para Birimi üzerinden banka hesapları ve hem Ülke Toprakları içinde, hem de dışında Yabancı Para Birimi üzerinden banka hesapları ve başka hesaplar açmak ve tutmak;
- (c) Yerel Para Birimi satın almak ve/veya Yerel Para Birimi'ni Yabancı Para Birimi'ne dönüştürmek;
- (d) Ülke Toprakları dışına Yabancı Para Birimi aktarmak ve Ülke Toprakları dışında Yabancı Para Birimi bulundurmak veya muhafaza etmek;
- (e) varsa, Yabancı Para Birimi'nin Yerel Para Birimi'ne veya başka bir para birimine zorunlu dönüştürülmesi gerekliliğinden muaf tutulmak;
- (f) herhangi bir Yabancı Çalışan tarafından alınan maaşları, harcırahları ve diğer yardımları, yurtdışına doğrudan veya dolaylı olarak, tamamen veya kısmen, Yabancı Para Birimi'nde ödemek;
- (g) yurtdışındaki Yükleniciler'e, TANAP Projesi'ne tedarik ettikleri malları, işleri, teknoloji veya hizmetleri için, doğrudan veya dolaylı olarak, tamamen veya kısmen, Yabancı Para Birimi'nde ödeme yapmak;
- (h) işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında öngörülen herhangi bir ödemeyi Yabancı Para Birimi'nde yapmak; ve
- (i) TANAP Sistemi tarifelerini Yabancı Para Birimi'nde belirlemek ve TANAP Sistemi tarifesine göre yapılan ödemeleri, Ülke Toprakları içinde ve/veya dışında olsun, TANAP Proje Şirketi'nin tercihiyle, Yabancı Para Birimi'nde almak veya fatura etmek.

25.2 Herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında Devlet Makamları tarafından yapılacak tüm ödemeler, ABD Doları olarak ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ödeme tarihindeki döviz kuru esasına dayanılarak yapılacaktır; ancak ödenmiş olan Vergiler'e ilişkin olarak yapılan böylesi her türlü ödeme, söz konusu Vergiler'in ödendiği para biriminde yapılacaktır.

25.3 Proje Katılımcıları tarafından işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında yapılan tüm ödemeler, ABD Doları olarak veya işbu Anlaşma'da veya söz konusu Proje Anlaşması'nda kararlaştırılan para biriminde ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ödeme tarihindeki döviz kuru esasına dayanılarak yapılacaktır; ancak ödenmiş olan Vergiler'e ilişkin olarak yapılan böylesi her türlü ödeme, söz konusu Vergiler'in ödendiği para biriminde yapılacaktır.

MADDE 26
TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN SORUMLULUKLARI

- 26.1 Ev Sahibi Hükümet'in, herhangi bir Devlet Makamı'nın ve herhangi bir Devlet Kuruluşu'nun, TANAP Proje Şirketi tarafından işbu Anlaşma veya tarafı olduğu herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerinin tam anlamıyla ifa edilmesini isteme hakkına hâlel gelmeksizin, TANAP Proje Şirketi, işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki herhangi bir yükümlülüklerine yönelik bir ihlalden kaynaklanan veya doğan her türlü Kayıp veya Zarar'dan ötürü Ev Sahibi Hükümet'e, ilgili her Devlet Makamı'na ve her türlü Devlet Kuruluşu'na karşı sorumlu olacaktır.
- 26.2 İşbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki herhangi bir yükümlülüğe yönelik olarak, hem Ev Sahibi Hükümet, bir Devlet Makamı veya bir Devlet Kuruluşu, hem de TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan bir ihlalden kaynaklanan veya böyle bir ihlal neticesinde ortaya çıkan bir Kayıp veya Zarar meydana gelmesi durumunda, TANAP Proje Şirketi yalnızca kendi kusuru oranında sorumlu olacaktır.
- 26.3 Şüpheye mahal vermemek adına, TANAP Proje Şirketi'nin veya herhangi bir Proje Katılımcısı'nın herhangi bir Proje Faaliyeti'ni yürütmesi sonucunda üçüncü bir şahıs (işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı veya herhangi bir Devlet Kuruluşu dışında) tarafından uğranılan Kayıp veya Zarar'dan ötürü söz konusu üçüncü şahsa karşı TANAP Proje Şirketi'nin sorumluluğu işbu Anlaşma'ya değil, halin icabına göre, Ulusal Kanunlar'a veya diğer geçerli kanunlara tabi olacaktır.
- 26.4 İşbu Madde 26 kapsamında ödenecek tüm maddi tazminat, ABD Doları olarak ödenecek ve Kayıp veya Zarar'a uğranılan tarihten ödeme tarihine kadar bu miktar üzerinde Kararlaştırılan Faiz Oranı'nda faiz işleyecektir.

MADDE 27
EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN SORUMLULUKLARI

- 27.1 TANAP Proje Şirketi'nin, Ev Sahibi Hükümet tarafından veya herhangi bir Devlet Makamı tarafından ve herhangi bir Devlet Kuruluşu tarafından işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerinin ifasını isteme hakkına hâlel gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında kendisinin, herhangi bir Devlet Makamı'nın ve herhangi bir Devlet Kuruluşu'nun herhangi bir yükümlülüğüne yönelik bir ihlalden kaynaklanan veya doğan her türlü Kayıp veya Zarar'dan ötürü sorumlu olacaktır.
- 27.2 İşbu Madde 27 kapsamında ödenecek tüm maddi tazminata ilişkin olarak, bütün miktarlar ABD Doları cinsinden belirtilip ödenecek ve Kayıp veya Zarar'a uğranılan tarihten ödeme tarihine kadar bu miktar üzerinde Kararlaştırılan Faiz Oranı'nda faiz işleyecektir.
- 27.3 İşbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki herhangi bir yükümlülüğe yönelik olarak, hem Ev Sahibi Hükümet, bir Devlet Makamı veya bir Devlet Kuruluşu, hem de TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan bir ihlalden kaynaklanan veya böyle bir ihlal neticesinde ortaya çıkan bir Kayıp veya Zarar

durumunda, Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu, yalnızca kendi kusuru oranında sorumlu olacaktır.

- 27.4 Ev Sahibi Hükümet'in işbu Madde 27 kapsamındaki sorumluluğu, bir Devlet Kuruluşu'nun işbu Anlaşma veya bir Proje Anlaşması kapsamında bir TANAP Konsorsiyum Üyesi sıfatıyla üstlendiği hiçbir yükümlülüğe teşmil edilmeyecektir.

MADDE 28 **MÜCBİR SEBEP**

- 28.1 Herhangi bir Taraf, (para ödemesi dışındaki bir yükümlülüğün tamamına veya bir kısmına ilişkin) ifa etmemesi veya ifada gecikme durumunun Mücbir Sebep ten kaynaklanması halinde, söz konusu ifa etmeme veya gecikmeden ötürü mazur görülecektir.
- 28.2 **"Mücbir Sebep"** Taraflar'dan birinin bir yükümlülüğüne (veya bir kısmına) ilişkin olarak, söz konusu yükümlülüğün ifasını söz konusu Taraf'ın kontrolü dışındaki öngörülemez olaylardan ötürü engelleyen ve söz konusu Taraf'ın kusuruna veya ihmeline veya işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerine yönelik bir ihlale yüklenebilir olmayan durum anlamına gelecektir; bunlar arasında, bir Taraf açısından geçerli olduğu ölçüde ve yukarıda belirtilen hususlara tabi olacak şekilde, aşağıdakilerden herhangi birinden kaynaklanan durumlar da dahildir:
- (a) doğal afetler (aşırı hava koşulları, kazalar veya patlamalar, depremler, heyelanlar, kasırgalar, seller, yangınlar, şimşek, tsunami, volkanik patlamalar, süpersonik basınç dalgaları, salgın hastalık veya veba ve diğer benzeri doğa olayları veya vukuatlar);
 - (b) felaketler (nükleer ve kimyasal kirlenme veya iyonlaştırıcı radyasyon dahil olmak üzere)
 - (c) TANAP Sistemi'nin bir parçasını veya parçalarını genel olarak etkileyen yapısal yer değiştirme, heyelan veya çöküntü;
 - (d) grev, işi verimsizleştirme veya yavaşlatma veya başka herhangi bir iş ihtilafı;
 - (e) bir Taraf'ın, işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini etkileyen bir kanun değişikliğine uyması (ancak, Ev Sahibi Hükümet'e ilişkin olarak, Ev Sahibi Hükümet'in Madde 29 ve Madde 30 kapsamındaki yükümlülükleri ortadan kalkmayacaktır);
 - (f) gerekli malları, malzemeleri, hizmetleri veya teknolojiyi elde edememek, gerekli herhangi bir taşıma aracını elde edememek veya muhafaza edememek;
 - (g) egemen devletler arasındaki savaş durumları (Ev Sahibi Hükümet'e ilişkin olarak, uluslararası hukuk ilkelerini ihlal ederek savaşı Devlet'in başlatmış olduğu haller dışında), egemen düşman eylemi veya kuşatma;
 - (h) ayaklanma, isyan, halk hareketi, terörist eylemler, ihtilal veya sabotaj;
 - (i) uluslararası boykotlar, yaptırımlar, uluslararası ambargolar (Devlet söz konusu olduğunda, Birleşmiş Milletler tarafından karar verilenler dışında); ve

(j) yalnızca TANAP Proje Şirketi'yle ilgili olarak, kamulaştırma işlemleri.

28.3 Taraflar'dan birinin işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini veya yükümlülüklerinin bir kısmını bir Mücbir Sebep neticesinde yerine getirmesi engellenirse, söz konusu Taraf, ifanın borçlu olduğu etkilenen diğer Taraf'a derhal yazılı olarak ihbarda bulunacaktır. Bu ihbar:

- (a) Taraf'ın ifa edemediği yükümlülük veya yükümlülük kısımlarını belirtecek;
- (b) Mücbir Sebep olayını bütün yönleriyle tanımlayacak;
- (c) Mücbir Sebep'in süreceği zaman hakkında tahminde bulunacak; ve
- (d) kendisi tarafından Mücbir Sebep'in giderilmesi veya hafifletilmesi için alınması önerilen tedbirleri belirtecektir.

28.4 Madde 28.3'de öngörülen bildirimin ardından ve Mücbir Sebep devam ettiği müddetçe, para ödeme yükümlülüğü dışında, Mücbir Sebep'ten ötürü ifa edilemeyen her türlü yükümlülük veya yükümlülüğün bir kısmı, Mücbir Sebep'ten etkilendiği ölçüde askıya alınacaktır.

28.5 Mücbir Sebep neticesinde yükümlülüklerini veya bir kısmını (para ödeme yükümlülüğü dışında) yerine getirmesi engellenen herhangi bir Taraf, Mücbir Sebep'i ortadan kaldırmak veya gidermek ve yükümlülüklerinin ve ilgili kısımlarının tamamının ifasına makul olan en kısa süre içerisinde yeniden başlamak için kendisine makul olarak elverişli bulunan adımları atacak ve gerekli ve makul parayı harcayacaktır.

28.6 Ev Sahibi Hükümet'in Mücbir Sebep neticesinde yükümlülüklerini veya bir kısmını (para ödeme yükümlülüğü dışında) yerine getirmesinin engellendiği hallerde, Ev Sahibi Hükümet, Mücbir Sebep'in devam ettiği süre boyunca ve neticesinde TANAP Proje Şirketi tarafından uğranılan her türlü Kayıp veya Zarar'ın hafifletilmesi için kendisi için makul ve mümkün bulunan adımları atacak ve ayrıca ilgili Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun da bu adımları atmasını temin edecektir.

28.7 TANAP Proje Şirketi'nin Mücbir Sebep neticesinde yükümlülüklerini veya bir kısmını (para ödeme yükümlülüğü dışında) yerine getirmesinin engellendiği hallerde, TANAP Proje Şirketi, Mücbir Sebep'in devam ettiği süre boyunca ve neticesinde Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı, Devlet Kuruluşu tarafından uğranılan her türlü Kayıp veya Zarar'ın hafifletilmesi için kendisi için makul ve mümkün bulunan adımları atacaktır.

MADDE 29

AYRIMCI KANUN DEĞİŞİKLİĞİ

29.1 "Ayrımcı Kanun Değişikliği" :

- (a) TANAP Projesi ile ilgili olarak Menfaat Sahipleri'nden veya onların ticari faaliyetlerinden veya işletmelerinden herhangi birine karşı ayrımcılık yapan (aşağıdaki (b) veya (c) yerine gelsin veya gelmesin); ve/veya
- (b) diğer transit Doğal Gaz boru hattı projelerine hiç uygulanmayan veya aynı oranda uygulanmayıp TANAP Projesi'ne uygulanan; ve/veya

- (c) başka transit Doğal Gaz boru hattında ortaklık payı olan başka Kuruluşlar'a değil, Menfaat Sahipleri'ne uygulanan; ve/veya
- (d) genel uygulama olsun veya olmasın, işbu Anlaşma'nın aşağıdaki maddelerinde özel olarak öngörülen usullerin ve ilkelerin herhangi birini değiştiren:
 - (i) Madde 2
 - (ii) Madde 3.1 ila 3.4
 - (iii) Madde 4.1(a) ila (c)
 - (iv) Madde 10
 - (v) Madde 16
 - (vi) Madde 23
 - (vii) Madde 24
 - (viii) Madde 25

her türlü Kanun Değişikliği anlamına gelir.

Şüpheyi mahal vermemek adına, Madde 7.3 ve Madde 24.5'de belirtilen ücretler, ücretlendirmeler ve harçlara (Madde 24.5'de belirtilen ücretlerin daima orada belirtilen üst miktarları aşmaması kaydıyla) ilişkin, bu ücretlere, ücretlendirmelere ve harçlara yıllık bazda yapılan mutlak uyarlamalar nedeniyle yapılan değişiklikler bir Ayrımcı Kanun Değişikliği olarak yorumlanmayacaktır.

Taraflar TANAP Projesi'nin Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na ve ilgili düzenlemelere tabi olmadığını kabul etmektedir.

- (a) ulusal Doğal Gaz iletim ağına bağlanılmasına;
- (b) ulusal Doğal Gaz iletim ağına kullanıma; ve/veya
- (c) Doğal Gaz'ın Ülke Topraklarına ithal edilmesine ve Ülke Toprakları'ndan ihraç edilmesine

ilişkin Kanun Değişikliği, TANAP Projesi üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı takdirde, Ayrımcı Kanun Değişikliği sayılmayacaktır.

29.2 Madde 29.1 kapsamı dahilinde herhangi bir Ayrımcı Kanun Değişikliği çıkartılırsa veya başka bir biçimde yürürlüğe girerse ve:

- (a) Ev Sahibi Hükümet'in, herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun asli bir yükümlülüğünü veya işbu Anlaşma ya da herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında herhangi bir Menfaat Sahibi'ne verilen özel bir hakkı geçersiz veya uygulanamaz kılar; veya
- (b) TANAP Projesi'nin uygulamaya konmasını zayıflatan, engelleyen veya bununla çelişen ya da TANAP Projesi'nin değerini veya Ekonomik Denge'yi veya işbu Anlaşma ya da herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında tanınan veya doğan

haklardan, tazminatlardan veya korumalardan herhangi birini sınırlandıran, azaltan veya olumsuz etkileyen esaslı bir etki yaratırsa; veya

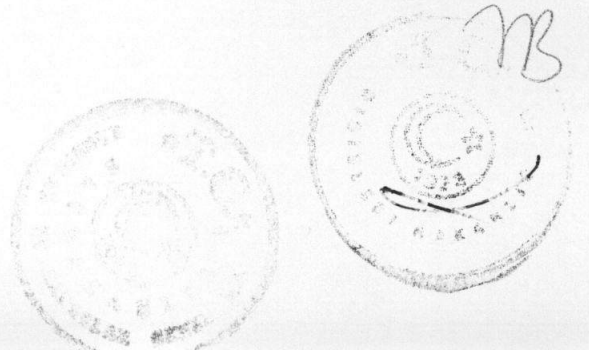
- (c) herhangi bir Menfaat Sahibi'ne (doğrudan veya dolaylı) herhangi bir Masraf yükleyen esaslı bir etki yaratırsa,

bu şekilde etkilenen Menfaat Sahipleri, Ayrımcı Kanun Değişikliği'nin yukarıda bahsi geçen etkisinden makul özeni göstererek haberdar olabileceği tarihten itibaren bir (1) Yıl içinde, Ev Sahibi Hükümet'e yazılı bildirimde bulunacaktır.

- 29.3 Bu şekilde bildirimde bulunan Menfaat Sahipleri ile Ev Sahibi Hükümet, bu konuyu dostane müzakereler yoluyla çözüme bağlamaya gayret eder.
- 29.4 Ev Sahibi Hükümet ve Menfaat Sahipleri söz konusu bildirimin tebliğinden sonra doksan (90) gün içinde dostane bir çözüme ulaşamazlarsa, Menfaat Sahipleri konuyu Madde 34 uyarınca tahkime götürebilir.
- 29.5 Tahkimde, daima işbu Madde 29'un ilgili koşullarının yerine getirilmesine bağlı olarak, Menfaat Sahipleri'nin Ev Sahibi Hükümet'ten etkilenen Menfaat Sahipleri'ne Ayrımcı Kanun Değişikliği neticesinde katlanılan Masraflar'ın tazminini talep etme hakkı olacaktır. Bu tazminat etkilenen Menfaat Sahipleri'nin talebi üzerine ABD Doları olarak ödenecek ve Ev Sahibi Hükümet'in tercihine bağlı olarak aşağıdaki biçimde olacaktır:
- (i) etkilenen Menfaat Sahipleri'nin Ayrımcı Kanun Değişikliği neticesinde maruz kaldığı Masraflar'ın Ev Sahibi Hükümet tarafından aksi kararlaştırılmadıkça otuz (30) gün içinde geri ödenmesi; veya
 - (ii) etkilenen Menfaat Sahipleri'nin Ayrımcı Kanun Değişikliği neticesinde maruz kaldığı Masraflar'ın Ev Sahibi Hükümet tarafından TANAP Projesi'nin geri kalan tahmini ömrü süresince yıllık eşit ödemeler biçiminde geri ödenmesi. Bu durumda, söz konusu ödemelere, alıcının bizzat kendisinin borçlanabileceği orandan daha az olmayan makul bir piyasa oranı üzerinden faiz uygulanacaktır. Söz konusu faiz ilgili Masraflar'ın yapıldığı tarihten/tarihlerden Ev Sahibi Hükümet'in yaptığı ödemelerin alındığı tarihe/tarihlere kadar tahakkuk edecektir; veya
 - (iii) TANAP Proje Şirketi'nin etkilendiği hallerde, Madde 23 uyarınca ödemesi gereken herhangi bir Vergi miktarında indirim yapılması.

İşbu Madde 29 kapsamında geri ödenen herhangi bir Masraf miktarı, Madde 27 kapsamındaki Kayıp veya Zarar miktarı değerlendirilirken dikkate alınacaktır.

- 29.6 İşbu Madde 29'da belirtilen yükümlülükler çevrenin korunması, kamu sağlığı, emniyet, toplumsal gereklilikler, işçi hakları veya insan hakları ile ilgili olarak orantılı bir tedbir oluşturan bir Ayrımcı Kanun Değişikliği ile bağlantılı olarak tatbik edilmeyecektir.
- 29.7 Bir Kanun Değişikliği'nin bir Kamulaştırma sonucunu doğurması halinde, işbu Madde 29 yerine Madde 30 uygulanacaktır.

MADDE 30 KAMULAŞTIRMA

- 30.1 TANAP Projesi ile ilgili olarak herhangi bir Yatırımcı'ya ait olan hiçbir Yatırım (işbu Anlaşma'da kullanılan bu terimlerin Enerji Şartı Anlaşması'nda tanımlandığı şekliyle ve Yatırımcı'nın, Enerji Şartı Anlaşması'nda tanımlandığı şekliyle bir Akit Tarafın veya üçüncü bir devletin kanunlarınca kurulup kurulmadığına bakılmaksızın) millileştirilmeyecek, kamulaştırılmayacak veya millileştirme veya kamulaştırmaya eşdeğer bir etki yaratan bir tedbir veya tedbirlere (bundan böyle "**Kamulaştırma**" olarak anılacaktır), söz konusu Kamulaştırmanın:
- (a) kamu yararına bir amaç gütmesi;
 - (b) ayrımcı olmaması;
 - (c) kanuni süreçler dahilinde yerine getirilmesi; ve
 - (d) hızlı, yeterli ve etkili bir bedel ödemesi ile birlikte yapılması
- durumları haricinde, tabi olmayacaktır.
- 30.2 Kamulaştırma için ödenecek bedel, kamulaştırılan Yatırım'ın Kamulaştırma'nın veya gerçekleşmeye yakın Kamulaştırma'nın Yatırım'ın değerini etkileyecek biçimde bilinir hale gelmesinden hemen önceki Adil Piyasa Değeri tutarında olacaktır.
- 30.3 Bedelin belirlenmesi ve ödenmesi için Kamulaştırma tarihinde veya öncesinde uygun karşılık ayrılacak ve bedel gecikmesizin ödenecektir. Adil Piyasa Değeri ABD Doları cinsinden ifade edilecektir ve buna Kamulaştırma tarihinden ödeme tarihine kadar Kararlaştırılan Faiz Oranı üzerinden faiz dahil edilir.
- 30.4 Bir Kamulaştırma ile ilgili her türlü uyuşmazlık Madde 34 hükümleri uyarınca tahkime götürülebilir ve bu bakımdan:
- (a) Madde 34'de, "Taraflar"a, "Taraflar"a, "TANAP Konsorsiyum Üyesi"ne ve/veya "Proje Katılımcısı"na yönelik her atıf "Yatırımcı"ya yönelik bir atıfmış gibi okunacaktır; ve
 - (b) yukarıdaki Madde 30.1(c) anlamı dahilindeki "kanuni süreçler" Madde 34 kapsamında tahkimle nihai olarak karara bağlanmaya izin verecek şekilde yürütülecektir.

MADDE 31 HALEFLER VE İZİN VERİLEN DEVRALANLAR

- 31.1 İşbu Madde 31 hükümleri doğrultusunda, her bir TANAP Konsorsiyum Üyesi TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını veya bir kısmını Devlet Makamları üzerinde bağlayıcı olacak şekilde devredebilir, temlik edebilir, paylaşabilir veya başka bir şekilde iş yapabilir ve TANAP Proje Şirketi işbu Anlaşma kapsamındaki haklarının ve yükümlülüklerinin tamamını veya bir kısmını Devlet Makamları üzerinde bağlayıcı olacak şekilde devredebilir, temlik edebilir, paylaşabilir veya başka bir şekilde iş yapabilir.

- 31.2 TANAP Konsorsiyum Üyeleri ve TANAP Proje Şirketi, Ev Sahibi Hükümet'e başka herhangi bir Kuruluş'un TANAP Proje Şirketi'ne bir TANAP Konsorsiyum Üyesi olarak katılma niyetini bildirecektir. Her bir TANAP Konsorsiyum Üyesi TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını veya bir kısmını bu katılımın gerçekleştirilmesi amacıyla bu Kuruluş'a devredebilecek ve böyle bir Kuruluş'un katılımı, bu Kuruluş tarafından Ek-3'de belirtilen şekilde bir ana şirket garantisi verilmek kaydıyla, TANAP Proje Şirketi'nin Ev Sahibi Hükümet'e yazılı bildiriminden kırk beş (45) gün sonra geçerli olacaktır. Ev Sahibi Hükümet kırk beş (45) günlük süre içerisinde TANAP Proje Şirketi'ne ve TANAP Konsorsiyum Üyelerine bir bildirim göndererek bu Kuruluş'un katılımını reddetme hakkına sahip olacaktır; Ev Sahibi Hükümet bu hakkını yalnızca önerilen katılımcının Devlet'in milli menfaatleri için bir tehdit teşkil etmesi veya TANAP HAA Madde 7.11 hükümleri ile çelişmesi halinde kullanabilecektir.
- 31.3 TANAP HAA Madde 7.11 hükümleri ile uyumlu olmak kaydıyla, her bir TANAP Konsorsiyum Üyesi TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını herhangi bir Bağlı Kuruluş'na veya TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını veya bir kısmını başka herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesine herhangi bir zamanda serbestçe devretme hakkına sahip olacaktır ve TANAP Proje Şirketi işbu Anlaşma kapsamındaki haklarının ve yükümlülüklerinin tamamını herhangi bir Bağlı Kuruluş'na herhangi bir zamanda serbestçe devretme hakkına sahip olacaktır, ancak her durumda söz konusu Bağlı Kuruluş veya devralan TANAP Konsorsiyum Üyesi (duruma göre hangisi uygun ise) işbu Anlaşma kapsamında yükümlülüklerini ifa etmek için gerekli finansal ve teknik kapasiteye sahip olacaktır. Böylesi herhangi bir devir, devreden tarafından Ev Sahibi Hükümet'e, devre ilişkin olarak, devralanın devri kabul ettiğine dair bir teyidi de içeren yazılı bir bildirimde bulunulması üzerine geçerlilik kazanacaktır.
- 31.4 TANAP Proje Şirketi, Ev Sahibi Hükümet'in önceden yazılı muvafakatini alarak, işbu Anlaşma'yı herhangi bir zamanda başka herhangi bir Kuruluş'a, söz konusu Kuruluş'un işbu Anlaşma kapsamında yükümlülüklerini ifa etmek için gerekli finansal ve teknik kapasiteye sahip olması kaydıyla, devretme hakkına sahip olacaktır. Söz konusu devir, TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e yapılan yazılı bildirimden kırk beş (45) gün sonra geçerli olacaktır. Ev Sahibi Hükümet kırk beş (45) günlük süre içerisinde TANAP Proje Şirketi'ne bir bildirim göndererek söz konusu devri reddetme hakkına sahip olacaktır; (ancak) Ev Sahibi Hükümet yalnızca devralanın Devlet'in milli menfaatleri için bir tehdit teşkil etmesi veya TANAP HAA Madde 7.11 hükümleri ile çelişmesi halinde bu devri reddedebilecektir.
- 31.5 Madde 8.2 uyarınca TANAP Projesi'nin finansmanına teminat olarak, TANAP Proje Şirketi, ister mevcut, ister gelecekte doğacak, ister şarta bağlı olsun, işbu Anlaşma kapsamındaki haklarını ve taleplerini herhangi bir zamanda, tamamen veya kısmen, herhangi bir Kredi Veren'e veya herhangi bir Kredi Veren lehine devretme veya bu haklar veya talepler üzerinde onlar lehine herhangi bir rehin veya benzeri başka bir menfaat yaratma hakkına sahip olacaktır ve TANAP Konsorsiyum Üyeleri herhangi bir zamanda TANAP Proje Şirketi'nde bulunan ortaklık payları üzerinde herhangi bir Kredi Veren'in lehine herhangi bir rehin veya benzeri başka bir menfaat yaratma ve devretme hakkına sahip olacaklardır. Söz konusu devir veya temlik, TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e yapılan yazılı bildirimden kırk beş (45) gün sonra geçerli olacaktır. Kredi Veren'in Devlet'in milli menfaatleri için bir tehlike teşkil etmesi halinde Ev Sahibi Hükümet bu devri reddetme hakkına sahip olacaktır.
- 31.6 İşbu Madde 31'e hâle gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet her türlü izin verilen devir veya temlikin yürürlük kazanması için her türlü formaliteye uyulması amacıyla TANAP

Proje Şirketi ve TANAP Konsorsiyum Üyeleri ile işbirliğinde bulunmayı taahhüt etmektedir.

MADDE 32 HİZMETTEN ÇIKARMA

- 32.1 İşbu Anlaşma'nın 2. Maddesi kapsamında süresinin dolmasının veya işbu Anlaşma'nın 35. Maddesi uyarınca Ev Sahibi Hükümet tarafından erken feshinin ardından, Taraflar TANAP Sistemi'nin Ev Sahibi Hükümet'e devredilmesine ilişkin bir esas üzerinde mutabık kalmadıkları sürece, TANAP Proje Şirketi Madde 32.2'de atıfta bulunulan bir Hizmetten Çıkarma Planı şartlarına göre TANAP Sistemi'ni hizmetten çıkaracaktır.
- 32.2 İşbu Anlaşma'nın sona ermesinden en az on (10) Yıl önce, TANAP Proje Şirketi Ev Sahibi Hükümet'e hizmetten çıkarma için önerilen işlemleri anlatan yazılı bir plan ("**Hizmetten Çıkarma Planı**") sunacak ve altı (6) ay içinde bu plan üzerinde Ev Sahibi Hükümet ile anlaşacaktır. Hizmetten Çıkarma Planı, TANAP Sistemi'nin hizmetten çıkarılması için, tümü uluslararası gaz boru hattı endüstrisi standartlarına ve uygulamalarına ve Ulusal Kanunlar'a uygun olacak bir fonu da içerecektir. Hizmetten Çıkarma Planı ve (varsa) değiştirilmiş hali, Ev Sahibi Hükümet'in onayına tabi olacaktır ve bu onay makul gerekçelere dayandırılmadığı takdirde esirgenmeyecektir.
- 32.3 TANAP Proje Şirketi'nin işbu Madde 32'de öngörülenler dışında TANAP Sistemi'nin hizmetten çıkarılması ile ilgili hiçbir yükümlülüğü veya sorumluluğu bulunmayacaktır.

MADDE 33 GEÇERLİ HUKUK

İşbu Anlaşma İsviçre kanunlarına tabi olacak ve yorumlanacaktır.

MADDE 34 İHTİLAFLARIN ÇÖZÜMÜ

34.1 Tahkim Rızası

- (a) Taraflar burada, işbu Anlaşma'dan doğan veya herhangi bir şekilde bu Anlaşma'yla bağlantısı bulunan her türlü ihtilafın, işbu Madde 34 hükümleri uyarınca uluslararası tahkime götürülmesine gayrikabirücu biçimde rıza göstermektedir. Hiçbir şüpheyi mahal vermemek adına, işbu Madde 34'ün amaçları bakımından "ihtilaf", işbu Anlaşma'nın kurulması, feshi veya geçerliliği ile ilgili her türlü ihtilaf da dahil olmak üzere her türlü ihtilaf, farklı görüş veya iddia anlamına gelir.
- (b) İhtilaflar mümkünse dostane bir biçimde çözülür.
- (c) Şayet bir ihtilaf, ihtilaf Taraflarından birinin dostane çözüm talep ettiği tarihten itibaren altmış (60) gün içinde dostane bir biçimde çözülemez ise, söz konusu ihtilaf, ICC Kuralları kapsamında nihai olarak çözüme bağlanacaktır. ICC Kuralları ile işbu Anlaşma'nın tahkim hükümleri arasında herhangi bir farklılık durumunda, işbu Anlaşma hükümleri uygulanacaktır.
- (d) Taraflar yazılı olarak, alternatif bir tahkim usulü kararlaştırabilir.

(e) Proje Katılımcıları'nın ilgili Proje Anlaşması (ilgili Proje Anlaşması'nın tahkim hakkı tanınması şartıyla), ya da Devlet'in taraf olduğu herhangi bir iki-taraflı veya çok-taraflı yatırım anlaşması kapsamındaki taleplerini tahkime götürme yönünde sahip olabilecekleri hiçbir hakka hanel gelmeksizin, Taraflar işbu 34. Madde'nin:

(i) TANAP Proje Şirketi dışındaki bir Proje Katılımcısı'na Madde 30 kapsamında hak ileri sürmesi haricinde, işbu Anlaşma kapsamında bir tahkim başlatma yetkisi vermeyeceğini; veya

(ii) Bir Proje Katılımcısı'na TANAP HAA kapsamında bir hak ileri sürme veya tahkim başlatma yetkisi vermeyeceğini

kabul etmektedirler.

(f) Şüpheye mahal vermemek adına, TANAP Proje Şirketi, Menfaat Sahipleri tarafından işbu Anlaşma uyarınca uğranılan Masrafların ve Kayıp ve Zararın tazmin edilmesini talep etmek amacıyla tahkim başlatabilecektir.

34.2 Tahkim Heyeti'nin Oluşumu ve Yargılamanın Dili

(a) Tahkim yeri Cenevre, İsviçre olacaktır.

(b) Tahkim heyeti, duruşmaları Cenevre'de veya İstanbul'da gerçekleştirmeye karar verebilir.

(c) İşbu Anlaşma uyarınca oluşturulan tahkim heyeti üç hakemden oluşacaktır; ancak toplam değeri on milyon ABD Doları'nı (10.000.000 ABD Doları) aşmayan ihtilaflarda tek bir hakem olacaktır.

(d) Tahkim yargılaması sürecinde kullanılacak dil İngilizce olacaktır.

34.3 Halefiyet

İhtilaf konusu olan herhangi bir kayıp veya hasara ilişkin olarak üçüncü bir taraftan kısmi tazminat alınmış olması, Taraflar'ın tazmin edilmemiş kayıp veya hasar bakımından ihtilafı işbu Anlaşma uyarınca tahkime götürme haklarını etkilemeyecektir.

34.4 Karar ve İcra

(a) İşbu Anlaşma uyarınca verilen bir tahkim kararı, verildikten sonra Taraflar açısından nihai ve bağlayıcı olacaktır. Taraflar böyle bir hükme gecikmeksizin riayet etmeyi taahhüt etmektedir. Kararlar, yargılama yetkisi bulunan herhangi bir mahkemenin hükmü uyarınca tanınacak ve icraya konacaktır.

(b) Bir kararda maddi tazminata hükmedildiğinde, bu tazminat muaccel nitelik taşıyacak ve ödeme ABD Doları olarak yapılacaktır ve ödenmesi gereken her türlü faiz ihtilafa yol açan olay, ihlal veya başka bir riayetsizlik tarihinden tazminatın tam olarak ödendiği tarihe kadar Kararlaştırılmış Faiz Oranı üzerinden hesaplanacaktır.

MADDE 35 FESİH

- 35.1 İşbu Anlaşma'da açıkça öngörölmüş olabilecek haller dışında, hiçbir Taraf işbu Anlaşma'yı veya herhangi bir Proje Anlaşması'nı, diğer Tarafın önceden yazılı rızası olmadan değıştirmeyecek, feshetmeyecek, geçersiz veya uygulanamaz ilan etmeyecek, reddetmeyecek, askıya almayacak veya başka bir biçimde kaçınmaya ya da sınırlamaya çalışmayacaktır.
- 35.2 TANAP Proje Şirketi, Mücbir Sebep veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemiş olması dışında herhangi bir sebepten ötürü TANAP Projesi'ne ilişkin nihai yatırım kararlarını 31 Aralık 2014 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) itibariyle almamış olur ise, Ev Sahibi Hükümet işbu Anlaşma'nın feshine yönelik TANAP Proje Şirketi'ne yazılı ihtarda bulunma hakkına sahip olacaktır. Bu fesih, TANAP Proje Şirketi'nin söz konusu fesih ihtarını almasından üç yüz altmış (360) gün sonra, söz konusu üç yüz altmış (360) gün içinde TANAP Proje Şirketi TANAP Projesi'ne ilişkin nihai yatırım kararlarını almamış ise, geçerlilik kazanacaktır. Bunun yanı sıra, işbu Madde 35.2 amaçları bakımından, 31 Aralık 2014 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) Mücbir Sebep'ten veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemesinden kaynaklanan gecikme olması halinde, bu gecikmeyle orantılı olarak Madde 35.4'de belirtildiği şekilde uzatılacaktır.
- 35.3 TANAP Proje Şirketi, Mücbir Sebep veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemiş olması dışında herhangi bir sebepten ötürü TANAP Projesi'nin inşaatına 31 Aralık 2016 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) itibariyle başlamamış olur ise, Ev Sahibi Hükümet işbu Anlaşma'nın feshine yönelik TANAP Proje Şirketi'ne yazılı ihtarda bulunma hakkına sahip olacaktır. Bu fesih TANAP Proje Şirketi'nin söz konusu fesih ihtarını almasından yüz seksen (180) gün sonra, söz konusu yüz seksen (180) gün içinde TANAP Proje Şirketi TANAP Projesi'nin inşaatına başlamamış ise, geçerlilik kazanacaktır. Bunun yanı sıra, işbu Madde 35.3 amaçları bakımından, 31 Aralık 2016 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) Mücbir Sebep'ten veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemesinden kaynaklanan gecikme olması halinde, bu gecikmeyle orantılı olarak Madde 35.4'de belirtildiği şekilde uzatılacaktır.
- 35.4 Herhangi bir Mücbir Sebep olayının veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde yerine getirmemesine neden olan bir fiilin sonlanması üzerine, şayet TANAP Proje Şirketi'nin görüşünde bu Mücbir Sebep veya bu ihlal, duruma göre, TANAP Projesi'ne ilişkin nihai yatırım kararını almasında ve/veya TANAP Projesi'nin inşaatına başlamasında bir gecikmeye neden olacaksa, TANAP Proje Şirketi Ev Sahibi Hükümete, nihai yatırım kararına ve/veya inşaatın başlanmasına ilişkin kritik öneme haiz bu Mücbir Sebep olayının veya ihlalin kendi faaliyetleri üzerindeki etkisinin ayrıntıları hakkında detaylı bir bilgi veren ve talep edilen sürenin uzunluğunu belirten bir bildirimde bulunacaktır.
- 35.5 35.5 ve 35.6 Maddelerine tabi olarak, ancak Ev Sahibi Hükümet'in 35.2 ve 35.3 Maddeleri kapsamındaki fesih hakları da dahil olmak üzere, hiçbir Tarafın işbu

Anlaşma kapsamındaki diğer telafi yollarına hâlel gelmeksizin, İlk İşletme Dönemi'nin sona ermesinden sonra, diğer Taraf'ın işbu Anlaşma kapsamında ilgili Taraf'a karşı olan yükümlülüklerini esaslı bir şekilde ihlal etmesi halinde, herhangi bir Taraf, diğer Taraf'a yazılı ihbarda bulunarak ve ihlali yapan Taraf, söz konusu ihbarı aldıktan sonra yüz seksen (180) gün içinde ya;

- (a) esaslı ihlali (ve söz konusu esaslı ihlal bakımından tazminat ödenmesinin yeterli bir telafi yolu olduğu durumlarda, ihlalde bulunan Taraf'ın bu tazminatı tam anlamıyla ödemesi, söz konusu esaslı ihlali telafi eder nitelikte sayılacaktır) ve etkilerini, ihbarda bulunan Taraf'ı makul ölçüde tatmin edecek şekilde gidermez (veya bu yönde uygun tedbirleri başlatıp bunlara titizlikle uymaz); ya da
- (b) telifisi mümkün olmayan bir esaslı ihlal durumunda, söz konusu ihlalin tekrarını önlemek bakımından diğer Taraf açısından makul ölçüde tatmin edici nitelikteki tedbirleri alıp bunlara titizlikle uymaz ise,

ihbarda bulunan Taraf işbu Anlaşma'yı feshedebilir.

- 35.6 Yukarıda belirtilen hususlarla birlikte, söz konusu ihlal işbu Anlaşma'yı feshetmek isteyen Taraf'ın işbu Anlaşma'ya veya herhangi bir Proje Anlaşması'na yönelik bir ihlalinden kaynaklanıyor veya doğuyorsa (veya söz konusu Taraf Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu ise), işbu Anlaşma kapsamında hiçbir fesih hakkı doğmayacaktır.
- 35.7 Ev Sahibi Hükümet'in işbu Anlaşma'yı (35.2 veya 35.3 Maddeleri kapsamı dışında) feshedebilme hakkı doğduğunda, önce Kredi Verenler'e, TANAP Proje Şirketi tarafından işlenen her türlü ihlali veya temerrüdü Ev Sahibi Hükümet ile Kredi Verenler arasındaki (varsa) doğrudan anlaşmada öngörülen süre içerisinde giderme hakkı tanımadan bu Anlaşma'yı feshetmeyecektir. Kredi Verenler, söz konusu doğrudan anlaşma şartlarına bağlı olarak, TANAP Proje Şirketi'nin yerine uygun bir ikame Kuruluş getirme hakkına sahip olacaktır.
- 35.8 İşbu Anlaşma'nın her türlü erken feshi, Taraflar'ın tahakkuk eden tüm yükümlülüklerinin tam anlamıyla ifasına ilişkin olarak fesihten önce sahip oldukları haklara hâlel getirmeyecektir.

MADDE 36 BİLDİRİMLER

- 36.1 İşbu Anlaşma kapsamında veya bu Anlaşma ile bağlantılı olarak sunulan bir bildirim, onay, muvafakat veya başkaca bir ileti (işbu Madde'de 36 "**Bildirim**" olarak anılmaktadır):
 - (a) İngilizce ve Türkçe dillerinde yazılı olacaktır;
 - (b) elden veya uluslararası olarak tanınmış bir kurye teslimat hizmetiyle teslim edildiğinde veya aşağıda belirtilen adrese veya faks numarasına gönderilmesi gereken veya gönderilmesine izin verilen Taraf'a faks iletimi olarak gönderildiğinde ve aynı şekilde belirtilen kişinin dikkatine yazıldığında ya da ilgili Taraf'ın işbu Madde 36 uyarınca sunulan Bildirim ile herhangi bir zamanda belirtebileceği başka bir adrese veya faks numarasına gönderildiğinde ve/veya aynı şekilde belirtilen başka bir şahsın dikkatine yazıldığında usulünce yapılmış sayılacaktır; ve

- (c) hiçbir şüpheye mahal vermemek adına, elektronik posta yoluyla gönderilen bir Bildirim geçerli sayılmayacaktır.

İşbu Anlaşma tarihinde her bir Taraf'ın ilgili bilgileri şu şekildedir:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

İsim: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Adres: Nasuh Akar Mahallesi Türkocağı Caddesi 2/1, Bahçelievler, Ankara, Türkiye
Faks: +90 (312) 215 66 54
Dikkatine: Transit Petrol Boru Hatları Dairesi Başkanlığı

TANAP Proje Şirketi

İsim: Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V.
Adres: Kızılırmak Mahallesi Ufuk Üniversitesi Caddesi Farilya Business Center No:8 Kat 1/13-24 Kat 2/17-18-19-20 Çukurambar, Ankara, Turkey
Faks:
Dikkatine:

- 36.2 Daha önce teslim alındığına dair delil bulunmadığında, her türlü Bildirim aşağıdaki Madde 36.3 uyarınca teslim alınmış sayıldığı tarihten itibaren geçerlilik kazanacaktır.
- 36.3 Aşağıdaki Madde 36.4'e bağlı olarak, bir Bildirim şu hallerde teslim alınmış sayılır:
- (a) alıcının adresine elden teslim edilen bir Bildirim halinde, söz konusu adrese teslim üzerine;
 - (b) uluslararası olarak tanınmış kurye teslimat hizmeti halinde, uluslararası olarak tanınmış bir kurye söz konusu iletiyi veya belgeyi ilgili adrese teslim edip, alındığını teyit eden bir imza aldığı; ya da
 - (c) faks halinde, faksın gönderildiği makineden faksın alıcının faks numarasına bütünüyle gönderilmiş olduğunu gösteren bir iletim raporunun sunulmasıyla. Faksla iletilen her türlü Bildirim'in ardından, en geç üç (3) İş Günü içinde yukarıda söz konusu Taraf için belirtilen adrese yönelik mektup biçiminde bir yazılı bildirim gönderilmelidir.
- 36.4 Yukarıdaki Madde 36.3 uyarınca İş Günü olmayan bir günde veya teslim alınan yerin yerel saatine göre herhangi bir İş Günü'nde 17:00'den sonra teslim alınan veya alınmış sayılan bir Bildirim, takip eden İş Günü'nde teslim alınmış sayılacaktır.
- 36.5 Her bir Taraf, burada belirtilen bilgiler Bildirim'in tebliği için artık uygun olmadığında, yeni irtibat bilgilerini diğer Taraf'a işbu Madde 36 uyarınca tebliğ edilmiş Bildirim'le bildirmeyi taahhüt eder.

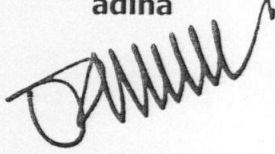
MADDE 37 ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

- 37.1 Taraflar işbu Anlaşma dahil olmak üzere TANAP Projesi'nin Transit Kanunu kapsamı dahilinde olduğunu kabul eder.
- 37.2 İşbu Anlaşma, ilişkisindeki tüm eklerle birlikte, Taraflar'ın burada düzenlenen konulara ilişkin anlaşmasının bütününe teşkil edecektir. İşbu Anlaşma Taraflar'ın yazılı mutabakatı haricinde değiştirilemez veya başka bir biçimde tadil edilemez ve ilgili değişiklik veya tadilat onaylandıktan sonra yürürlük kazanır.
- 37.3 İşbu Anlaşma kapsamındaki hiçbir hak, yarar, menfaat veya imtiyazdan feragat, açıkça ve söz konusu hak, yarar, menfaat veya imtiyazı öngören Maddeye (söz konusu Maddenin her türlü uygulanabilir Kısmı da dahil) atıfta bulunan bir yazıyla ifade edilmedikçe yürürlük kazanmayacaktır. Böylesi her türlü feragat, yapıldığı özel koşullarla sınırlı olacak ve müstakil veya başkaca herhangi bir feragat anlamına gelmeyecektir.
- 37.4 Varsa, işbu Anlaşma kapsamında veya uyarınca ödenmesi gereken her türlü miktar üzerine, söz konusu miktarın muaccel olduğu tarihten, bu miktarın tahakkuk etmiş faiziyle birlikte tam anlamıyla ödendiği tarihe kadar Kararlaştırılmış Faiz Oranı'nda faiz tahakkuk edecektir.
- 37.5 Bir yanda Ev Sahibi Hükümet ve diğer yanda TANAP Proje Şirketi, doğrudan veya dolaylı olarak diğerinden edinmiş olabileceği veya TANAP Projesi ile ilgili, aleni olmayan veya özel nitelikteki tüm veri ve bilgilerin gizliliğini koruyacak veya korunmasını sağlayacaktır.
- 37.6 İşbu Anlaşma İngilizce ve Türkçe olarak imzalanmıştır. Herhangi bir ihtilaf halinde İngilizce nüsha esas alınır.
- 37.7 Bir yanda Ev Sahibi Hükümet ve diğer yanda TANAP Proje Şirketi, bir Taraf'ın işbu Anlaşma kapsamında veya işbu Anlaşma'dan doğacak biçimde sahip olduğu tüm hakları, karşı talepleri ve diğer telafi yolları ile savunmaları saklı tutar. Ev Sahibi Hükümet'in TANAP Proje Şirketi'ne veya ilgili hallerde herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesi'ne işbu Anlaşma kapsamında ödeme yapma yönündeki tüm yükümlülükleri, işbu Anlaşma kapsamında söz konusu TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e ödenmesi gereken herhangi bir miktardan mahsup veya tenzil edilemez.
- 37.8 TANAP Proje Şirketi'nin işbu Anlaşma kapsamındaki haklarına hanel gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet ve TANAP Proje Şirketi, SOCAR'a veya SOCAR (veya Bağlı Kuruluş'u) tarafından kurulacak olan bir Kuruluş'a (işbu Madde 37.8 hükmü bağlamında "**İletişim Kuruluşu**" olarak anılacaktır) TANAP Sistemi'nin Boru Hattı Koridor'u boyunca Azerbaycan Cumhuriyeti ile Devlet dışındaki diğer ülkeler arasında transit iletişimi sağlamak amacıyla bir elektronik iletişim altyapısını (fiber-optik kablo) inşa etme, tesis etmek, zilyetliğinde bulundurmak, sahip olmak, kontrol etmek ve işletmek hakkını işburada tanımaktadır. Bu İletişim Kuruluşu, vereceği hizmetin Ulusal Kanunlar'a ve düzenlemelere uygun olması şartıyla ve Ulusal Kanun'larda öngörülen lisans alma yükümlülüğü dahil olmak üzere Ülke Toprakları dahilinde bu elektronik iletişim altyapısı aracılığıyla hizmet sağlayabilir. Elektronik iletişim altyapısının değerlendirilmesinden, inşasından veya işletilmesinden kaynaklanan her türlü

yükümlülük ve gereksinimlerden doğan tüm masraflar, ücretler, ödemeler ve ilgili diğer harcamalar bu İletişim Kuruluşu tarafından karşılanacaktır.

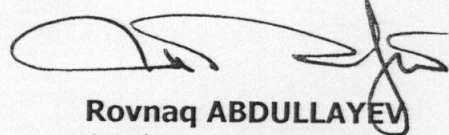
26 Haziran 2012 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
adına

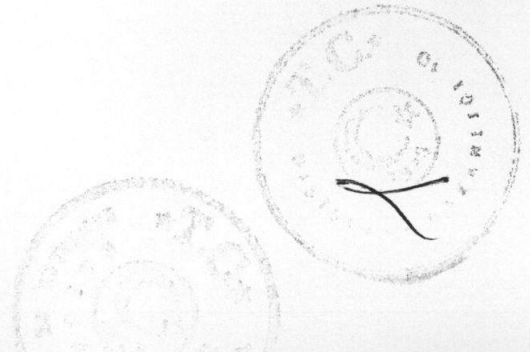

Taner YILDIZ
Türkiye Cumhuriyeti
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Trans Anatolian Gas Pipeline
Company B.V. adına

Rovnaq ABDULLAYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Devlet Petrol Şirketi Başkanı

EK 1 – TEKNİK STANDARTLAR

ACI	Amerikan Beton Enstitüsü
AISC	Amerikan Çelik Konstrüksiyon Enstitüsü
API	Amerikan Petrol Enstitüsü
AGA	Amerikan Gaz Derneği
ASCE	Amerikan İnşaat Mühendisleri Birliği
ANSI	Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü
ASME	Amerikan Makine Mühendisleri Birliği
ASNT	Amerikan Tahribatsız Muayene Birliği
ASTM	Amerikan Test ve Malzeme Birliği
AWPA	Amerikan Ahşap Koruyucuları Derneği
AWS	Amerikan Kaynak Birliği
CAN	Kanada Standartları
CECE	CELENEC Elektronik Aksamlar
GBE	İngiliz Gaz Uygulama Şartnameleri
BSI	İngiliz Standartlar Enstitüsü
DIN	Alman Standartlar Enstitüsü
DNV	Det Norske Veritas (Norveç Sınıflandırma Kuruluşu)
EUMA	Mühendislik Teçhizat ve Malzeme Derneği
IEC	Uluslararası Elektroteknik Komisyonu
IEEE	Elektrik ve Elektronik Mühendisler Enstitüsü (ABD)
EIA	Elektronik Endüstrisi Derneği
EI	Enerji Enstitüsü (Birleşik Krallık)
ISA	Amerikan Instrument Cemiyeti

ISO	Uluslararası Standartlar Organizasyonu
NACE	Korozyon Mühendisleri Ulusal Derneği (ABD)
NEMA	Ulusal Elektrikli Cihaz İmalatçıları Derneği (ABD)
NFPA	Ulusal Yangın Önleme Birliği (ABD)
PRCI	Uluslararası Boru Hattı Araştırma Konseyi
SSPC	Çelik Konstrüksiyon Boyama Konseyi
UBC	Üniversal İnşaat Standartları
MSS	Valfler ve Bağlantı Parçaları Üreticileri Standartlaşma Derneği
FM	Fabrika Karşılıklı Onay Kılavuz İlkeleri
HIS	Hidrolik Enstitü Standartları
FCI	Akışkan Kontrolü Enstitüsü
JPL	Tepkili Çalıştırma Laboratuvarı
UL	Sigortacılar Laboratuvarı
WB	Dünya Bankası
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
PFI	Boru Üretim Enstitüsü
TSE	Türk Standartları Enstitüsü

7B

EK 2 ARAZİ HAKLARI

TANIMLAR

İşbu Ek 2'de, büyük harfle başlayan ve başka bir şekilde tanımlanmış olmayan tüm terimler, işbu Ek 2'nin ekli olduğu Anlaşma'da belirtilen anlamlara sahip olacaktır. Bunun yanı sıra, aşağıdaki terimler de şu anlamları taşıyacaktır:

"İnşaat Koridoru" Giriş Noktası'ndan Çıkış Noktaları'na kadar uzanan Tercih Edilen Güzergâh Koridoru dahilindeki, Boru Hattı Koridoru'nun orta noktasında yer alacağı arazi alanı (söz konusu arazi üzerindeki alanın belirli bir yüksekliğe kadar münhasır kontrolü ve söz konusu arazinin belirli bir derinliğe kadar yeraltındaki hakları da dahil) ve içerisinde TANAP Proje Şirketi tarafından tamamen kendi takdiriyle, Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için makul olarak gerekli görülerek belirlenen, işbu Ek 2'nin 3. Maddesi'ndeki 2. Aşama kapsamında belirtilen inşaat ve kurulum aşaması için gerekli Arazi Hakları'nın kullanılacağı, TANAP Proje Şirketi tarafından Arazi Hakları Kurulu'su da dahil olmak üzere Devlet Makamları'na tümü bildirilen diğer bu tür alanlar anlamına gelir.

"İlgilenilen Koridor" tümü TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları'na bildirilen, Giriş Noktası'ndan Çıkış Noktaları'na kadar uzanan on (10) kilometre genişliğindeki arazi alanı anlamına gelir.

"Tercih Edilen Güzergâh Koridoru" tümü TANAP Katılımcıları tarafından Devlet Makamları'na bildirilen, İlgilenilen Koridor içerisinde, Giriş Noktası'ndan Çıkış Noktaları'na kadar uzanan beş yüz (500) metre genişliğindeki arazi alanı anlamına gelir.

"Belirlenmiş Koridor" tümü TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları'na bildirilen, Tercih Edilen Güzergâh Koridoru içerisinde, Giriş Noktası'ndan Çıkış Noktaları'na kadar uzanan yüz (100) metre genişliğindeki arazi alanı anlamına gelir.

1. ARAZİ HAKLARI

- 1.1 İşbu Ek 2, Ülke Toprakları'nda yer alıp, TANAP Proje Şirketi tarafından Proje Faaliyetleri'nin aşamalı biçimde uygulamaya konmasının (Tesisler'in daha sonra yapılacak tamiratları, yenilemeleri, kapasite artırımları ve uzatmaları da dahil) gerektirdiği üzere, Arazi Hakları Kurulu'su'na bildirilecek olan, Arazi Hakları Kurulu'su tarafından işbu Anlaşma'nın 16. Maddesine uygun biçimde elde edilmiş ve Proje Faaliyetleri ile ilgili olarak TANAP Proje Şirketi'ne verilmiş bulunan Arazi Hakları'nı ve bağlantılı hakları (münhasır kullanım, iskan, zilyetlik ve kontrol hakları, giriş ve çıkış hakları, arazinin üstünde ve/veya altında inşaat hakları (mülkiyet dışında), üçüncü şahısların arazisine girmek ve orada Proje Faaliyetlerini yürütme lisansları ve Ülke Toprakları'ndaki diğer tüm benzer haklar dahil) öngörmekte ve düzenlemektedir.
- 1.2 TANAP Proje Şirketi'ne tanınan Arazi Hakları, TANAP Proje Şirketi tarafından tüm Devlet Makamları'na ve tüm üçüncü şahıslara karşı icra edilebilir olacaktır.
- 1.3 Arazi Hakları Kurulu'su, etkilenen mülklerin ve/veya arazilerin hak sahiplerinin ve kullanıcılarının, Arazi Hakları Kurulu'su tarafından elde edilen ve Tesisler'in inşaatı ve işletilmesini ve diğer tüm Proje Faaliyetleri'nin gerçekleştirilmesini mümkün kılmak amacıyla halin icabına göre daimi, geçici ve/veya zaman zaman TANAP Proje Şirketi'ne verilen bütün Arazi Hakları'nı gözetmelerini ve onlara uymalarını sağlayacaktır. Yukarıda belirtilenler ve işbu Ek 2'nin eklendiği Anlaşma'da öngörülen hususları sınırlandırmaksızın, Devlet Makamları, TANAP Proje Şirketi'nin Arazi

Hakları'nı kullanmasına ve Arazi Hakları'ndan yararlanmasına üçüncü şahıslar tarafından, Proje Arazisi teşkil eden veya Tesisler'i etkileyen alanlara her türlü tecavüz de dahil olmak üzere, herhangi bir şekilde müdahale edilmesini önlemek ve böyle bir durumu düzeltmek konusunda TANAP Proje Şirketi'ne yardımcı olacaktır.

- 1.4 Yukarıda belirtilen hususlara tâbi olarak ve işbu Ek 2'nin eklendiği Anlaşma'da öngörülen hususları sınırlandırmaksızın, Arazi Hakları burada Proje Faaliyetleri'nin aşamalı gelişimi için öngörülen hakların tümünü içerir.

2. 1. AŞAMA – İNŞAAT ÖNCESİ AŞAMA (GÜZERGÂH SEÇİMİ)

2.1 İlgilenilen Koridor

Güzergâh seçiminin tamamlanması için verilecek ve gerekli olabilecek hakları sınırlandırmaksızın, inşaat öncesi aşamada, milli güvenlik, savunma, kamu güvenliği ve sivil havacılık ile diğer benzer konularla ilgili aşağıdaki haklar, Ulusal Kanunlar'ın uyulması zorunlu hükümlerine tâbi olarak, Devlet Makamları tarafından elde edilecek, güvence altına alınacak ve İlgilenilen Koridor'a ilişkin olarak TANAP Proje Şirketi'ne verilir:

- (a) Ülke Toprakları içerisinde ve sınırları boyunca sabit kanatlı veya helikopter keşif uçağı uçuşma ve indirme hakları.
- (b) İlgilenilen Koridor dahilindeki her türlü mülkü, video kaset ve fotoğraflarla kayıt altına alıp haritalama hakları.
- (c) Diğer değerlendirmelerin yanı sıra, masa başı güzergâh çalışmaları için İlgilenilen Koridor'un ayrıntılı haritalarına ve fotoğraf kayıtlarına erişim ve bunları kullanma hakları.
- (d) Söz konusu alanların video/fotoğraf kayıtlarını yapma hakları da dahil olmak üzere, kara ve deniz araçlarının keşif yapması için Ülke Toprakları içerisinde ve sınırları boyunca umuma açık karayollarına ve diğer yollara ve karasularına zaman zaman, serbest ve güvenli erişim ve buralardan geçiş hakları.

TANAP Proje Şirketi tamamen kendi takdiriyle, daha önce tayin edilmiş olan İlgilenilen Koridor'da veya bir bölümünde Tesisler'in inşaatı ve kurulumunun uygun olmadığını kanaatine varırsa, bu durumu Arazi Hakları Makamı'na bildirme hakkına sahip olacaktır ve daha önce belirtildiği gibi, TANAP Proje Şirketi'nin mevcut İlgilenilen Koridor'u değiştirme veya yukarıda belirtilen sonraki çalışmalar için yeni bir İlgilenilen Koridor belirleme hakkı olacaktır.

2.2 Tercih Edilen Güzergâh Koridoru

İlgilenilen Koridor değerlendirilip Arazi Hakları Kurulu'na sunulan bildirim yoluyla teyit edildikten sonra ve Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için verilecek ve gerekli olabilecek hakları sınırlamaksızın, İlgilenilen Koridor'un bütününe ilişkin olarak aşağıdaki haklar istenecek ve bu haklar, Arazi Hakları Kurulu tarafından elde edilecek ve güvence altına alınacak ve TANAP Proje Şirketi tarafından Tercih Edilen Güzergâh Koridoru'nun seçimi için TANAP Proje Şirketi'ne verilecektir:

- (a) Madde 2.1'de tanımlanan tüm hakların yanı sıra, TANAP Proje Şirketi'nin takdirine göre, ayrıntılı güzergâh keşfi için Ülke Toprakları içerisindeki ve

sınırları boyunca umuma açık karayollarında araçlarla erişim (geçici ve/veya daimi bağlantı yolları inşaat hakkı da dahil).

(b) Aşağıda belirtilen konularda merkezi ve yerel seviyelerdeki Devlet Makamları'nın elinde bulunan ve gizli olmayan tüm ilgili bilgilere tam erişim:

- (1) jeoloji
- (2) hidroloji ve arazi drenajı
- (3) arkeoloji
- (4) ekoloji
- (5) madencilik, maden yatakları ve atık tasfiyesi
- (6) Devlet'in ilgili topografik standartları ve kriterleri de dahil olmak üzere, kentsel ve kırsal planlama ve kalkınma
- (7) çevre
- (8) sismoloji
- (9) karayolları ve deniz yolları
- (10) boru hattı geçişleri de dahil, kamu altyapı tesisleri ve ticari altyapı tesis bilgileri
- (11) halihazırda veya daha önce Devlet'in yasaklı bölge ilan ettiği sahalar
- (12) Devlet Makamları'nın yapısı ve idari gereklilikler
- (13) ziraat ve ormancılık
- (14) mevcut ve önceki arazinin ıslahı, mülkiyeti, kullanımı ve zilyetliği
- (15) meteoroloji
- (16) oşinografi

(c) TANAP Proje Şirketi, tamamen kendi takdiriyle, daha önce tayin edilmiş olan Tercih Edilen Güzergâh Koridoru'nda veya bir bölümünde Tesisler'in inşası ve kurulumunun uygun olmadığına karar verirse, bu durumu Arazi Hakları Kurulu'na bildirme hakkına sahip olacaktır ve daha önce söylendiği gibi, TANAP Proje Şirketi'nin mevcut Tercih Edilen Güzergâh Koridoru'nu değiştirme veya sonraki çalışmalar için yeni bir Tercih Edilen Güzergâh Koridoru belirleme hakkı olacaktır.

2.3 Belirlenmiş Koridor

Yukarıdaki 2.1 ve 2.2 Maddelerde elde edilen bilgilerden hareketle, TANAP Proje Şirketi tarafından Belirlenmiş Koridor tanımlanacak ve Arazi Hakları Kurulu'na bildirilecektir. Bu Belirlenmiş Koridor içinde TANAP Proje Şirketi ve onun Yüklenicileri, burada öngörüldüğü üzere daha ayrıntılı çalışmalar yürüteceklerdir. Belirlenmiş Koridor'a ilişkin olarak, Arazi Hakları Kurulu yukarıdaki 2.1 ve 2.2 Maddeleri'nde tanımlanan haklara ilaveten, gerekli ek Arazi Haklarını elde edip güvence altına alacak ve bu hakları TANAP Proje Şirketi'ne verecektir; böylece TANAP Proje Şirketi aşağıda

belirtilen faaliyetler için Belirlenmiş Koridor'a erişim ve Belirlenmiş Koridor içinden geçişe yönelik tam hakka sahip olacaktır:

- (a) TANAP Proje Şirketi'nin takdiriyle, Ülke Toprakları içerisinde ve sınırları boyunca yaya ve otoban üzerinde ve çevresinde araç erişimi gerektiren, Devlet'in ilgili topografik standartları ve kriterlerine uygun topografik araştırma. Bu haklar, söz konusu araştırmanın yapılması için gerekli alanın dışına taşacaktır ve TANAP Proje Şirketi tarafından bildirileceği üzere, Belirlenmiş Koridor'un dışına da çıkabilecektir.
- (b) Hendek açmak veya kuyular kazmak ve bilgi toplamak üzere araziye ve karasularına girmek amacıyla kara ve deniz araçları, ekipman ve hizmet personeline, gerektiğinde çıkan malzemeleri bölgeden uzaklaştırma hakkı da dahil olmak üzere, jeoteknik arazi çalışması hakları.
- (c) Daha ileri analiz için topraktan örnekler almak ve götürmek için araziye araç ve yaya olarak erişimi gerektiren katodik koruma sistemi için gerekli toprak direnci ve numunesi çalışmaları.
- (d) Bir veya birden fazla arazi ve karasuları kullanımı etüt çalışmaları.

Bu araştırmaları gerçekleştirme hakkı, gerekli verileri toplamak için sahada gözlem ekipmanı bırakma hakkını da içerecektir.

- 2.4 İşbu Anlaşma'nın 16. Maddesi hükümlerine tâbi olarak, işbu Ek 2'de anlatılan faaliyetlerle bağlantılı olarak TANAP Proje Şirketi'nin, TANAP Proje Şirketi ve Yüklenicileri tarafından elde edilen her türlü veri ve bilgiyi kullanma, ifşa ve yurtdışına gönderme hakkı olacaktır.
- 2.5 TANAP Proje Şirketi tamamen kendi takdiriyle, daha önce tayin edilmiş olan Belirlenmiş Koridor'da veya bir bölümünde Tesisler'in inşaatı ve kurulumunun uygun olmadığı kanaatine varırsa, bu durumu Arazi Hakları Kurulu'na bildirme hakkı olacaktır ve daha önce belirtildiği gibi, TANAP Proje Şirketi'nin mevcut Belirlenmiş Koridor'u değiştirme veya yukarıda belirtilen sonraki çalışmalar için yeni bir Belirlenmiş Koridor belirleme hakkı olacaktır.

3. 2. AŞAMA – TESİSLERİN İNŞAATI VE KURULUM AŞAMASI

TANAP Proje Şirketi tamamen kendi takdiriyle, daha önce tayin edilmiş olan Belirlenmiş Koridor'da Tesisler'in inşaatı ve kurulumunun uygun olduğuna kanaat getirirse, bu durumu Arazi Hakları Kurulu'na bildirme hakkına sahip olacaktır ve söz konusu Belirlenmiş Koridor, bunu müteakiben İnşaat Koridoru olarak tayin edilecektir. Bu tayinin ardından mümkün olan en erken tarihte, Arazi Hakları Kurulu, İnşaat Koridoru dahilinde yer alan tüm tapusuz arazilerin ilgili tapu sicillerine kaydettirilmesini sağlayacak ve İnşaat Koridoru dahilinde yer alan ve Kişiler'e ait tüm arazilerin Arazi Hakları Kurulu adına iktisabını sağlayacaktır. Arazi Hakları Kurulu, Kişiler'e ait arazilerin iktisabını işbu Anlaşma'nın 16. Maddesi kapsamında belirtilen ilkeler çerçevesinde mümkün olan en kısa sürede tamamlamak için Azami Gayret sarf edecektir.

- 3.1 Bunun ardından Arazi Hakları Kurulu, aşağıdaki Arazi Haklarını elde edip güvence altına alarak, TANAP Proje Şirketi'ne verecektir:
- 3.2 Arazi Hakları Kurulu'nun (Madde 16 ve işbu Ek 2 uyarınca gerçekleştirilen arazi iktisapları neticesinde) maliki olduğu araziler üzerinde doğrudan TANAP Proje Şirketi

lehine kırk dokuz (49) yıllık bir süre için geçerli bağımsız ve sürekli nitelikte aynı hakların (mülkiyet hariç) tesis edilmesi yoluyla ve/veya Devlet Makamları'nın sahip olduğu araziler üzerinde Arazi Hakları Kuruluşu lehine tesis edilecek bağımsız ve sürekli nitelikte aynı hakların (mülkiyet hariç) devriyle, tüm Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için Boru Hattı Koridoru'nu ve Tesisler'i (uygun olduğu şekilde) zilyetliğinde bulundurma, kullanma, inşa etme ve işletme hakkı.

- 3.3 Geçici ve daimi yollar inşa etme ve bakımını sağlamak ve TANAP Proje Şirketi tarafından zaman zaman tayin edilen havaalanlarını kullanma hakkı da dahil olmak üzere, Ülke Toprakları dahilindeki ve sınır ötesindeki tüm inşaat malzemesi, tesisat ve ekipmanı kara veya hava yoluyla herhangi bir şekilde engelleme olmaksızın taşıma hakkı.
- 3.4 Boru depolama yerleri, şantiye tesisleri, yakıt depolama yerleri, park alanları, yollar ve diğer çalışma alanları da dahil olmak üzere, bütün Proje Faaliyetleri'nin gerçekleştirilmesi için, önerilen Tesisler'in yakınında ve uzağında başka araziler seçme ve kullanma hakkı. TANAP Proje Şirketi, işbu 3.4 Madde'ye tâbi arazi iktisabından ve bu iktisaba ilişkin ödemelerden tek başına sorumlu olacaktır.
- 3.5 Üretim ve nakil hattı ekipmanı kurma ve bunları mevcut herhangi bir elektrik kaynağına bağlama ve gerekli hallerde, söz konusu kaynaktan İnşaat Koridoru'na kablo çekme hakkı.
- 3.6 Bu tür arazilere ve karasularına, Tesisler'in inşaatı ve kurulumu için gerekli malzemeyi ve ekipmanı getirme ve inşa ve daha sonra Tesisler'i kullanma, bakım, koruma, onarım, değiştirme, yenileme, büyüme, genişletme, kontrol, kaldırma veya kullanılamaz hale getirme hakları ve inşaat ve tesis işlerine başlama ve bunları üstlenme hakkı.
- 3.7 Etkilenen her bir arazi sahibinin ve/veya kullanıcısının ve/veya başka bir arazi hakkı sahibinin (diğer boru hattı işletmecileri de dahil) TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları aracılığıyla iktisap edilen haklardan haberdar edilmiş olduğuna ve buna rıza göstermiş ve/veya Çevresel ve Sosyal Standartlar'a (Madde 17'da tanımlandığı üzere), her türlü Kredi Veren tarafından öngörülen şartlara ve International Finance Corporation Performans Standardı 5, Arazi İktisabı ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme'de belirtilen prensiplere uygun biçimde tazmin edilmiş olduğuna dair teyit alma hakkı.
- 3.8 Devlet Makamları'ndan, İnşaat Koridoru'nun her iki yanındaki iki yüz elli (250) metrelik alanlarda bulunan tüm mülklerin planlarda tanımlanan mülkiyet detayları, arazi sahiplerinin ve kullanıcılarının isimleri ve adresleri, de dahil, arazi mülkiyeti ve kullanımına ilişkin bilgileri edinme hakkı.
- 3.9 Umuma açık karayolu ile İnşaat Koridoru arasında kalan ve Tesisler'in inşaatı veya işletilmesinden etkilenmeyen diğer arazilere erişim hakları (geçici veya daimi yollar inşa etme ve kullanma hakkı da dahil), ilgili güzergahlar, yol inşası ve/veya kullanımından önce TANAP Proje Şirketi'nin yapacağı bildirimle tanımlanacaktır. Hiçbir şüpheyi mahal vermemek adına, TANAP Proje Şirketi'ne işbu Madde 3.9 kapsamında belirtilen arazilere ilişkin olarak hiçbir aynı hak tanınmayacaktır. TANAP Proje Şirketi işbu Madde 3.9'a tâbi hakların iktisabından ve bu iktisaba ilişkin ödemelerden tek başına sorumlu olacaktır.
- 3.10 Bu Arazi Hakları'nı hiçbir engelleme veya kesinti olmaksızın münhasıran kullanma, zilyetliğinde bulundurma ve kontrol etme hakkı ile bu Arazi Hakları üzerinde ve/veya altında inşaat yapma ve bu Arazi Hakları'ndan sulh içinde yararlanma hakkı.

3.11 TANAP Proje Şirketi'nin, kendisinin önceden yazılı muvafakati alınmadan herhangi bir Kişi tarafından aşağıdaki eylemlerde bulunulmasının hukuka aykırı sayılacağı hususundaki hakkı:

- (a) Tesisler'in her iki yanında 500 (beş yüz) metrelik alan dahilinde patlayıcı kullanılması.
- (b) Tesisler'in her iki yanında elli (50) metrelik alan dahilinde temel kazıkların çakılması.
- (c) İnşaat Koridoru'na veya Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için TANAP Proje Şirketi'ne verilmiş arazilerin bulunduğu diğer alanlara tecavüz edilmesi.
- (d) Herhangi bir karayolu, demiryolu, elektrik hattı, tesisat, boru hattı veya başka bir kamu projesinin ("**Kesişen Proje**") TANAP Proje Şirketi'nin Arazi Hakları ile kesişmesi veya bu haklara başka bir biçimde müdahale etmesi; Devlet Makamlarının önerilen Kesişen Proje'yi onayladığı ve Kesişen Proje'yi öneren şahsın TANAP Proje Şirketi'ne (1) önerilen Kesişen Proje'nin, TANAP Proje Şirketi'nin münhasır görüşüne göre, güvenli, verimli ve Proje Faaliyetleri'ne makul olmayan bir biçimde müdahale etmeyecek bir biçimde yürütülmesinin mümkün olup olmadığını TANAP Proje Şirketi'nin tamamen kendi takdirine göre değerlendirebilmesine imkân vermeye yeterli ayrıntıları ve (2) TANAP Proje Şirketi tarafından Kesişen Proje'ye yer sağlanması amacıyla yapılan her türlü masraf karşılığında TANAP Proje Şirketi'ne bir tazminat garantisi sunduğu durumlar hariç, TANAP Proje Şirketi'nin hiçbir hal ve şartta böylesi bir Kesişen Proje'ye yönelik muvafakat talebini değerlendirmesini gerektirmeyecektir. TANAP Proje Şirketi, işbu (d) fıkrasının amaçları bakımından, bir Kesişen Projenin Devlet Makamları tarafından onaylanması durumunda ve yukarıda (1) ve (2)'de dile getirilen koşullara tabi olmak suretiyle, muvafakatini makul olmayacak bir biçimde esirgemeyeceğini ve söz konusu Kesişen Proje'ye yönelik değerlendirmeye makul olmayan bir gecikmeye sebebiyet verilmeden öncelik tanınacağını kabul eder.

3.12 İnşaat ve daha sonraki her türlü tamir, yenileme, kapasite artırımı veya uzatma işlemleri süreci de dahil olmak üzere, Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde, inşaat amaçlarıyla uygun yerel malzemeleri çıkarma ve tedarik etme ve Proje Faaliyetleri'nden doğan atıkları atma hakkı.

3.13 Herhangi ilave düzenleyici gereksinimler ve diğer idari uygunluk gereksinimleri.

4. 3. AŞAMA – İNŞAAT SONRASI AŞAMA

Tesisler'in tamamlanmasının ardından, TANAP Proje Şirketi, tümü Devlet Makamları tarafından elde edilip güvence altına alınacak ve TANAP Proje Şirketi'ne tanınacak aşağıdaki Arazi Hakları'nı talep edeceklerdir:

- (a) Proje Arazisi'ni münhasır kullanım, elinde bulundurma ve kontrol etme (mülkiyet haricinde) hakkı ve Proje Arazisi üzerinde ve/veya altında inşaat yapma hakkı, gerekirse Kredi Verenler lehine ipotek tesis etme hakkı.
- (b) İnşa edildikten sonra Tesisler'i kullanmak ve Tesisler'den yararlanmak bakımından uygun olduğu kadarıyla, daha önce açıklanmış olan tüm haklar (geçici ve kalıcı yollar da dahil), Proje Arazisi dahilinde ek Tesisler inşa etme ve kullanma ve bu Tesisler'den herhangi birinin gelecekte bakımı, korunması, onarımı, değiştirilmesi, yenilenmesi, büyütülmesi, kapasitesinin artırılması,

uzatılması, incelenmesi, kaldırılması, ikame edilmesi veya kullanılamaz hale getirilmesi hakkı.

- (c) TANAP Proje Şirketi'nin gerekli gördüğü her türlü teçhizatı ekleme hakkı.
- (d) Ulusal Kanunlar'ın ilgili hükümleri uyarınca, Ülke Toprakları dahilinde ve sınırları üzerinden Tesisler'in güzergâhı boyunca uçuş yapma, bu güzergâhı inceleme ve Tesisler'in güvenli ve verimli biçimde işletilmesini sağlamak için gerekli görülen yerlere inme hakkı.
- (e) TANAP Proje Şirketi tarafından gerekli görülen yerlerde ve mevkilerde, Proje Faaliyetleri için gerekli SCADA, işaret direkleri, katodik koruma test direkleri ve havadan görülen işaret plakaları ya da sinyal teçhizatı ve diğer her türlü teçhizat veya tesisat dâhil olmak üzere Tesisler'i kurma ve bunları muhafaza hakkı.
- (f) Acil durumlarda önceden bildirimde bulunmaksızın, umuma açık karayolu ile Boru Hattı Koridoru ve diğer Proje Arazisi arasında kalan herhangi bir arazi üzerinden geçiş hakkı.
- (g) Proje Anlaşmaları'na tâbi olarak, Tesisler'in TANAP Proje Şirketi ve Menfaat Sahipleri'nin belirleyebileceği şartlar ve koşullar altında üçüncü şahıslar tarafından kullanımına izin verme hakkı.

5. HÜKÜMET BİLDİRİMLERİ

- 5.1 İşbu Anlaşma'nın Yürürlük Tarihi'nden sonraki on beş (15) gün içinde, TANAP Proje Şirketi ve Ev Sahibi Hükümet birbirlerine yazılı olarak, her birinin bünyesinde yer alıp, burada belirtilen çeşitli bildirimlerde bulunmak ve çeşitli hakları güvence altına alıp teyit etmek için iletişim kurma ve itimat edilme yetkisi verilecek kişileri, temsilcileri ve düzenleyici organları tayin edecektir. Bildirilen bu irtibat kişi veya organları, (acil haller dışında) en az on beş gün (15) önceden yazılı bildirimde bulunulmak suretiyle zaman zaman değişikliğe tâbi tutulacaktır.
- 5.2 Arazi Hakları Kuruluşu, TANAP Proje Şirketi ile müştereken, bir arazi iktisap programı ve bütçesi hazırlayacak ve bu amaçla iktisaplara yönelik çalışma grupları oluşturacaktır.
- 5.3 TANAP Proje Şirketi'nin burada öngörülen Arazi Hakları Kuruluşu faaliyetlerini ve Madde 16 ve işbu Ek 2 kapsamında dile getirilen Arazi Hakları'nın iktisabı ile bağlantılı olarak yapılan tüm masraf ve harcamaları müşterek arazi iktisabı çalışma grupları aracılığıyla izleme hakkı olacaktır.
- 5.4 Arazi Hakları ile bağlantılı mühendislik etütleri/çalışmaları, Arazi Hakları Kuruluşu ile TANAP Proje Şirketi veya onun Yükleniciler'i arasında aksi kararlaştırılmadıkça, TANAP Proje Şirketi veya onun Yükleniciler'i tarafından ifa edilecek ve yürütülecektir. Aksi kararlaştırılmadıkça, Boru Hattı Koridoru dâhilindeki arazinin iktisabı için gerekli tüm bilgiler (arazi sahipleri, arazi sahiplerinin adresleri, tapu sicil bilgileri, haritalar ve çizimler de dahil) TANAP Proje Şirketi veya onun Yükleniciler'i tarafından temin edilecektir. Bu bilgiler Arazi Hakları Kuruluşu'na eksiksiz ve uygun bir biçimde sunulacaktır. Bu mühendislik etütleri ve çalışmaları esnasında, TANAP Proje Şirketi İnşaat Koridoru'nu Devlet Makamları'nın ve Devlet Kuruluşları'nın yazılı görüşlerini dikkate alarak belirleyecektir.

EK 3
ANA ŞİRKET GARANTİ TASLAĞI

Kime: Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Tarih

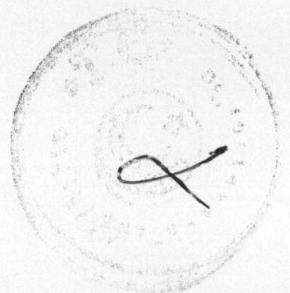
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ("Hükümet") ve Trans Anadolu Gaz Boru Hattı Şirketi B.V. ("TANAP Proje Şirketi") arasında imzalanan, Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi ile ilgili, 26 Haziran 2012 tarihli, ev sahibi hükümet anlaşmasına ("Ev Sahibi Hükümet Anlaşması") atıfta bulunarak aşağıdaki hususları beyan ederiz:

1. Bu mektupta tanımlanmayan ve büyük harfle yazılmış ifadeler, kendilerine Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nda verilen anlamlara sahiptir.
2. [***] ("Yeni Katılımcı") TANAP Projesi'ne TANAP Konsorsiyum Üyesi olarak katılma niyetindedir. Yeni Katılımcı'nın TANAP Proje Şirketi'ndeki zaman içerisindeki ortaklık payı yüzdesi "Yüzde Ortaklık Payı" olarak tanımlanmıştır.
3. [***] ("Garantör"), işbu garantiye uygun olarak Devlet'e; Ev Sahibi Hükümet Anlaşması ve TANAP Proje Şirketi'nin taraf olduğu her ilgili Proje Anlaşması altında veya uyarınca, TANAP Proje Şirketi'nin borçlu olduğu fakat Ev Sahibi Hükümet Anlaşması veya ilgili Proje Anlaşması hüküm ve şartlarına göre TANAP Proje Şirketi tarafından ödenmeyen meblağların ("Garanti Edilen Paralar") Yüzde Ortaklık Payı'nı ödemeyi, TANAP Proje Şirketi'nin bu ihlali; Ev Sahibi Hükümet'in, herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nı veya herhangi bir ilgili Proje Anlaşması'nı ihlalinden kaynaklanmamış ise, şartsız olarak ve gayri kabili rücu şekilde garanti etmektedir.
4. Yukarıdaki madde 2'ye bağlı olarak, Hükümetin yazılı talebini aldıktan sonra yirmi sekiz (28) gün içinde, Garantör, Garanti Edilen Paralar'ın Yüzde Ortaklık Payı'nı, Hükümet'e öder.
5. Bu garanti, aşağıda yer alan Garantör'ün imzasının atıldığı tarihten itibaren geçerlidir, ve aşağıda belirtilenlerden hangisi önce meydana gelirse bu tarihte sona erer:
 - (a) Yeni Katılan'ın artık TANAP Konsorsiyum Üyesi olmadığı tarih (böyle durumlarda bu garanti tarafından Garanti Edilen Paraların, Yeni Katılan'ın artık TANAP Konsorsiyum Üyesi olmadığı tarihe kadar birikmiş olan ve o tarihteki, tüm Garanti Edilen Paralar'ın Yüzde Ortaklık Payı'nı içermesi kaydıyla); veya
 - (b) TANAP Proje Şirketi'nin; Ev Sahibi Hükümet Anlaşması ve TANAP Proje Şirketi'nin taraf olduğu herhangi bir ilgili Proje Anlaşması altındaki tüm yükümlülüklerini tamamen yerine getirdiği tarih.

6. Bu garanti, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nın 33. Maddesinde (Geçerli Hukuk) belirtilen kanunlara tabidir. Bu garantiden doğacak tüm ihtilaflar tahkim ile, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nın 34. Maddesinde belirtilen yerde ve şekilde çözülür.

Saygılarımızla,

3

EK 4 – MUTABAKAT MEKTUBU

TANAP Proje Şirketi ile ilgili Düzenlemeler

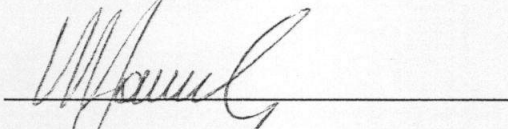
Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi ("SOCAR") ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. ("BOTAŞ"), müzakere ekiplerinin son günlerdeki görüşmeleri çerçevesinde, Hükümetlerarası Anlaşma'nın ("HAA") ve Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nın ("ESA") hükümlerine tabi olarak ve karşılıklı taahhütleri ve ahitleri dikkate alarak; niyetlenilen TANAP Projesi'nden, HAA'dan, ESA'dan, TANAP Proje Şirketi'ndeki (Trans Anadolu Gaz Boru Hattı Şirketi B.V. adı altında, Hollanda'da, SOCAR tarafından kurulmuştur ("TANAP Co. B.V.") ve/veya onun haleflerindeki veya devralanlarındaki BOTAŞ katılımından ortaya çıkan çeşitli meselelerle ilgili aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

- 1- Tüm diğer hükümlerin gerçekleştirilmesine tabi olarak ve TANAP Proje Şirketi'ndeki yüzde yirmi (% 20) ortaklık payının Türk Katılımcılar arasında dağılımına bakılmaksızın; TANAP Proje Şirketi'ndeki hisselerin taahhüt edilmesinden TANAP Sistemi'nin kuruluşunun tamamlanmasına ve işletmeye alınmasına kadar geçen süre için SOCAR, BOTAŞ'ın yüzde beş (%5) ortaklık payına ("BOTAŞ Hissesi") düşen tüm sermaye ödeme yükümlülüklerini finanse etmeyi veya finanse edilmesini sağlamayı kabul eder ("SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü");
- 2- BOTAŞ, bunun karşılığında, BOTAŞ'ın TANAP Proje Şirketi'ndeki hisselerini taahhüt etmesinden önce taraflarca üzerinde mutabık kalınacak tam vadeli finansman anlaşması ("BOTAŞ Finanse Etme Anlaşması") uyarınca SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü'nün geri ödenmesinden sorumlu olacaktır ("BOTAŞ Ödeme Yükümlülüğü").
- 3- BOTAŞ Ödeme Yükümlülüğü, doğrudan veya dolaylı olarak, hiçbir artış faktörünü içermeyecektir.
- 4- BOTAŞ Finanse Etme Anlaşması; diğer hükümlerin yanı sıra, SOCAR Kuruluşu'nun SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü geri ödenene kadar BOTAŞ Hissesi'ne atfedilebilecek tüm getirilerin %100'ü üzerindeki tasarruf hakkını; herhangi bir harici üçüncü kişiden sağlanan proje finansmanından doğan yükümlülükleri, SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü geri ödenene kadar BOTAŞ Hissesi'yle ilgili teminat ve yönetim haklarını vs. düzenleyecektir.
- 5- TANAP Co. B.V. tarafından Türk Katılımcılara Hollanda'da ödenecek temettülerin, Hollanda'da stopaj vergisine tabi olmaları halinde; SOCAR ve Türk Katılımcıları, TANAP Co. B.V.'nin tabi olduğu hukukun değiştirilmesini veya Türkiye Cumhuriyeti dahil olmak ve bununla sınırlı olmamak üzere stopaj vergisinin uygulanabilir olmadığı başka bir hukukta organize olmuş başka bir TANAP Proje Şirketi'nin onun yerini almasını sağlayacaklardır. Böyle bir hukuk bulunmadığı takdirde; Türk Katılımcıların temettüye ilişkin Hollanda'da doğan stopaj vergisi yükümlülüklerinin ödenmesinden SOCAR sorumlu olacaktır.

26 Haziran 2012 tarihinde; İstanbul, Türkiye Cumhuriyeti'nde kararlaştırılmıştır.

Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.

Adına ve hesabına

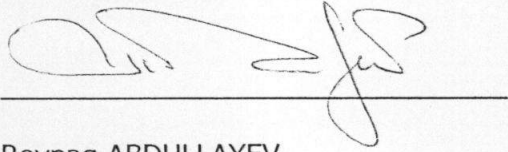
Mehmet KONUK
Genel Müdür Vekili

İbrahim TAN
Genel Müdür Yardımcısı

Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi

Adına ve hesabına

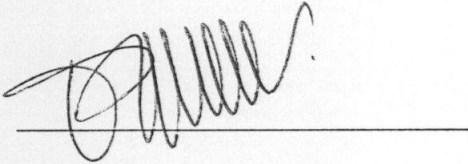

Rovnaq ABDULLAYEV
Başkan

26 Haziran 2012'de; İstanbul, Türkiye Cumhuriyeti'nde şahit olunmuştur.

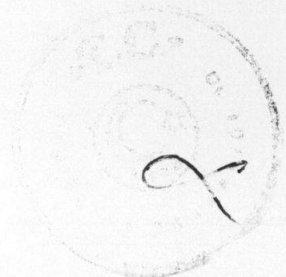
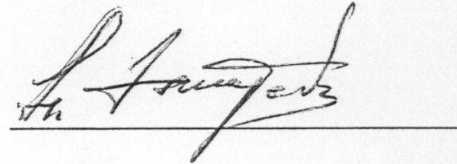
Taner Yıldız

Türkiye Cumhuriyeti
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Natiq ALIYEV

Azerbaycan Cumhuriyeti
Sanayi ve Enerji Bakanı

✓
APPENDIX 1: This Host Government Agreement is attached to and forms an integral part of the Intergovernmental Agreement dated 26 June 2012

HOST GOVERNMENT AGREEMENT

BETWEEN

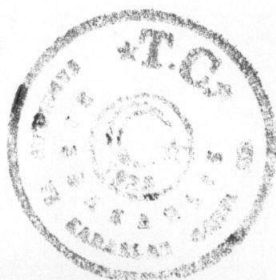
**THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

AND

**TRANS ANATOLIAN
GAS PIPELINE COMPANY B.V.**

CONCERNING

THE TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE SYSTEM

MB

CONTENTS

CLAUSE	PAGE
ARTICLE 1 - DEFINITIONS AND INTERPRETATION	2
ARTICLE 2 - EFFECTIVE DATE AND TERM	11
ARTICLE 3 - TRANSIT PASSAGE OF NATURAL GAS	11
ARTICLE 4 - RIGHTS OF THE TANAP PROJECT ENTITY	12
ARTICLE 5 - DESIGNATED STATE AUTHORITY	13
ARTICLE 6 - OPERATOR	13
ARTICLE 7 - APPLICATION REQUIREMENTS	13
ARTICLE 8 - COOPERATION	15
ARTICLE 9 - COMMITMENTS WITH RESPECT TO CERTAIN AGREEMENTS ENTERED INTO BY THE STATE, STATE AUTHORITIES AND/OR STATE ENTITIES	16
ARTICLE 10 - NON-INTERRUPTION OF PROJECT ACTIVITIES	16
ARTICLE 11 - THE HOST GOVERNMENT'S REPRESENTATION	17
ARTICLE 12 - TANAP PROJECT ENTITY'S REPRESENTATIONS AND WARRANTIES	17
ARTICLE 13 - BOOKS AND RECORDS	18
ARTICLE 14 - INSURANCE	18
ARTICLE 15 - GOVERNMENT FACILITATION	19
ARTICLE 16 - LAND RIGHTS	19
ARTICLE 17 - ENVIRONMENT, HEALTH, SAFETY AND SOCIAL IMPACT	22
ARTICLE 18 - PERSONNEL	23
ARTICLE 19 - LABOUR STANDARDS	24
ARTICLE 20 - TECHNICAL STANDARDS	24
ARTICLE 21 - ACCESS TO RESOURCES AND FACILITIES	24
ARTICLE 22 - SECURITY	25
ARTICLE 23 - TAXES	25
ARTICLE 24 - CUSTOMS, IMPORT AND EXPORT	28
ARTICLE 25 - FOREIGN CURRENCY	29
ARTICLE 26 - LIABILITY OF TANAP PROJECT ENTITY	30
ARTICLE 27 - LIABILITY OF THE HOST GOVERNMENT	31
ARTICLE 28 - FORCE MAJEURE	31
ARTICLE 29 - DISCRIMINATORY CHANGE OF LAW	33
ARTICLE 30 - EXPROPRIATION	35
ARTICLE 31 - SUCCESSORS AND PERMITTED ASSIGNEES	36
ARTICLE 32 - DE-COMMISSIONING	38

ARTICLE 33 - APPLICABLE LAW	38
ARTICLE 34 - DISPUTE RESOLUTION	38
ARTICLE 35 - TERMINATION	40
ARTICLE 36 - NOTICES	41
ARTICLE 37 - MISCELLANEOUS	43
APPENDIX 1 - TECHNICAL STANDARDS	45
APPENDIX 2 - LAND RIGHTS	47
APPENDIX 3 - FORM OF PARENT COMPANY GUARANTEE	55
APPENDIX 4 - LETTER AGREEMENT	57

This **HOST GOVERNMENT AGREEMENT** is made between:

the **GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY**, represented by the Ministry of Energy and Natural Resources; and

TRANS ANATOLIAN GAS PIPELINE COMPANY B.V., a company organized and existing under the laws of the Netherlands (hereinafter referred to as the "**TANAP Project Entity**")

(each a "**Party**" and together the "**Parties**").

WITNESSETH:

WHEREAS, the TANAP Consortium Members are considering the development of a secure and efficient pipeline system, to be known as the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System, for the Transit Passage, receipt and/or delivery of Natural Gas at the Entry Point and at various Exit Points to, within and across the territory of the Republic of Turkey for delivery to European markets, including the gas market of the Republic of Turkey;

WHEREAS, this Agreement is entered into pursuant to the TANAP Intergovernmental Agreement between the Republic of Azerbaijan and the Republic of Turkey and in furtherance of the Intergovernmental Agreement between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan dated 25 October 2011;

WHEREAS, on 24 December 2011, the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan, entered into the Memorandum of Understanding regarding the TANAP Project with the intention of establishing a project consortium Entity (hereinafter referred to as the TANAP Project Entity) in which the participating interest of the Turkish Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 20% (twenty per cent) and the participating interest of the Azerbaijani Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 80% (eighty per cent);

WHEREAS, the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan further agreed in the TANAP IGA that the TANAP Project Entity shall have the rights and exemptions granted under this Agreement provided that state entities owned by the Republic of Azerbaijan will always have at least 51% (fifty one per cent) participating interest in the TANAP Project Entity;

WHEREAS, the TANAP Consortium Members intend to invest in the TANAP System, as well as to operate and utilise and/or market its capacity to Shippers, through the TANAP Project Entity on the terms and conditions of this Agreement as well as the Project Agreements and in accordance with international standards and practices;

WHEREAS, the Host Government wishes to facilitate and support the TANAP Project and to promote and protect Investment in the TANAP System within its Territory, recognising that this Investment is of a kind that is to be encouraged by the creation of stable, equitable, favourable and transparent conditions in accordance with the objectives and principles of the Energy Charter Treaty;

WHEREAS, it is intended that the TANAP IGA and the signed text of this Agreement, forming part of it, together comprise the framework of principles and procedures applicable to the TANAP Project; and

WHEREAS, the Host Government acts on behalf of the State and the State Authorities in matters such as those provided in this Agreement.

NOW, THEREFORE, for and in consideration of these premises, the Parties hereby agree as follows:

ARTICLE 1 DEFINITIONS AND INTERPRETATION

- 1.1 Capitalised terms used in this Agreement (including the Preamble) and not otherwise defined herein, shall have the meanings ascribed to them below:

"Advance Corporation Tax" has the meaning ascribed to it in Article 23.3 of this Agreement;

"Affiliate" means, with respect to any Person, any other Person that, directly or indirectly through one or more intermediaries, controls, is controlled by or is under common control with that Person. For purposes of this definition, "control" shall mean the possession, directly or indirectly, of the power to direct or cause the direction of the management and policies of a Person, whether through the ownership of a majority or other controlling interest in the voting securities, equity or other ownership interest in an Entity, by law, or by agreement between Persons conferring such power or voting rights;

"Agreed Interest Rate" means for each day of an Interest Period with respect to any amount due and payable under or pursuant to this Agreement, interest at the rate per annum equal to LIBOR plus 1 (one) percentage point in effect on the Business Day immediately preceding the first day of the initial applicable Interest Period and, thereafter, as in effect on the Business Day immediately preceding the first day of each succeeding Interest Period;

"Agreement" means this host government agreement which will become effective in accordance with Article 2, including all appendices attached hereto, together with any written extension, renewal, replacement, amendment or other modification hereof signed by all the Parties, all of which by this reference are incorporated herein;

"Application Requirements" has the meaning ascribed to it in Article 7.1 of this Agreement;

"Best Available Terms" means, at any time with respect to any goods, works, services or technology to be rendered or provided at any location, the commercially competitive cost-based terms reasonably obtainable in the relevant market, except where the State or a State Entity or State Authority is the sole provider of such goods, works, services or technology in the Territory,

in which case it shall be a price equal to that which such Entity charges other Entities, whether State owned or private;

"Best Endeavours" means the taking by the relevant Person of all lawful steps in such Person's power which a prudent and determined Person would have taken under the circumstances;

"BOTAŞ" means Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş., a corporation incorporated under the laws of the Republic of Turkey whose head office is at Bilkent Plaza A-2 Blok Bilkent, Ankara, Turkey;

"Business Day" means any day on which clearing banks are customarily open for business (excluding Saturdays, Sundays and public holidays) in the Republic of Turkey;

"Change of Law" means, in relation to the Republic of Turkey, any of the following which comes into effect after the Effective Date of this Agreement:

- (a) any international agreement which has been signed and ratified by the State, legislation, directive, order, promulgation, issuance, enactment, decree, regulation or similar legislative act of the State, a State Authority or a State Entity (including any which relate to Taxes); and/or
- (b) any change to any of the foregoing (including any change by way of or resulting from amendment, repeal, withdrawal, termination or expiration) (whether such legislative acts in (a) came into effect before or after the Effective Date of this Agreement); and/or
- (c) any change in the jurisprudence of the superior courts of the Republic of Turkey which is binding on the lower courts;

"Commercial Operation Start Date" means the first date on which Gas enters the TANAP System at the Entry Point pursuant to a commercial gas transportation agreement;

"Contractor" means any Person supplying, whether by contract, or sub-contract (provided that such sub-contract has a total contract value of at least USD 150,000 (one hundred and fifty thousand USD)), goods, work, technology or services, including consultancy services, financial services (including inter alia, credit, financing, insurance or other financial accommodations) to the TANAP Project Entity and/or to the Operating Companies, in connection with the TANAP Project, excluding however any natural person acting in his or her role as an employee of any other Person;

"Corporation Tax" has the meaning ascribed to it in Article 23.2 of this Agreement;

"Costs" means, in relation to any Shipper which is controlled by one or more TANAP Consortium Members or their Affiliates any new or increased cost or expense, and in relation to the TANAP Project Entity or any Operating Company.

any new or increased cost or expense and any reduction in revenue resulting from, or otherwise attributable to, any Discriminatory Change of Law and that is incurred or suffered in connection with the TANAP Project by any Interest Holder. Such costs or expenses may include:

- (a) capital costs;
- (b) financing costs;
- (c) costs of operation and maintenance; and/or
- (d) taxes, royalties, duties, imposts, levies or other charges imposed on or payable by the Interest Holder;

"Decommissioning Plan" has the meaning ascribed to it in Article 32.2 of this Agreement;

"Designated State Authority" has the meaning ascribed to it in Article 5.1 of this Agreement;

"Discriminatory Change of Law" has the meaning ascribed to it in Article 29.1 of this Agreement;

"Economic Equilibrium" means the economic value to any Interest Holder of the relative balance established under this Agreement and the Project Agreements established pursuant to this Agreement at the applicable date between the rights, interests, exemptions, privileges, protections and other similar benefits provided or granted to such Person and the concomitant burdens, costs, obligations, restrictions, conditions and limitations agreed to be borne by such Person;

"Effective Date" has the meaning ascribed to it in Article 2.1 of this Agreement;

"Energy Charter Treaty" means the Energy Charter Treaty as opened for signature in Lisbon on 17 December 1994;

"Entity" means any company, corporation, limited liability company, partnership, limited partnership, enterprise, joint venture, unincorporated joint venture, association, trust or other juridical entity, organisation or enterprise duly organised by treaty or under the laws of any state or any subdivision thereof;

"Entry Point" means the entry point to the TANAP System at the border of the Republic of Turkey with Georgia as nominated or modified by the TANAP Project Entity and subject to approval by the Host Government;

"Environmental and Social Impact Assessment" or the **"ESIA"** has the meaning ascribed to it in Article 17.2 of this Agreement;

"Environmental and Social Standards" has the meaning ascribed to it in Article 17.1;

"Exit Point" means any exit point from the TANAP System whether at the border of the Republic of Turkey with the Republic of Bulgaria and/or the Hellenic Republic and/or within the Territory; or any other exit point as nominated or modified by the TANAP Project Entity and subject to approval by the Host Government;

"Expropriation" has the meaning ascribed to it in Article 30;

"Facilities" means all physical assets, equipment and installations of any type from time to time owned, in the possession of, or operated or legally controlled by or on behalf of the TANAP Project Entity in the Territory for the purposes of the Project Activities;

"Fair Market Value" means the value to a Project Participant of its Investment with the intention of putting the Project Participant in the position it would have been in if no Expropriation had occurred having taken into account the effects of the Expropriation on its overall business including any related Investments in relation to TANAP Project. Such value shall be calculated assuming a going concern, assuming a willing buyer and a willing seller in a non-hostile environment, and disregarding all unfavourable circumstances leading up to or associated with the Expropriation;

"Force Majeure" has the meaning ascribed to it in Article 28;

"Foreign Currency" means a currency which is widely traded in international foreign exchange markets;

"Foreign Employee" means any employee of any Project Participant that is not a citizen of the State;

"Host Government" means the Government of the Republic of Turkey;

"ICC Rules" means the Rules of Arbitration of the International Chamber of Commerce;

"Initial Operation Period" means the period of twenty-five (25) Years from the Effective Date;

"Interest Holder" means:

- (a) the TANAP Project Entity;
- (b) Operating Companies;
- (c) any Shipper which is controlled by one or more TANAP Consortium Members or its Affiliates, where "control" has the same meaning as in the definition of Affiliate; or

- (d) any successor or permitted assignee of any Person referred to in (a) to (c) above;

"Interest Period" means, for purposes of the definition of "Agreed Interest Rate", a period of thirty (30) days, beginning the first day after the date on which any such amount becomes due and payable and ending thirty (30) days thereafter, with each succeeding Interest Period beginning on the first day after the last day of the Interest Period it succeeds;

"International Financial Reporting Standards" means the international financial reporting standards as adopted by the International Accounting Standards Board or a successor organization;

"Land Registry Law" means the "Land Registry Law" numbered 2644 published in the official gazette of the State on 29 December 1934, as may be amended or replaced from time to time;

"Land Rights" means those rights of examination, testing, evaluation, analysis, access, inspection, construction, use, possession, occupancy, control, assignment and enjoyment (other than ownership) with respect to land in the Territory as set forth in Appendix 2 to this Agreement. The term "Land Rights" is used in its broadest sense to refer not only to the Project Land within, over or under which the Facilities, as completed, will be located, but also such other and additional lands (including seabeds and coasts which will be granted in accordance with National Laws), access routes and land rights within the Territory as the TANAP Project Entity and its designated Contractors may require and designate for the purposes of conducting Project Activities or any other activities necessary for enabling the conduct of Project Activities desired by the TANAP Project Entity for the Project Land in respect of the Facilities;

"Land Rights Entity" has the meaning ascribed to it in Article 16.1 of this Agreement;

"Lender(s)" means any financial institution or other Person providing or mandated to provide any indebtedness, loan, financial accommodation, extension of credit, or other financing or insurers providing political risk insurance to the TANAP Project Entity and/or TANAP Consortium Members in connection with the financing of the TANAP Project (including in respect of any refinancing thereof), and any successor or permitted assignee of any such financial institution or other Person providing financing;

"LIBOR" means the London Interbank Offered Rate (expressed as an annual percentage rate) for three months US Dollar deposits as published by Reuters (or an equivalent successor) at around 11:00 am London time on the relevant day, or if such rate has ceased to be available, any successor or equivalent generally accepted reference rate (in US Dollars for three months) agreed by the Parties and, if no such successor or equivalent generally accepted reference rate exists, the reasonably available funding costs (in US Dollars for three months) of the Person to whom payment is owed;

"Local Currency" means the legal currency issued by the State;

"Loss or Damage" shall mean any loss, or damage, including any cost, injury, liability, obligation, expense (including interest, penalties, attorneys' fees and disbursements), litigation, proceeding, claim, charge or penalty suffered or incurred by a Person, but excluding any indirect or consequential losses or damages and loss or deferral of profit unless caused by any gross negligence or wilful misconduct imputable to such Person;

"National Laws" means the law, including legislation of all kinds, applicable and as may be amended or replaced from time to time in the Territory;

"Natural Gas" or "Gas" means any hydrocarbon or mixture of hydrocarbons and other gases consisting primarily of methane, all of which is substantially in the gaseous phase at an absolute pressure of one decimal zero one three two five (1.01325) bar and at a temperature of fifteen degrees Celsius (15°C);

"Natural Gas Market Law" means the "Natural Gas Market Law" numbered 4646 published in the official gazette of the State on 2 May 2001, as may be amended or replaced from time to time;

"Operating Company" means one or more Entities appointed or selected in accordance with the provisions of Article 6 of this Agreement;

"Person" means any physical person or any Entity;

"Pipeline Corridor" means a sixteen (16) metres wide area of land within the Construction Corridor (including exclusive control of the area above such land to a specified height and rights to such land's subsurface to a specified depth) extending from the Entry Point to the Exit Points;

"Primary Term" has the meaning ascribed to it in Article 2.2 of this Agreement;

"Project Activities" means any and all of the activities conducted by any and all of the Project Participants in connection with the TANAP System including, engineering studies, technical studies, evaluation, development, design, permitting, project development, acquisition of Land Rights, construction, commissioning, installation, financing, insuring, ownership, operation (including the Transit Passage by and on behalf of the TANAP Project Entity or the Shippers), commercial exploitation, repair, replacement, refurbishment, maintenance, capacity expansion or extension (such as laterals), protection and decommissioning of the TANAP System, procurement of personnel, services, plant and material including long lead items, implementation of Project Agreements, this Agreement and all other relevant contracts and agreements, maintenance, repair, and all activities connected with any expansion or extension of the TANAP System;

"Project Agreement" means any agreement (other than this Agreement) or contract, to which, on the one hand, the Host Government, any State Authority or State Entity and, on the other hand, any Project Participant are or later become a party relating to Project Activities, as any such agreement, contract or other document may be extended, renewed, replaced, amended or otherwise modified from time to time in accordance with its terms;

"Project Land" means (i) the Construction Corridor and (ii) those other designated areas of land (contiguous or non-contiguous), including access routes, notified to the State Authorities by the TANAP Project Entity used as the locations upon or under which the TANAP System exists, from time to time, throughout the life of the TANAP Project;

"Project Participants" means the TANAP Project Entity, the TANAP Consortium Members, Interest Holders, Contractors, Operating Companies, Shippers or Lenders;

"Reasonable Endeavours" means endeavours available to the Party concerned as are appropriate in the relevant circumstances;

"SD2 Gas Sales Agreement" means the gas sales agreement entered into by SOCAR (as seller) and BOTAS (as buyer) dated 25 October 2011 for the sale and purchase of Gas from Azerbaijan;

"Shipper" means a Person contracting with the TANAP Project Entity for the use of transportation capacity in the TANAP System;

"SOCAR" means the State Oil Company of the Republic of Azerbaijan;

"State" means the sovereign state of the Republic of Turkey;

"State Authorities" means the Host Government and each and every aspect thereof at every level in respect of the Territory, including all central and local authorities or bodies (whether or not part of or controlled by any superior legal authority in the governmental hierarchy) and any and all instrumentalities, branches and subdivisions of any of the foregoing, and any entity that is directly or indirectly controlled by the State or one or more of its State Authorities;

"State Entity" means any Entity in which, directly or indirectly, the State or the Host Government has equity or similar economic interest or which is directly or indirectly controlled by the Host Government, including agents and representatives of the Host Government. For purposes of this definition, "control" means the possession, directly or indirectly, of the power to direct or cause the direction of the management and policies of a Person, whether through the ownership of voting securities, by contract, by law, or otherwise, provided, however, that any State Entity which may also be a Project Participant will not be a State Entity whenever it is acting in the role of a Project Participant;

"State Land(s)" means the lands that have not been registered with the land registry records as they have not been subjected to cadastral work yet or they are classified as unoccupied lands or areas allocated for common usage of public or public services (roads, pasture, meadow, summer pasture, winter quarters, and etc.) and those lands registered in the name of the Treasury of the Republic of Turkey, within the Territory;

"TANAP Consortium Member" means an Entity holding a participating interest in the TANAP Project Entity;

"TANAP Intergovernmental Agreement" or "TANAP IGA" means the intergovernmental agreement signed by and between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan on 26 June 2012 concerning the TANAP System together with its appendices as set forth therein, including as such agreement may be extended, renewed, replaced, amended or otherwise modified at any given moment in time in accordance with its terms;

"TANAP Project" means the TANAP System and the Project Activities all as defined and contemplated by this Agreement, the TANAP Intergovernmental Agreement and the Project Agreements, intended to be operational and ready to transport Natural Gas volumes in line with the commencement of production from stage 2 of the Shah Deniz field;

"TANAP System" means the Natural Gas pipeline system including attendant Facilities through the Territory from an Entry Point on the Turkey-Georgia border to Exit Points in the Territory and to Exit Points on the Turkey-Greece and/or Turkey-Bulgaria border and any other Exit Points as agreed by the State and the Republic of Azerbaijan via mainly 56 inch pipeline and having initial capacity sufficient at least to include production from stage 2 of the Shah Deniz field, and including any expansions to accommodate additional Gas volumes originating or transiting from the Republic of Azerbaijan;

"Taxes" means all existing or future taxes, levies, duties, customs duties, import duties, export duties, imposts, VAT, withholdings, fees, assessments or other similar charges payable to or imposed by the State or a State Authority, together with interest, penalties and fines (including financial sanctions and administrative penalties) with respect thereto, and **"Tax"** means any of the foregoing;

"Taxation Office" means any taxation office of the State and any successor thereto;

"Technical Standards" means those codes and regulations regarding the construction, installation, operation and maintenance of the Facilities as set forth in Article 20 and Appendix 1 of this Agreement;

"Territory" means the land territory of the Host Government, its territorial sea and the air space above it, as well as the maritime areas over which it has jurisdiction or exercises sovereign rights in accordance with public international law;

"Transit Certificate" means the certificate which shall be granted in accordance with the Transit Law, for the carrying out of those Project Activities that are within the scope of the Transit Law;

"Transit Law" means the "Law on Transit Passage Through Petroleum Pipelines" numbered 4586 published in the official gazette of the State on 29 June 2000, as may be amended or replaced from time to time;

"Transit Passage" means the transit, carriage, passage or transportation of Natural Gas originating or transiting from the Republic of Azerbaijan through the TANAP System across the Territory of the Republic of Turkey and destined for the member states of the European Union, other European states or other states neighbouring the Republic of Turkey; and includes the transportation of Natural Gas destined for delivery to the Turkish market for as long as it is within the TANAP System;

"Transit Passage Gas" means the Natural Gas in Transit Passage;

"US Dollars" or **"USD"** means the legal currency of the United States of America;

"VAT" means value added tax applicable to the provision of goods, works, services or technology; and

"Year" means a Gregorian calendar year.

1.2 Interpretation

- (a) The division of this Agreement into articles, sections and other portions and the insertion of headings are for convenience of reference only and shall not affect the construction or interpretation hereof.
- (b) Unless otherwise indicated, all references to an "Article" or "Section" followed by a number or a letter refer to the specified Article or Section of this Agreement.
- (c) The terms "this Agreement", "hereof", "herein" and "hereunder" and similar expressions refer to this Agreement and not to any particular Article, Section or other portion hereof.

1.3 Construction

Unless otherwise specifically indicated or the context otherwise requires, words importing the singular shall include the plural and vice versa and words importing any gender shall include all genders, and "include", "includes" and "including" shall be deemed to be followed by the words "without limitation".

Reference to any Person under this Agreement shall include reference to any successors or permitted assignees of such Person.

1.4 Knowledge

References in this Agreement to "knowledge", "awareness" and synonymous terms shall, unless the context indicates the contrary, be deemed to refer to actual rather than to constructive or imputed knowledge.

**ARTICLE 2
EFFECTIVE DATE AND TERM**

- 2.1 This Agreement shall enter into force and become effective and binding on the date (the "**Effective Date**") on which the TANAP Intergovernmental Agreement has entered into force.
- 2.2 Subject to Article 2.3, this Agreement shall continue for a primary term of forty-nine (49) years following the Effective Date (the "**Primary Term**").
- 2.3 Any extension of the term of this Agreement beyond the Primary Term shall be subject to mutual agreement of the Parties.

**ARTICLE 3
TRANSIT PASSAGE OF NATURAL GAS**

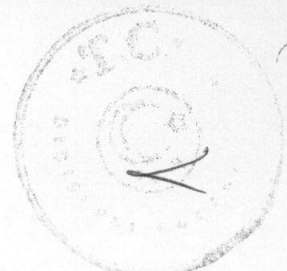
- 3.1 Unless otherwise agreed under this Agreement, the Host Government grants to the TANAP Project Entity the exclusive right to conduct the Transit Passage via the TANAP System to its full extent, consistent with the principle of freedom of transit, free of any fees, charges and costs or any other kind of payment and without distinction or discrimination as to the origin, destination or ownership of such Natural Gas, and without imposing any delays or restrictions, other than those specifically provided for in Article 3.2.
- 3.2 The Host Government shall use Best Endeavours to ensure the uninterrupted, unimpeded, unrestricted and uncurtailed flow of Transit Passage Gas and shall take appropriate measures and actions to avoid and prevent the interruption or curtailment of such Transit Passage Gas, except as specifically provided under this Agreement, any Project Agreement and/or where there are reasonable grounds for the Host Government to believe that the continuation of the Transit Passage creates or would create any danger or hazard to public health and safety or the environment or any disproportionate danger or hazard to property.
- 3.3 The Host Government acknowledges and agrees that it shall (i) not take any Transit Passage Gas and shall take preventative measures to this end; and (ii) not claim title to or ownership of or otherwise claim or exert other property or possessory rights over any Transit Passage Gas and, for the avoidance of doubt, this Article 3.3 is not related to any State Authority's or State Entity's right to take delivery of Transit Passage Gas under the terms of a commercial gas transportation agreement to which such State Authority or State Entity is a party, at the designated Exit Point(s).

- 3.4 The TANAP Project Entity shall have the exclusive right to use and/or market to Shippers the total capacity of the TANAP System at its sole discretion and to negotiate, agree and charge tariffs to Shippers under commercial gas transportation agreements with such Shippers without any requirement for approval by State Authorities and/or State Entities. The TANAP Project Entity shall notify to the Designated State Authority, for information purposes only, the tariff calculation methodology, if any, and the tariffs and capacity allocations agreed with the Shipper(s) under each commercial gas transportation agreement which the TANAP Project Entity enters into.
- 3.5 The Host Government confirms that all Gas to be delivered under the SD2 Gas Sales Agreement will be transported from the Entry Point to the Exit Point(s) in Eskişehir and the Thrace Region within the Territory via the TANAP System subject to: (i) the same tariff (adjusted for the actual transportation distance in the Territory) as applies to other Gas from stage 2 of the Shah Deniz field transiting through the TANAP System; and (ii) the achievement of a commercial gas transportation agreement between BOTAŞ and the TANAP Project Entity.
- 3.6 In the event of (i) curtailment of capacity in the TANAP System or (ii) a shortage of Natural Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field available for delivery into the TANAP System at the Entry Point, allocation of available capacity or volumes, as applicable, shall be made on a pro-rata basis among all eligible Shippers of Natural Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field.

ARTICLE 4

RIGHTS OF THE TANAP PROJECT ENTITY

- 4.1 For the purposes of the TANAP Project, the Host Government hereby agrees that the TANAP Project Entity shall have:
- (a) the right to implement and carry out the TANAP Project, conduct all Project Activities, and enjoy all other rights provided to it by the State Authorities under the terms of this Agreement and the Project Agreements;
 - (b) the right to (as the case may be) construct, own, use, possess, operate or control the TANAP System under the terms of this Agreement and the Project Agreements; and
 - (c) the right to implement in accordance with this Agreement the TANAP System for Transit Passage of Natural Gas up to a volume of thirty two (32) billion cubic meters per Year in consultation with the Host Government, and above a volume of thirty two (32) billion cubic meters per Year subject to the approval of the governments of the State and the Republic of Azerbaijan.

ARTICLE 5 DESIGNATED STATE AUTHORITY

- 5.1 The Host Government hereby authorises and appoints the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey, to act as the Designated State Authority (the "**Designated State Authority**"). If requested by the TANAP Project Entity, the Designated State Authority, shall provide assistance:
- (a) for the issuance of rights, licences, visas, permits, certificates, authorisations, approvals, consents and permissions provided in this Agreement;
 - (b) for the provision of information, documentation, data and other materials specified by this Agreement or any Project Agreement or appropriate to evidence any grants of rights hereunder or under any Project Agreement in a form sufficient and appropriate to facilitate the carrying out of the TANAP Project or Project Activities or any part thereof;
 - (c) for the submission and receipt of notifications, certifications and other communications provided herein; and
 - (d) with respect to the State Authorities and State Entities, as appropriate to facilitate the implementation of the TANAP Project.
- 5.2 The Designated State Authority shall, promptly following the Effective Date, nominate a direct point of contact for the TANAP Project Entity with respect to the TANAP Project.

ARTICLE 6 OPERATOR

- 6.1 The TANAP Project Entity shall have the right and sole discretion to establish, own and control and/or appoint or select one or more Operating Companies for operating the TANAP System that have been incorporated in the Territory and without being subject to any requirements or restrictions in relation to shareholding structure.
- 6.2 The TANAP Project Entity shall use Reasonable Endeavours to utilise local expertise in services needed for operating the TANAP System.
- 6.3 Any Operating Company shall be entitled to exercise rights of the TANAP Project Entity arising under this Agreement and/or any Project Agreement to which it is a party in relation to Project Activities.

ARTICLE 7 APPLICATION REQUIREMENTS

- 7.1 Upon request by the TANAP Project Entity, the Designated State Authority shall use Reasonable Endeavours to provide a list of the documentation necessary to obtain a specific licence, consent, permit, authorisation, exemption, visa,

certificate, approval or permission (the "**Application Requirements**") on the part of the TANAP Project Entity and such other Project Participants as the TANAP Project Entity may designate in order to carry out Project Activities. Any absence in the list or future requirements imposed by the legislation shall not remove the obligations of the Project Participants. The Application Requirements may be updated from time to time.

7.2 Upon request of the TANAP Project Entity, subject to the submission of the Application Requirements therefor, the Host Government shall use Reasonable Endeavours to ensure that any relevant State Authority and/or State Entity provides, within forty-five (45) days but in no event later than the period set forth in the applicable National Laws, all licences, consents, permits, authorisations, exemptions, visas, certificates, approvals or permissions necessary or appropriate (and any renewals or extensions as applicable), to enable TANAP Project Entity and all other Project Participants to carry out all Project Activities in a timely, secure and efficient manner, including:

- (a) operation of the Facilities;
- (b) use and enjoyment of the Land Rights (subject to the provisions of Article 16 and Appendix 2 Land Rights);
- (c) customs clearances;
- (d) import and export licences regarding all equipment, materials, machinery, vehicles, tools, spare parts and supplies and all other goods which will be used in connection with the Project Activities;
- (e) visas, work permits and residence permits;
- (f) rights to open and maintain bank accounts;
- (g) rights to lease or, where appropriate, acquire office space and employee accommodations;
- (h) rights and licences, in accordance with relevant National Laws, to operate communication and telemetry facilities (including the dedication of a sufficient number of exclusive radio and telecommunication frequencies as requested by the TANAP Project Entity to allow the uniform and efficient operation of the TANAP System) for the secure and efficient conduct of Project Activities;
- (i) rights to establish such branches, permanent establishments, offices and other forms of business or presence in the Territory as may be reasonably necessary in the opinion of any Project Participant to properly conduct Project Activities, including the right to lease or, where appropriate, purchase or acquire any real or personal property required for Project Activities or to administer the businesses or interests in the TANAP Project; and

- (j) rights to operate vehicles and other mechanical equipment, and in accordance with relevant National Laws, the right to operate aircraft, ships and other water craft, in the Territory.
- 7.3 Without prejudice to Articles 23 and 24 all costs, fees, payments or other relevant expenses as may be revised from time to time in relation to licences, consents, permits, authorisations, exemptions, visas, certificates, approvals or permissions provided pursuant to Article 7.2 shall be paid by the relevant Project Participants in accordance with National Laws provided that such costs, fees, payments or expenses shall be non-discriminatory.

ARTICLE 8 COOPERATION

- 8.1 The Host Government shall within the limits of its authority provide its support and cooperation and take appropriate actions for the efficient and timely implementation, conduct and execution of Project Activities contemplated by this Agreement and the Project Agreements.
- 8.2 The Host Government shall co-operate with the TANAP Project Entity in relation to the process of raising finance for the TANAP Project. In this respect, upon request of the TANAP Project Entity, solely for the purpose of assisting in any attempt to finance all or any part of the TANAP Project or all or any part of its Project Activities within the Territory, the Host Government, on its own behalf and on behalf of the State Authorities, shall confirm in writing, or, as appropriate, execute such documents as are necessary or appropriate to extend directly to any and all applicable Lenders (including multilateral lending agencies and export credit agencies) the representations, covenants and undertakings of the State Authorities as, and to the extent, set forth in this Agreement. If required for the purposes of Lenders' step-in rights, the Host Government shall negotiate direct agreement(s) with the Lenders.

For the avoidance of doubt, this Article 8 does not oblige the Host Government to provide finance for the TANAP Project, the TANAP System, the TANAP Project Entity or the TANAP Consortium Members or to accept financial liabilities in respect of them.

- 8.3 The TANAP Project Entity and Contractors (including those which may be State Entities) shall:
- (a) have the right to procure all services, works, goods and equipment for construction, installation, commissioning and decommissioning of the TANAP System in compliance with internationally accepted competitive procurement procedures which shall not discriminate against or prevent participation of Turkish companies in relation to such tenders. The application of a bidder evaluation scheme shall consider all export credit agency and non-export credit agency covered bids on a non-discriminatory and transparent basis;

- (b) select Turkish companies for the provisions of such services, works, goods and equipment where the offers of Turkish companies are better than or equal to those of companies from other countries in terms of price, quality, availability and other material requirements of any tender;
- (c) acknowledge and agree that the Designated State Authority shall have the right to monitor the TANAP Project Entity's and Contractors' compliance with the principles set out in this Article 8.3.

ARTICLE 9
COMMITMENTS WITH RESPECT TO CERTAIN AGREEMENTS ENTERED INTO
BY THE STATE, STATE AUTHORITIES AND/OR STATE ENTITIES

- 9.1 The privatisation, insolvency, liquidation, reorganisation or any change in the viability, ownership, organisational structure or legal existence of any State Authority or State Entity party to any Project Agreement shall not affect the rights and obligations of the Host Government hereunder or in respect of such Project Agreement.
- 9.2 The Host Government shall, throughout the entire term of this Agreement and of the Project Agreements to which any State Authority or State Entity is a party, ensure that the obligations of such State Authority or State Entity under this Agreement or any Project Agreement are always vested in and undertaken by an Entity authorised to perform and capable of performing such obligations. All obligations of the State Authorities and State Entities under this Agreement and any Project Agreement shall be, and for all purposes hereby be conclusively deemed to be, the obligations of the Host Government.

ARTICLE 10
NON-INTERRUPTION OF PROJECT ACTIVITIES

- 10.1 Without prejudice to its obligations under Article 3 and except as otherwise specifically provided in this Agreement or any other Project Agreement, the Host Government shall not, and shall neither permit nor require any State Entity or State Authority to, interrupt, curtail, frustrate, delay or otherwise impede any Project Activities provided always that where there are reasonable grounds to believe that the continuation of the Project Activities in the Territory creates or would create any danger or hazard to public health and safety or the environment or any disproportionate danger or hazard to property, the Host Government may interrupt the Project Activities in its Territory only to the extent and for the length of time necessary for the removal of the danger or hazard.
- 10.2 If any event occurs or any situation arises which there are reasonable grounds to believe threatens to interrupt, restrict, curtail, frustrate, delay or otherwise impede the Project Activities (a "threat" for the purpose of this Article 10), the Host Government and its State Authorities shall use Reasonable Endeavours to prevent and eliminate such threat, save for any event or situation which is a consequence of operational maintenance or any failure by the TANAP Project Entity, its Contractors and any Operating Company.

ARTICLE 11
THE HOST GOVERNMENT'S REPRESENTATION

The Host Government hereby acknowledges that, as of Effective Date, it has the power to enter into and carry out this Agreement and to perform its obligations hereunder.

ARTICLE 12
TANAP PROJECT ENTITY'S REPRESENTATIONS AND WARRANTIES

12.1 The TANAP Project Entity hereby represents and warrants to the Host Government that, as of the Effective Date:

- (a) it is duly organised, or incorporated, and validly existing in accordance with the legislation of the jurisdiction of its organisation or incorporation, has the lawful power to engage in the business it presently conducts and contemplates conducting, and is duly approved (or to the best of its knowledge is capable of being duly licensed and will in due course become duly approved) or qualified as a national or foreign corporation (as the case may be) in each jurisdiction wherein the nature of the business transacted by it makes such approval or qualification necessary;
- (b) it has the power to enter into and carry out this Agreement and to perform its obligations under this Agreement and all such actions have been duly authorised by all necessary procedures on its part;
- (c) the execution, delivery and performance of this Agreement will not conflict with, result in the breach of, constitute a default under or accelerate performance required by any of the terms of its organisational or incorporation documents or any agreement, decree or order to which it is a party or by which it or any of its assets is bound or affected;
- (d) this Agreement has been duly and validly executed and delivered by it and constitutes a legal, valid and binding obligation upon it, enforceable in accordance with its terms;
- (e) there are no actions, suits, proceedings or investigations pending or, to its knowledge, threatened against it before any court, arbitral tribunal or any governmental body which individually or in the aggregate may result in a material adverse effect on its business or assets or its condition, financial or otherwise, or in any impairment of its ability to perform its obligations under this Agreement, and it has no knowledge of any violation or default with respect to any order, decree, writ or injunction of any court, arbitral tribunal or any governmental body which may result in any such material adverse effect or such impairment;
- (f) it has complied with all laws applicable to it such that it has not been subject to any fines, penalties, injunctive relief or criminal liabilities which individually or in the aggregate have materially affected or may materially

affect its business operations or financial condition or its ability to perform its obligations under this Agreement; and

- (g) no representation or warranty by it contained in this Agreement contains any untrue statement of material fact or omits to state a material fact necessary to make such representation or warranty not misleading in light of the circumstances under which it was made.

ARTICLE 13 BOOKS AND RECORDS

- 13.1. The TANAP Project Entity shall keep copies of books of account, originals or copies of contracts and copies of other files and records reasonably necessary for the Project Activities. Such files and records shall be available for inspection and audit on an annual basis by representatives of the Host Government giving thirty (30) days' notice, unless otherwise mutually agreed, at the TANAP Project Entity's office in the Territory, for as long as may be required by National Laws.
- 13.2. All such books or accounts and other records shall be kept and maintained in the currency of account for the relevant transaction and in accordance with the International Financial Reporting Standards.

ARTICLE 14 INSURANCE

- 14.1 With regard to insurance, the TANAP Project Entity shall effect and maintain insurance and (where applicable) shall cause its Contractors and Operating Companies to effect and maintain insurance, in such amounts and in respect of such risks related to the TANAP Project, as are in accordance with the internationally accepted standards and business practices of the international Natural Gas pipeline industry, having due regard to the location, size and technical specifications of the Project Activities, subject at all times to the availability of such insurance coverage on reasonable commercial terms, and such insurance may be obtained from such companies (including captive insurance companies of the TANAP Consortium Members) as selected by the TANAP Project Entity (or, where applicable, the relevant Contractor or Operating Company). Such insurance coverage, without prejudice to the generality of the foregoing, where available on commercially reasonable terms shall include:
 - (a) loss, damage, injury or death caused by seepage, pollution or contamination or adverse environmental impact in the course of or as a result of the Project Activities;
 - (b) the cost of removing debris or wreckage and cleaning-up operations (including seeping, polluting or contaminating substances) following any accident in the course of or as a result of the Project Activities; and
 - (c) loss or damage to property or bodily injury or death suffered by any third party in the course of or as a result of the Project Activities.

- 14.2 Prior to the commencement of construction of the TANAP System, the TANAP Project Entity shall inform and provide to the Host Government copies of certificates of insurance or other statements from brokers, insurers or underwriters confirming any insurance providing coverage with respect to Project Activities or procured pursuant to this Article 14 and shall do likewise at the renewal of each insurance. If such insurances outlined in Article 14.1 above are not available at commercially reasonable terms, notice shall be given as soon as practicable to the Host Government together with details of reasonable alternative measures to cover the risk such as self-insurance mechanisms.

ARTICLE 15 GOVERNMENT FACILITATION

- 15.1 The Host Government shall (i) to the extent within its authority, give sympathetic consideration to develop and propose to the relevant legislative body, and support the making, passage and enactment of all laws, decrees, decisions or other legislative and regulatory steps as are or may become necessary under its laws to enable the TANAP Project Entity to implement the terms of this Agreement and all Project Agreements and to authorise, enable and support the Project Activities and the activities and transactions contemplated by this Agreement and all Project Agreements; and (ii) use Reasonable Endeavours to cause to be given, in writing, all decrees, orders, regulations, rules, interpretations, authorisations, approvals and consents necessary or appropriate to evidence and perform the obligations under this Agreement.
- 15.2 The Host Government shall, to the extent possible (and, where appropriate, through the Designated State Authority in accordance with Article 5), keep the TANAP Project Entity informed in respect of the development of any laws or regulations in connection with its obligations under this Agreement.

The TANAP Project Entity shall apply to the Designated State Authority for a Transit Certificate and the Designated State Authority shall provide assistance with and coordinate the filing of such application. The Designated State Authority shall not unreasonably withhold any approvals, authorisations and provisions required for, and shall ensure that no unreasonable delay occurs in the granting of, the Transit Certificate.

- 15.3 The Host Government shall assist the TANAP Project Entity in establishing TANAP System interconnections with the national Natural Gas transmission network in the Territory in accordance with National Laws and other transmission networks at the Entry Point and Exit Point(s), as such may be required from time to time.

ARTICLE 16 LAND RIGHTS

- 16.1 Without prejudice to the provisions of Article 5.1 above, the Host Government shall authorise and appoint a State Entity for the purposes of performing the

State's obligations in relation to Land Rights (the "**Land Rights Entity**"), as set forth in this Article 16.

- 16.2 The Land Rights and, in particular, the rights of exclusive use, construction, possession and control (excluding ownership) respecting the Project Land as shall be granted by the State Authorities to the TANAP Project Entity in this Agreement constitute rights to property other than ownership of land.
- 16.3 The Host Government shall assist the TANAP Project Entity with the acquisition and exercise of Land Rights to the extent set out in this Article 16 and Appendix 2, subject always to observing the rights of any other Entity in respect of any infrastructure (including pipeline) which pre-exists the notification of the Construction Corridor by the TANAP Project Entity to the Host Government. Any right granted or made under this Agreement is granted by the Host Government in relation to the carrying out of the TANAP Project and Project Activities by the TANAP Project Entity.
- 16.4 The Host Government shall perform the obligations under this Article 16 and Appendix 2 within the limits of its authority and in accordance with National Laws, provided always that where the Host Government is able to expedite the process in respect of Land Rights or to facilitate the grant thereof, all in accordance with such obligations, laws and regulations, then the Host Government shall use its Reasonable Endeavours in this respect.
- 16.5 The obligations of the Host Government under this Article 16 and Appendix 2 are conditional on the TANAP Project Entity meeting all verifiable and appropriate costs and expenses in relation to the acquisition of the Land Rights which shall include:
- (a) paying costs and expenses arising as a result of any additional obligations and requirements generated from the application of Environmental and Social Standards as defined in Article 17 and/or principles set forth in the Performance Standard 5 of the International Finance Corporation (Land Acquisition and Involuntary Resettlement); costs and expenses subject to this Article 16.5(a) shall be paid by the TANAP Project Entity;
 - (b) being responsible under the terms of the National Laws for settling or paying compensation for the acquisition of all Project Land to the Persons from whom the Land Rights were acquired (whether State Authorities or other Persons or Entities); and
 - (c) indemnifying the Host Government against any such costs and expenses and all claims.
- 16.6 In respect of Project Land and subject to Articles 16.4 and 16.5 above, the Host Government shall:
- (a) in the case of State Land, make Land Rights available to the TANAP Project Entity in accordance with the procedures that are established

under the National Laws, and cause other relevant State Authorities to do so;

- (b) in the case of non-State Land, assist the TANAP Project Entity in acquiring Land Rights in accordance with the procedures that are established under the National Laws;
- (c) where the Land Rights Entity has the established capability and expertise to conduct or manage the process of acquiring Land Rights on behalf of third parties, the Host Government shall ensure that an offer is made to the TANAP Project Entity to do so on its behalf on reasonable cost based terms;
- (d) use Reasonable Endeavours (to the extent permitted by the National Laws) to issue, or cause to be issued, and support applications for the issuing of all necessary licences, consents, permits, authorisations or exemptions and land registration certificates required under applicable National Laws and regulations for the TANAP Project Entity to acquire and exercise the Land Rights in all Project Land and to provide public notice of the rights of the TANAP Project Entity to such Land Rights.

The TANAP Project Entity shall not be subject to the restrictive provisions of the Land Registry Law regarding acquisition of rights *in rem* for foreign Persons and foreign capital companies.

16.7 The Host Government shall grant to the TANAP Project Entity:

- (a) the exclusive and unrestricted rights *in rem* (excluding ownership) to use, occupy, possess, control and construct upon and/or under the land within the Project Land (as appropriate) for the purpose of conducting the Project Activities; and
- (b) the right to restrict or allow at the TANAP Project Entity's sole discretion use, occupation, possession and control of, and construction upon and/or under the Project Land by any other Persons except for those required for the public services that would need to be procured by State Authorities. State Authorities shall always use Best Endeavours not to intervene with the Project Land and not adversely to affect the Project Activities.

16.8 The Host Government shall within the limits of its authority assist and procure that the relevant State Authorities assist, the TANAP Project Entity in exercising the Land Rights obtained under this Article subject to the TANAP Project Entity meeting any appropriate costs incurred in doing so.

16.9 Subject to this Agreement, the TANAP Project Entity shall share with the State any graphic and non-graphic data collected while exercising the Land Rights and in the course of identifying the Construction Corridor.

16.10 The TANAP Project Entity, taking into account the pre-existing infrastructure (including pipelines) as set forth under Article 16.3, rights of way in the

Territory and the applicable environment, health, safety and social requirements relating thereto, shall notify to the Host Government a Construction Corridor and Pipeline Corridor for the construction of the TANAP System and the subsequent conduct of the Project Activities. For this purpose, the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity shall agree the terms and procedures with regard to the acquisition and grant of the Land Rights as set forth under this Article 16 and Appendix 2.

ARTICLE 17

ENVIRONMENT, HEALTH, SAFETY AND SOCIAL IMPACT

- 17.1 The environmental, social and community health impact standards relating to the TANAP Project shall be established by the TANAP Project Entity, after completion of an environmental and social impact assessment to be conducted in respect of the TANAP Project in accordance with this Article 17 and shall be recorded in written form (to be prepared by the TANAP Project Entity for approval by the Host Government) (the **"Environmental and Social Standards"**). Such Environmental and Social Standards shall comply with National Laws and shall also take due account of international standards and practices generally prevailing in the Natural Gas pipeline industry, including relevant Performance Standards of the International Finance Corporation.
- 17.2 The TANAP Project Entity shall develop, for approval by the Host Government, an environmental and social impact assessment (including an environmental and social investment programme) for the TANAP Project (the **"Environmental and Social Impact Assessment"** or the **"ESIA"**), in accordance with the Environmental and Social Standards. The ESIA shall be developed in coordination and consultation with applicable State Authorities and/or State Entities and shall be assessed and approved in accordance with the National Laws.
- 17.3 Following the approval of the Environmental and Social Standards and the ESIA by the Host Government, the TANAP Project Entity shall at all times pursue the Environmental and Social Standards and the ESIA throughout its Project Activities.
- 17.4 Without prejudice to the TANAP Project Entity's obligations pursuant to this Article 17, if a seepage or release of Natural Gas occurs from the Facilities, or any other event occurs which is causing or likely to cause material environmental damage or material risk to human health and safety, as a result of fault or negligence of any responsible Project Participant, the TANAP Project Entity shall immediately take all necessary action to:
- (a) prevent to the extent reasonably possible further environmental and safety damage; and
 - (b) restore, so far as reasonably possible, the environment to the baseline conditions as per the ESIA that would have existed if the damage had not occurred including compensatory measures to restore interim losses

that occur from the date of damage occurring until the complete restoration.

- 17.5 On request from the TANAP Project Entity, the Host Government shall, in addition to any indemnification obligations the State Authority and/or the State Entity may have under this Agreement, use its Best Endeavours to make available promptly and in reasonable quantities, any labour, materials and equipment not otherwise immediately available to the TANAP Project Entity or its Contractors at TANAP Project Entity's cost to assist in any remedial or repair effort in respect of any event to which Article 17.4 applies.
- 17.6 Without prejudice to the TANAP Project Entity's obligations under Article 17.4, if, and to the extent, the TANAP Project Entity fails to comply with its obligations under this Article 17, the Host Government shall be entitled to take all necessary preventive or restorative measures itself and to recover the reasonable costs therefor from the responsible Project Participant.
- 17.7 The TANAP Project Entity shall implement and administer in respect of the Project Activities a health, safety and environmental ("**HSE**") program (subject to review of the Host Government). Such HSE program shall comply with National Laws and shall also take due account of international standards and practices generally prevailing in the natural gas pipeline industry and shall include development of an HSE manual establishing the TANAP Project Entity's and its Contractors' HSE guidelines and requirements. While performing the Project Activities, the TANAP Project Entity shall, and shall cause all of its Contractors to, comply with the requirements of the HSE program. During performance of the Project Activities, the TANAP Project Entity shall take precautions for the safety of physical persons and shall provide protection to prevent injury to physical persons and damage to property.

ARTICLE 18 PERSONNEL

- 18.1 To the extent permitted by National Laws, the TANAP Project Entity shall have the right to employ or enter into contracts with, for the purposes of conducting the Project Activities, such Persons and their respective personnel (including citizens of the State and Foreign Employees) who, in the opinion of the TANAP Project Entity, demonstrate the requisite knowledge, qualifications and expertise to conduct such activities.
- 18.2 Except as otherwise provided in this Agreement and subject to National Laws, the Host Government shall permit the free movement within its Territory of the Foreign Employees referred to in Article 18.1 and of their property intended for their private use.
- 18.3 Without prejudice to the provisions of Article 18.4 below, the Host Government shall ensure that the State Authorities shall not cause or permit to exist any restriction on the entry or exit of any Foreign Employees referred to in Article 18.1 with respect to the TANAP Project, subject only to the enforcement of

immigration (including visa, work permit and residence permit regulations), customs, criminal and other National Laws.

- 18.4 In view of the restrictions currently applicable under National Laws in relation to the granting of work permits to Foreign Employees who are engineers, the Host Government shall ensure that its State Authorities do not apply any restrictive provisions of National Laws that may hinder, curtail, delay or prevent the granting of a work permit to any Foreign Employees who are engineers.

ARTICLE 19 LABOUR STANDARDS

- 19.1 The labour standards applicable to the TANAP Project shall be the rules that are established pursuant to National Laws.
- 19.2 All employment programmes and practices applicable to employees working on the TANAP Project in the Territory, including hours of work, leave, remuneration, fringe benefits and occupational health and safety standards, shall not be less beneficial than is provided by the State's relevant legislation generally applicable to its citizens.

ARTICLE 20 TECHNICAL STANDARDS

The TANAP Project Entity shall be entitled to apply a uniform set of Technical Standards for the TANAP Project and the Project Activities. It is agreed that for the purposes of construction or operation of any Facilities or the conduct of any Project Activities, notwithstanding the standards set out in National Laws, the standards from time to time in effect of the organisations set forth in Appendix 1 of this Agreement shall be acceptable for all purposes.

ARTICLE 21 ACCESS TO RESOURCES AND FACILITIES

- 21.1 The Host Government shall use Reasonable Endeavours to provide and/or make available within its Territory to the TANAP Project Entity and to each Project Participant, on their reasonable request and at their cost and expense on Best Available Terms under market conditions, all goods, works and services as may be necessary or appropriate for the TANAP Project in the reasonable opinion of the requesting TANAP Project Entity or Project Participant and that are owned or controlled by State Authority and/or State Entity (including raw materials, electricity, water, gas, communication facilities, other utilities, onshore construction and fabrication facilities, supply bases, vessels, import facilities for goods and equipment, warehousing and means of transportation, and information which may be of use for Project Activities including information regarding geology, hydrology and land drainage, archaeology and ecology), all with respect to the TANAP Project.
- 21.2 The TANAP Project Entity and its relevant Contractors shall have the right to use, store and possess any mapping data and maps of such scale as are

reasonably necessary to conduct the Project Activities in accordance with National Laws. In particular, the Host Government shall use Reasonable Endeavours to support any request by the TANAP Project Entity for the use, storage and/or possession of mapping data and maps outside the Territory in accordance with National Laws.

- 21.3 The TANAP Project Entity shall apply for permits for the performance of survey flights over the Corridor of Interest in accordance with National Laws.
- 21.4 The Host Government shall support the acquisition by the TANAP Project Entity of any data regarding infrastructure that are reasonably necessary for the construction and operation of the TANAP System.
- 21.5 The State Authorities hereby consent to any Project Activities or actions taken preparatory to, or in connection with, the TANAP Project by the Project Participants that comply with the Technical Standards as described in Article 20 and Appendix 1.

ARTICLE 22 SECURITY

- 22.1 Commencing with the initial Project Activities relating to route identification and evaluation and continuing throughout the life of the TANAP Project:
- (a) notwithstanding the obligation of the TANAP Project Entity under Article 22.1(b), the Host Government shall, consistent with the functions of the State under its National Laws in preserving security within the Territory, exert all lawful and reasonable endeavours to provide the security of the TANAP System and Project Activities in accordance with National Laws;
 - (b) the TANAP Project Entity shall provide the security of manned Facilities, including material storage yards and permanent installations, in accordance with National Laws; and
 - (c) the Parties will develop a security plan to co-ordinate these activities.
- 22.2 Unless otherwise provided under National Laws, the obligations of the Host Government under this Article 22, under no circumstances, shall cause the Host Government to be liable for Loss or Damages of the TANAP Project Entity.

ARTICLE 23 TAXES

23.1 General

- (a) For the term of this Agreement and except as otherwise specifically provided herein, the TANAP Project Entity or any Operating Company shall be subject to the Taxes applicable under National Laws in effect as of the signature date of this Agreement.

- (b) No withholding tax applicable under National Law shall be levied upon:
- (i) interest paid or accrued in connection with any loan provided by any TANAP Consortium Member and/or its Affiliate in connection with Project Activities to the TANAP Project Entity or any Operating Company (including the interest paid or accrued by the branch in the Territory on the loan obtained from the head office of the TANAP Project Entity); and
 - (ii) profit remitted to the TANAP Project Entity's head office by any branch of the TANAP Project Entity in the Territory or on any dividend distributed by the TANAP Project Entity to the TANAP Consortium Members.
- (c) The TANAP Project Entity and/or any Operating Company shall be exempt from VAT and special consumption tax applicable to fuel Gas, line-fill Gas and balancing Gas provided that such Gas is imported by the TANAP Project Entity and/or any Operating Company through the TANAP System, and solely used as fuel Gas, line-fill Gas and balancing Gas for the TANAP System. For this purpose, the TANAP Project Entity and/or any Operating Company shall provide necessary information demanded by relevant State Authority and/or State Entity.
- (d) Subject only to the provisions of Article 7, 24.5 and 29, to the extent any provisions of this Article 23 are or could be construed as being inconsistent with the other provisions of this Agreement, the provisions of this Article 23 shall govern.

23.2 Corporation Tax

Subject to the following, the TANAP Project Entity shall be liable to pay Corporation Tax in accordance with National Laws:

- (a) The TANAP Project Entity shall not be liable to make pre-paid Corporation Tax returns or payments.
- (b) TANAP Project Entity shall keep and maintain its books and records, compute its Corporation Tax liability and prepare its Corporation Tax returns exclusively in US Dollars. The TANAP Project Entity's books and records with respect to Project Activities shall be maintained in accordance with International Financial Reporting Standards.
- (c) All payments by the TANAP Project Entity regarding Corporation Tax, and any interest, penalties and fines thereon shall be made in US Dollars.
- (d) The Taxation Office to which the TANAP Project Entity makes any Corporation Tax payment will issue to the TANAP Project Entity an official tax receipt evidencing the payment by the TANAP Project Entity of Corporation Tax within ten (10) days after any such payment. Such tax receipts shall state the date and amount of such payment, the currency

(US Dollars) in which such payment was made and any other particulars customary in the State for such receipts.

23.3 Advance Corporation Tax

- (a) Following the Commercial Operation Start Date, the TANAP Project Entity shall be liable to make payments of tax ("**Advance Corporation Tax**") which will be credited against its Corporation Tax liability, based on the volume of Transit Passage Gas measured at the Entry Point in each calendar quarter except any fuel Gas, Gas balancing and line-fill Gas.
- (b) The Advance Corporation Tax rate shall be 5.95 USD (five US Dollars and ninety five cents) per thousand cubic metres of Gas measured at the Entry Point.
- (c) Starting from the Commercial Operation Start Date, the rate of Advance Corporation Tax shall be amended annually by using the escalation rate of two per cent (2%) per Year.
- (d) The Advance Corporation Tax shall be payable quarterly in arrears on the twenty-fifth (25th) day of the month following the end of each calendar quarter. Any late payments of Advance Corporation Tax shall be subject to interest at the Agreed Interest Rate from the due date until the payment date.
- (e) In the event that the Corporation Tax liability of the TANAP Project Entity in a Year exceeds the amount of Advance Corporation Tax paid in respect of that Year, the TANAP Project Entity shall not be liable to make any additional Corporation Tax payment.
- (f) The payment of Advance Corporation Tax shall discharge in full the TANAP Project Entity's liability for Corporation Tax.
- (g) The Taxation Office to which the TANAP Project Entity makes any Advance Corporation Tax payment will issue to the TANAP Project Entity an official tax receipt evidencing the payment by the TANAP Project Entity of such tax within ten (10) days after any such payment. Such tax receipts shall state the date and amount of such payment, the currency (US Dollars) in which such payment was made and any other particulars customary in the State for such receipts.

23.4 Other

- (a) The TANAP Project Entity shall be entitled to benefit from all investment incentives, on the best terms available thereunder, under National Laws, regulation or similar legislative acts of the State, a State Authority or a State Entity.
- (b) For purposes of this Article 23, the term TANAP Project Entity includes any branch thereof in the Territory.

- (c) The TANAP Project Entity and any Operating Company shall be subject to the Taxes in relation to environmental protection arising from international obligations of the State.
- (d) All obligations of the TANAP Project Entity to make payments of Advance Corporation Tax and/or Corporation Tax shall not be set off or recouped out of any amounts otherwise payable hereunder to TANAP Project Entity or any TANAP Consortium Member by the Host Government.

ARTICLE 24

CUSTOMS, IMPORT AND EXPORT

- 24.1 Without prejudice to the provisions of Article 24.2, at any time and from time to time, each Project Participant shall have the right to import into or export or re-export from the Territory, free of customs duty and restrictions, whether in its own name or on its behalf, all equipment, materials, machinery, tools, spare parts, vehicles and supplies and all other goods (other than liquid fuels and lubricants) which will be used in connection with the Project Activities.
- 24.2 To the extent permitted by National Laws, each Foreign Employee of each Project Participant, shall have the right to import into or export or re-export from the Territory, free of customs duties and restrictions all goods, works, services or technology for its own use and personal consumption; provided, however, that subject to Article 23, all sales by any such Person within the Territory of any such imported goods to any other Person will be taxable in accordance with National Laws.
- 24.3 All equipment, machinery, tools or technology necessary or appropriate for temporarily use in connection with the TANAP Project which are temporarily imported into the Territory shall be subject to the temporary import regime as defined in National Laws.
- 24.4 The authorisations and exemptions granted under this Article 24 may be restricted by National Laws generally applicable for the protection of environment, public health, safety and public order.
- 24.5 Natural Gas transported (including transportation losses of TANAP System and any fuel Gas, line-fill Gas and balancing Gas supplied from the Shippers), or to be transported, by the TANAP Project Entity for any Shipper or for its own account through the TANAP System shall be considered as goods-in-transit for all purposes of the customs laws of the State and shall be exempt from customs duties.
- 24.6 All imports to and exports from the Territory in connection with the TANAP Project shall be subject to the procedures and documents required by National Laws. Each Project Participant shall pay any customs service/documentation fees (and these fees cannot be construed as Taxes) to the extent they are nominal and consistent with the actual costs of providing such customs

service/documentation and are of a non-discriminatory nature, but in no event shall the customs service/documentation fees exceed the following:

Declared Value of Shipment	Fees
0 USD to 100,000 USD	0.15% of value
100,001 USD to 1,000,000 USD	150 USD plus 0.10% of value over 100,000 USD
1,000,001 USD to 5,000,000 USD	1,050 USD plus 0.07% of value over 1,000,000 USD
5,000,001 USD to 10,000,000 USD	3,850 USD plus 0.05% of value over 5,000,000 USD
More than 10,000,000 USD	6,350 USD plus 0.01% of value over 10,000,000 USD

ARTICLE 25 FOREIGN CURRENCY

- 25.1 The Host Government confirms that, for the duration of and in order and only in relation to the conduct of the Project Activities, each of the Project Participants shall have the right:
- (a) to bring into or take out of the Territory Foreign Currency and to utilise, without restriction, Foreign Currency accounts in the Territory and to exchange any currency at market rates;
 - (b) to open and maintain bank accounts in Local Currency inside the Territory and to open and maintain bank accounts in Foreign Currency both inside and outside the Territory;
 - (c) to purchase and/or convert Local Currency with and/or into Foreign Currency;
 - (d) to transfer, hold and retain Foreign Currency outside the Territory;
 - (e) to be exempt from all mandatory conversions, if any, of Foreign Currency into Local Currency or other currency;
 - (f) to pay abroad, directly or indirectly, in whole or in part, in Foreign Currency, the salaries, allowances and other benefits received by any Foreign Employees;
 - (g) to pay Contractors abroad, directly or indirectly, in whole or in part, in Foreign Currency, for their goods, works, technology or services supplied to the TANAP Project;
 - (h) to make any payments provided for under this Agreement or any Project Agreement in Foreign Currency; and

- (i) to set TANAP System tariffs in Foreign Currency and to invoice and receive payment for TANAP System tariffs in Foreign Currency, whether inside and/or outside the Territory, at the option of the TANAP Project Entity.
- 25.2 All payments to be made by the State Authorities under any Project Agreement shall be made in US Dollars and on the basis of the rate of exchange of the Central Bank of the Republic of Turkey at the time of payment, except that any such payments with respect to Taxes that have been paid shall be made in the currency in which such Taxes were paid.
- 25.3 All payments made by Project Participants under this Agreement or any Project Agreement shall be made in US Dollars or in the currency agreed in this Agreement or such Project Agreement and on the basis of the rate of exchange of the Central Bank of the Republic of Turkey at the time of payment, except that any such payments with respect to Taxes that have been paid shall be made in the currency in which such Taxes were paid.

ARTICLE 26

LIABILITY OF TANAP PROJECT ENTITY

- 26.1 Without prejudice to the right of the Host Government, any State Authority and any State Entity to seek full performance by a TANAP Project Entity of its obligations under this Agreement and any Project Agreement to which it is a party, the TANAP Project Entity shall be liable to the Host Government, any State Authority and any State Entity for any Loss or Damage caused by or arising from any breach of any obligation of the TANAP Project Entity under this Agreement and any Project Agreement.
- 26.2 If a Loss or Damage is caused by, or arises as a result of, any breach of any obligation under this Agreement or any Project Agreement by both the Host Government, a State Authority or a State Entity, on the one hand, and TANAP Project Entity, on the other hand, the TANAP Project Entity shall only be liable to the extent of its fault.
- 26.3 For the avoidance of doubt, the liability of the TANAP Project Entity to any third party (other than the Host Government, any State Authority or any State Entity under this Agreement or any Project Agreement) for Loss or Damage suffered by such third party as a result of the TANAP Project Entity's or any Project Participant's conduct of any Project Activities shall not be governed by this Agreement but by National Laws or other applicable laws, as the case may be.
- 26.4 All monetary relief payable under this Article 26 shall be paid in US Dollars and shall bear interest at the Agreed Interest Rate from the date the Loss or Damage was incurred until the date of payment.

ARTICLE 27
LIABILITY OF THE HOST GOVERNMENT

- 27.1 Without prejudice to the rights of the TANAP Project Entity to seek performance by the Host Government or by any State Authority or any State Entity of their obligations under this Agreement or any Project Agreement, the Host Government shall be liable for any Loss or Damage caused by or arising from any breach of any obligations of the Host Government, any State Authority and any State Entity under this Agreement and any Project Agreement.
- 27.2 With respect to all monetary compensation under this Article 27, all amounts shall be expressed and paid in US Dollars and shall bear interest at the Agreed Interest Rate from the date the Loss or Damage was incurred until the date of payment.
- 27.3 If a Loss or Damage is caused by or arises as a result of a breach of any obligation under this Agreement or any Project Agreement by both the Host Government, a State Authority or a State Entity, on the one hand, and the TANAP Project Entity, on the other hand, the Host Government, State Authority or State Entity, as applicable, shall only be liable to the extent of its fault.
- 27.4 The Host Government's liability under this Article 27 shall not extend to any obligation of a State Entity under this Agreement or a Project Agreement which has been undertaken by the State Entity in its capacity as a TANAP Consortium Member.

ARTICLE 28
FORCE MAJEURE

- 28.1 Any Party shall be excused for non-performance or delay in performance (of an obligation or any part thereof other than the payment of money) to the extent that such non-performance or delay in performance is caused by Force Majeure.
- 28.2 **"Force Majeure"** shall mean, in respect of an obligation (or any part thereof) of a Party, a situation that prevents the performance of that specific obligation due to unforeseeable events that are beyond the control of such Party, and not imputable to its fault or negligence or to any breach of its obligations under this Agreement, including, to the extent applicable to a Party and subject to the foregoing, due to any of the following:
- (a) natural disasters (extreme weather, accidents or explosions, earthquakes, landslides, cyclones, floods, fires, lightning, tidal waves, volcanic eruptions, supersonic pressure waves, epidemic or plague and other similar natural events or occurrences);
 - (b) disasters (including nuclear and chemical contamination or ionising radiation);

- (c) structural shift, landslide or subsidence affecting generally a part or parts of the TANAP System;
 - (d) strike, work to rule or go slow or any other labour disputes;
 - (e) compliance by a Party with a change in law that affects its ability to fulfil its obligations under this Agreement (provided, however, that in respect of the Host Government, the Host Government's obligations under Article 29 and Article 30 shall not be released);
 - (f) inability to obtain necessary goods, materials, services or technology, the inability to obtain or maintain any necessary means of transportation;
 - (g) acts of wars between the sovereign states (in respect of the Host Government, other than where the State has initiated the war by violating the principles of international law), act of sovereign enemy or blockade;
 - (h) acts of rebellion, riot, civil commotion, act of terrorism, insurrection or sabotage;
 - (i) international boycotts, sanctions, international embargoes (other than, in respect of the State, those decided by the United Nations); and
 - (j) in relation to TANAP Project Entity only, expropriatory acts.
- 28.3 If a Party is prevented from carrying out its obligations or any part thereof under this Agreement as a result of Force Majeure, it shall promptly notify in writing the other affected Party to whom performance is owed. The notice shall:
- (a) specify the obligations or part thereof that the Party cannot perform;
 - (b) fully describe the event of Force Majeure;
 - (c) estimate the time during which the Force Majeure will continue; and
 - (d) specify the measures proposed to be adopted by it to remedy or abate the Force Majeure.
- 28.4 Following the notice foreseen in Article 28.3 and for so long as the Force Majeure continues, any obligations or parts thereof which cannot be performed because of the Force Majeure, other than the obligation to pay money, shall be suspended to the extent affected by Force Majeure.
- 28.5 Any Party that is prevented from carrying out its obligations or parts thereof (other than an obligation to pay money) as a result of Force Majeure shall take such actions as are reasonably available to it and expend such funds as necessary and reasonable to remove or remedy the Force Majeure and resume performance of its obligations and all parts thereof as soon as reasonably practicable.

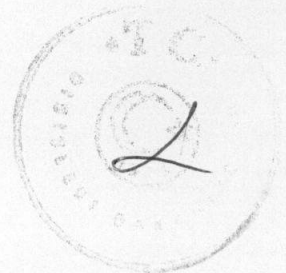
28.6 Where the Host Government is prevented from carrying out its obligations or any part thereof (other than an obligation to pay money) as a result of Force Majeure, it shall take, and shall also procure that relevant State Authority or State Entity take, such action as is reasonably available to it or them to mitigate any Loss or Damage suffered by the TANAP Project Entity during the continuance of the Force Majeure and as a result thereof.

28.7 Where the TANAP Project Entity is prevented from carrying out its obligations or any part thereof (other than an obligation to pay money) as a result of Force Majeure it shall take such action as is reasonably available to it to mitigate any Loss or Damage suffered by the Host Government, any State Authority, State Entity during the continuance of the Force Majeure and as a result thereof.

ARTICLE 29 DISCRIMINATORY CHANGE OF LAW

29.1 **"Discriminatory Change of Law"** means any Change of Law that:

- (a) discriminates against any of the Interest Holders or their businesses or operations in relation to the TANAP Project (whether or not (b) or (c) below is satisfied); and/or
- (b) applies to the TANAP Project and not at all or not to the same extent to other transit Natural Gas pipeline projects; and/or
- (c) applies to Interest Holders and not to other Entities with a participating interest in other transit Natural Gas pipelines; and/or
- (d) whether or not of general application, alters any of the following procedures and principles specifically covered in the following Articles of this Agreement:
 - (i) Article 2
 - (ii) Articles 3.1 to 3.4
 - (iii) Articles 4.1(a) to (c)
 - (iv) Article 10
 - (v) Article 16
 - (vi) Article 23
 - (vii) Article 24
 - (viii) Article 25.

For the avoidance of doubt any changes occurring in the fees, charges and duties set out in Article 7.3 and Article 24.5 (provided always that the fees mentioned in Article 24.5 shall not exceed the maximum amounts payable as set out therein) as a result of the usual regular adjustments made to such fees, charges and duties on an annual basis, shall not be construed as a Discriminatory Change of Law.

The parties hereby acknowledge and agree that the TANAP Project is not subject to the Natural Gas Market Law and its related regulations. A Change of Law regarding:

- (a) connection to the national Natural Gas transmission network;
- (b) usage of the national Natural Gas transmission network; and/or
- (c) import of Natural Gas to and export of Natural Gas from the Territory,

shall not be a Discriminatory Change of Law, if it does not have any effect on the TANAP Project.

29.2 If any Discriminatory Change of Law within the scope of Article 29.1 is enacted or otherwise comes into effect and:

- (a) renders any material obligation of the Host Government, any State Authority or State Entity, or any specific rights conferred on any Interest Holder under this Agreement or any Project Agreement void or unenforceable; or
- (b) has the material effect of impairing, conflicting or interfering with the implementation of the TANAP Project, or limiting, abridging or adversely affecting the value of the TANAP Project or the Economic Equilibrium or any of the rights, indemnifications or protections granted or arising under this Agreement or any Project Agreement; or
- (c) has the material effect of imposing (directly or indirectly) any Costs on any Interest Holder,

the Interest Holders so affected shall, within one (1) Year of the date when it could with reasonable diligence have become aware of the effect of the Discriminatory Change of Law as aforesaid, give notice in writing to the Host Government.

29.3 The Interest Holders that have given such notice and the Host Government shall endeavour to resolve the matter through amicable negotiations.

29.4 If the Host Government and the Interest Holders do not reach an amicable solution within ninety (90) days after the delivery of such notice, the Interest Holders may submit the matter to arbitration pursuant to Article 34.

29.5 In the arbitration, subject always to the relevant conditions of this Article 29 being fulfilled, the Interest Holders shall have the right to demand that the Host Government compensates the affected Interest Holders for the Costs incurred as a result of the Discriminatory Change of Law. Such compensation shall at the request of the affected Interest Holders be paid in US Dollars and shall, at the option of the Host Government, be in the form of:

- (i) reimbursement by the Host Government of the Costs incurred by the affected Interest Holders as a result of the Discriminatory Change of Law within thirty (30) days unless agreed otherwise; or
- (ii) reimbursement by the Host Government of the Costs incurred by the affected Interest Holders as a result of the Discriminatory Change of Law, in the form of equal annual payments during the remaining expected life of the TANAP Project. In this case, such payments shall bear interest at a reasonable market rate which is not less than the rate at which the recipient is able itself to borrow funds. Such interest shall accrue from the date(s) when the relevant Costs are incurred to the date(s) when payments are received from the Host Government; or
- (iii) where it affects the TANAP Project Entity, a reduction in the amount of any Tax otherwise payable under Article 23 hereof.

The amount of any reimbursement of Costs paid under this Article 29 shall be taken into account in assessing the amount of Loss or Damage under Article 27.

29.6 The obligations in this Article 29 shall not apply in relation to a Discriminatory Change of Law which is a proportionate measure in relation to environmental protection, public health, safety, social requirements, labour rights or human rights.

29.7 Where a Change of Law amounts to an Expropriation, it shall be governed by Article 30, instead of by this Article 29.

ARTICLE 30 EXPROPRIATION

30.1 No Investment of any Investor (as such terms used in this Agreement are defined in the Energy Charter Treaty regardless of whether the Investor is organised under the laws of a Contracting Party as such term is defined in the Energy Charter Treaty or a third state) in relation to the TANAP Project shall be nationalised, expropriated or subject to a measure or measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as "**Expropriation**") except where such Expropriation is:

- (a) for a purpose which is in the public interest;
- (b) not discriminatory;

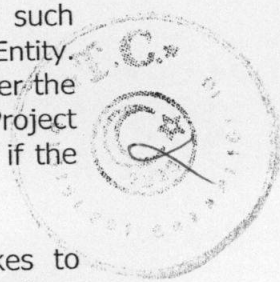
- (c) carried out under due process of law; and
 - (d) accompanied by the payment of prompt, adequate and effective compensation.
- 30.2 The compensation for Expropriation shall amount to the Fair Market Value of the Investment expropriated at the time immediately before the Expropriation or impending Expropriation became known in such a way as to affect the value of the Investment.
- 30.3 Appropriate provision shall be made at or prior to the time of Expropriation for the determination and payment of compensation and it shall be paid without delay. Fair Market Value shall be expressed in US Dollars and shall include interest at the Agreed Interest Rate from the date of Expropriation until the date of payment.
- 30.4 Any dispute relating to an Expropriation may be submitted to arbitration in accordance with the provisions of Article 34 and for this purpose:
- (a) Article 34 shall be read as if every reference to "Parties", "Party", "TANAP Consortium Member" and/or "Project Participant" were a reference to "Investor"; and
 - (b) "due process" within the meaning of Article 30.1(c) above shall be conducted so as to allow for final determination by arbitration under Article 34.

ARTICLE 31 SUCCESSORS AND PERMITTED ASSIGNEES

- 31.1 In accordance with the provisions of this Article 31, each TANAP Consortium Member may transfer, assign, share or otherwise deal with all or any part of its participating interest in the TANAP Project Entity, and the TANAP Project Entity may transfer, assign, share or otherwise deal with all or any part of its rights and obligations under this Agreement, in any case with binding effect on the State Authorities.
- 31.2 The TANAP Consortium Members and the TANAP Project Entity shall inform the Host Government about the intention of any other Entity to participate in the TANAP Project Entity as a TANAP Consortium Member. The participation of any such Entity shall be effective, and each TANAP Consortium Member may be entitled to transfer the whole or any part of their participating interests in the TANAP Project Entity to such Entity to effect such participation, forty-five (45) days after the delivery of a written notification by the TANAP Project Entity to the Host Government and a parent company guarantee issued by such participating Entity in the form defined in the Appendix 3. The Host Government shall have the right to refuse the participation of such Entity by serving a notice to the TANAP Project Entity and TANAP Consortium Members within such forty-five (45) day period; the Host Government may only exercise

such right if the proposed participant poses a threat to the State's national interest or contradicts the provisions of Article 7.11 of the TANAP IGA.

- 31.3 Subject to the compliance of the provisions of Article 7.11 of the TANAP IGA, each TANAP Consortium Member shall have the right to freely transfer at any time the whole of its participating interest in the TANAP Project Entity to any of its Affiliates, or the whole or any part of its participating interest in the TANAP Project Entity to any other TANAP Consortium Member, and the TANAP Project Entity shall have the right to freely transfer at any time the whole of its rights and obligations under this Agreement to any of its Affiliates, in each case provided that such Affiliate or transferee TANAP Consortium Member (as applicable) has the necessary financial and technical capability to perform its obligations under this Agreement. Any such transfer shall be effective upon the delivery of a written notification of the transfer by the transferor to the Host Government, including a confirmation of the transferee that it accepts the transfer.
- 31.4 The TANAP Project Entity shall have the right to transfer at any time this Agreement to any other Entity with the prior written consent of the Host Government, provided that such other Entity has the necessary financial and technical capability to perform its obligations under this Agreement. Such transfer shall be effective forty-five (45) days after the delivery of a written notification by the TANAP Project Entity to the Host Government. The Host Government shall have the right to refuse such transfer by serving a notice to the TANAP Project Entity within such forty-five (45) day period; the Host Government may reject such transfer if the transferee poses a threat to the State's national interest or contradicts the provisions of Article 7.11 of the TANAP IGA.
- 31.5 As security for any financing of the TANAP Project pursuant to the Article 8.2, the TANAP Project Entity shall have the right at any time to transfer its rights and to assign its claims under this Agreement, whether current, future or conditional, in whole or in part, to or for the benefit of any Lender, or to create in their favour any pledge or other similar interest in such rights or claims, and the TANAP Consortium Members shall have the right at any time to transfer to create in favour of any Lender any pledge or other similar interest in such TANAP Consortium Member's participating interest in the TANAP Project Entity. The assignment or transfer shall become effective forty-five (45) days after the delivery of a written notice to the Host Government by the TANAP Project Entity. The Host Government shall have the right to reject such transfer if the Lender is a threat to the State's national interest.
- 31.6 Without prejudice to this Article 31, the Host Government undertakes to cooperate with the TANAP Project Entity and the TANAP Consortium Members for the compliance with any formalities to effect any permitted assignment or transfer.

MB

ARTICLE 32 DE-COMMISSIONING

- 32.1 Following the expiry under Article 2 of this Agreement or early termination by the Host Government pursuant to Article 35 of this Agreement, the TANAP Project Entity shall decommission the TANAP System according to the terms of a Decommissioning Plan referred to in Article 32.2, unless the Parties agree a basis on which the TANAP System shall be transferred to the Host Government.
- 32.2 No later than ten (10) Years prior to the expiry of this Agreement, the TANAP Project Entity shall provide to and agree with the Host Government within six (6) months a written plan describing the proposed actions for decommissioning (the "**Decommissioning Plan**"). The Decommissioning Plan shall include a fund for decommissioning of the TANAP System, all of which shall be in accordance with international gas pipeline industry standards and practices and National Laws. The Decommissioning Plan and revision of it (if any) shall be subject to the approval of the Host Government, which shall not be unreasonably withheld.
- 32.3 The TANAP Project Entity shall have no obligations or liabilities in relation to the decommissioning of the TANAP System other than those provided for in this Article 32.

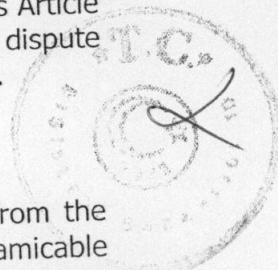
ARTICLE 33 APPLICABLE LAW

This Agreement shall be governed and construed in accordance with the laws of Switzerland.

ARTICLE 34 DISPUTE RESOLUTION

34.1 Consent to Arbitration

- (a) The Parties hereby irrevocably consent to the submission of any dispute arising out of or in any way connected with this Agreement to international arbitration in accordance with the provisions of this Article 34. For the avoidance of doubt, a "dispute" for the purposes of this Article 34 shall mean any dispute, difference or claim, including any dispute relating to the formation, termination or validity of this Agreement.
- (b) Disputes shall if possible be settled amicably.
- (c) If a dispute cannot be settled amicably within sixty (60) days from the date on which either Party to the dispute has requested amicable settlement, the dispute shall be finally resolved under the ICC Rules. In the event of any conflict between the ICC Rules and the arbitration provisions of this Agreement, this Agreement shall govern.

MB

- (d) The Parties may agree in writing upon an alternative arbitration procedure.
- (e) Without prejudice to any rights the Project Participants may have to bring claims to arbitration under any relevant Project Agreement (provided that such Project Agreement grants arbitration rights) or under any bilateral or multilateral investment treaty to which the State is a party, the Parties agree that this Article 34 shall not entitle:
 - (i) a Project Participant other than the TANAP Project Entity to initiate an arbitration under this Agreement except in the case of a Project Participant bringing a claim under Article 30; or
 - (ii) a Project Participant to assert a right or initiate an arbitration under the TANAP IGA.
- (f) For the avoidance of doubt, the TANAP Project Entity shall be entitled to initiate an arbitration to claim compensation for any Costs and Loss and Damage that may be incurred by the Interest Holders pursuant to this Agreement.

34.2 Constitution of the Arbitration Tribunal and Language of Proceedings

- (a) The seat of arbitration shall be Geneva, Switzerland.
- (b) The arbitration tribunal may decide to conduct hearings in Geneva or Istanbul.
- (c) An arbitration tribunal constituted pursuant to this Agreement shall consist of three arbitrators, except for disputes of an aggregate value of no more than ten million US Dollars (USD 10,000,000) in which case there shall be a sole arbitrator.
- (d) The language of the arbitral proceedings shall be English.

34.3 Subrogation

The right of the Parties to refer a dispute to arbitration pursuant to this Agreement shall not be affected by the fact that it has received partial compensation from any third party with respect to any loss or injury that is the subject of the dispute with regard to the uncompensated loss or injury.

34.4 Award and Enforcement

- (a) An arbitral award issued pursuant to this Agreement shall be final and binding on the Parties upon being rendered. The Parties undertake to comply with any such award without delay. Awards shall be entered and executed in accordance with the law of any court having jurisdiction.

- (b) Where monetary damages are rendered in an award, they shall be payable and payment shall be made in US Dollars and any interest due shall be calculated at the Agreed Interest Rate from the date of the event, breach, or other violation giving rise to the dispute to the date when the award is paid in full.

ARTICLE 35 TERMINATION

- 35.1 Except as may be expressly provided in this Agreement, no Party shall amend, rescind, terminate, declare invalid or unenforceable, elect to treat as repudiated, suspended or otherwise seek to avoid or limit this Agreement or any Project Agreement without the prior written consent of the other Party.
- 35.2 If the TANAP Project Entity has not taken its final investment decision in respect of the TANAP Project by 31 December 2014 (or the expiry date of any agreed extension) for any reason other than Force Majeure, or failure by the State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner, the Host Government shall have the right to give written notice to the TANAP Project Entity of the termination of this Agreement. Such termination shall become effective three hundred and sixty (360) days after receipt by the TANAP Project Entity of such termination notice, unless within said three hundred and sixty (360) day period the TANAP Project Entity take final investment decision in respect of the TANAP Project. In addition, for the purposes of this Article 35.2 the date of 31 December 2014 (or the expiry date of any agreed extension) shall be extended as described in Article 35.4 if and to the extent of any delays caused by Force Majeure or by failure by State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner.
- 35.3 If the TANAP Project Entity has not started construction of the TANAP Project by 31 December 2016 (or the expiry date of any agreed extension) for any reason other than Force Majeure, or failure by the State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner, the Host Government shall have the right to give written notice to the TANAP Project Entity of the termination of this Agreement. Such termination shall become effective one hundred and eighty (180) days after receipt by the TANAP Project Entity of such termination notice, unless within said one hundred and eighty (180) day period the TANAP Project Entity starts construction of the TANAP Project. In addition, for the purposes of this Article 35.3 the date of 31 December 2016 (or the expiry date of any agreed extension) shall be extended as described in Article 35.4 if and to the extent of any delays caused by Force Majeure or by failure by State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner.
- 35.4 Upon finalization of any event of Force Majeure or any activity constituting failure by the State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner, if, in the opinion of the TANAP Project Entity, such Force Majeure or such failure shall cause a delay in taking its final investment decision in respect of the TANAP Project and/or starting

construction of the TANAP Project, as the case may be, the TANAP Project Entity shall give a notice to the Host Government by providing detailed information on the specifics of the impact of such event of Force Majeure or such failure on its activities which are on the critical path leading towards its final investment decision and/or starting construction together with the extent and duration of time extension requested.

35.5 Subject to Articles 35.5 and 35.6 but without prejudice to a Party's other remedies under this Agreement including the Host Government's termination rights under Articles 35.2 and 35.3, any Party may, by written notice to the other Party, terminate this Agreement if after the end of the Initial Operation Period, the other Party commits a material breach of its obligations to that Party under this Agreement and the Party in breach fails, within one hundred and eighty (180) days of receiving such notice, either:

(a) to remedy the material breach (and where payment of damages is an adequate remedy for such material breach, full payment of such damages by the Party in breach shall be deemed to be remedying such material breach) and its effects to the reasonable satisfaction of the Party giving notice (or to commence and diligently comply with appropriate measures to do so); or

(b) in the case of a material breach that cannot itself be remedied, to put in place and diligently comply with measures reasonably satisfactory to the other Party to prevent a recurrence of such breach.

35.6 Notwithstanding any of the foregoing, no right to termination shall arise hereunder to the extent that the breach in question is caused by or arises from any breach of this Agreement or any Project Agreement by the Party seeking to terminate this Agreement (or, if that Party is the Host Government, by any State Authority or State Entity).

35.7 If the Host Government becomes entitled to terminate this Agreement (other than under Article 35.2 or 35.3), it shall not terminate this Agreement without first giving the Lenders the right to cure any breach or failure by the TANAP Project Entity within the time period provided in the direct agreement (if any) between the Host Government and the Lenders. The Lenders shall have the right to substitute the TANAP Project Entity with a suitable replacement Entity subject to terms of such direct agreement.

35.8 Any early termination of this Agreement shall be without prejudice to the rights of the Parties respecting the full performance of all obligations accruing prior to termination.

ARTICLE 36 NOTICES

36.1 A notice, approval, consent or other communication given under or in connection with this Agreement (in this Article 36 referred to as a "Notice"):

- (a) shall be in writing in the English and Turkish language;
- (b) shall be deemed to have been duly given or made when it is delivered by hand, or by internationally recognised courier delivery service, or sent by facsimile transmission to the Party to which it is required or permitted to be given or made at such Party's address or facsimile number specified below and marked for the attention of the person so specified, or at such other address or facsimile number and/or marked for the attention of such other person as the relevant Party may at any time specify by Notice given in accordance with this Article 36; and
- (c) for the avoidance of doubt, a Notice sent by electronic mail will not be deemed valid.

The relevant details of each Party at the date of this Agreement are:

The Government of the Republic of Turkey

Name: Ministry of Energy and Natural Resources
Address: Nasuh Akar Mahallesi Türkocağı Caddesi 2/1, Bahçelievler,
Ankara, Turkey
Facsimile: +90 (312) 215 66 54
Attention: Department of Transit Petroleum Pipelines

The TANAP Project Entity

Name: Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V.
Address: Kızılırmak Mahallesi Ufuk Üniversitesi Caddesi Farilya
Business Center No:8 Kat 1/13-24 Kat 2/17-18-19-20
Çukurambar, Ankara, Turkey
Facsimile:
Attention:

36.2 In the absence of evidence of earlier receipt, any Notice shall take effect from the time that it is deemed to be received in accordance with Article 36.3 below.

36.3 Subject to Article 36.4 below, a Notice is deemed to be received:

- (a) in the case of a Notice delivery by hand at the address of the addressee, upon delivery at that address;
- (b) in the case of internationally recognised courier delivery service, when an internationally recognised courier has delivered such communication or document to the relevant address and collected a signature confirming receipt; or
- (c) in the case of a facsimile, on production of a transmission report from the machine from which the facsimile was sent which indicates that the facsimile was sent in its entirety to the facsimile number of the recipient. Any Notice transmitted by facsimile should be followed by written notice

given not later than three (3) Business Days in the form of a letter addressed as set forth above for such Party.

36.4 A Notice received or deemed to be received in accordance with Article 36.3 above on a day which is not a Business Day or after 5:00 p.m. on any Business Day, according to local time in the place of receipt, shall be deemed to be received on the next following Business Day.

36.5 Each Party undertakes to notify the other Party by Notice served in accordance with this Article 36 of such Party's new contact details when the details specified herein are no longer appropriate for the service of Notice.

ARTICLE 37 MISCELLANEOUS

37.1 The Parties agree that the TANAP Project including this Agreement is within the scope of the Transit Law.

37.2 This Agreement, together with all appendices attached hereto, shall constitute the entire agreement of the Parties with respect to the matters addressed herein. This Agreement may not be amended or otherwise modified, except by the written agreement of the Parties and such amendment or modification will become effective upon ratification.

37.3 No waiver of any right, benefit, interest or privilege under this Agreement shall be effective unless made expressly and in a writing referencing the Article (including any applicable Section thereof) providing that right, benefit, interest or privilege. Any such waiver shall be limited to the particular circumstance in respect of which it is made and shall not imply any future or further waiver.

37.4 Interest shall accrue at the Agreed Interest Rate on any amount, if any, payable under or pursuant to this Agreement from the time that amount is payable through the date on which that amount, together with the accrued interest thereon, is paid in full.

37.5 The Host Government on the one hand, and the TANAP Project Entity on the other hand, shall maintain or cause to be maintained the confidentiality of all data and information of a non-public or proprietary nature that they may receive, directly or indirectly, from the other or pertaining to the TANAP Project.

37.6 This Agreement is executed in English and Turkish language originals. In the event of any conflict, the English language version shall prevail.

37.7 The Host Government, on the one hand, and the TANAP Project Entity, on the other hand, reserve to themselves all rights, counterclaims and other remedies and defences which such Party has under or arising out of this Agreement. All obligations of the Host Government to make payments to the TANAP Project Entity or, where relevant, to any TANAP Consortium Member, under this Agreement, shall not be set off or recouped out of any amounts otherwise payable hereunder to the Host Government by such TANAP Project Entity.

37.8 Without prejudice to the rights of the TANAP Project Entity under this Agreement, the Host Government and the TANAP Project Entity hereby grant to SOCAR or an Entity which will be established by SOCAR (or its Affiliates) (within the context of this Article 37.8 referred to as "Communication Entity") the right to construct, install, possess, own, control and operate electronic communication infrastructure (fibre-optic cable) along the Pipeline Corridor of the TANAP System for the purpose of transit communication between the Republic of Azerbaijan and countries other than the State. Such Communication Entity may provide services through such electronic communication infrastructure within the Territory provided that such service complies with National Laws and regulations including all licence requirements in accordance with National Laws. All costs, fees, payments or other relevant expenses arising as a result of any obligations and requirements generated from the evaluation, construction or operation of such electronic communication infrastructure shall be borne by such Communication Entity.

Done in the city of İstanbul on 26 June 2012.

H.E. Taner YILDIZ

Minister of Energy and Natural Resources
of the Republic of Turkey

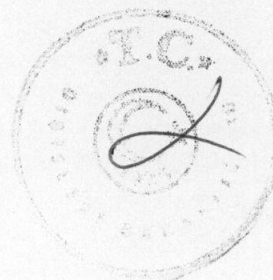

Rovnaq ABDULLAYEV

President of the State Oil Company
of the Republic of Azerbaijan

in the name and on behalf of
**The Government of
the Republic of Turkey**

in the name and on behalf of
**Trans Anatolian
Gas Pipeline Company B.V.**

APPENDIX 1 - TECHNICAL STANDARDS

ACI	American Concrete Institute
AISC	American Institute of Steel Construction
API	American Petroleum Institute
AGA	American Gas Association
ASCE	American Society of Civil Engineers
ANSI	American National Standards Institute
ASME	American Society of Mechanical Engineers
ASNT	American Society of Non-destructive Testing
ASTM	American Society for Testing and Materials
AWPA	American Wood Preservers Association
AWS	American Welding Society
CAN	Canadian Standards
CECE	CENELEC Electronic Components
GBE	British Gas Code of Practice
BSI	British Standards Institution
DIN	Deutsche Institut fur Normung
DNV	Det Norske Veritas
EUMA	Engineering Equipment and Materials Association
IEC	International Electrotechnical Commission
IEEE	Institute of Electrical and Electronics Engineers (USA)
EIA	Electronic Industries Association

EI	Energy Institute (UK)
ISA	Instrument Society of America
ISO	International Standards Organisation
NACE	National Association of Corrosion Engineers (USA)
NEMA	National Electrical Manufacturers Association (USA)
NFPA	National Fire Prevention Association (USA)
PRCI	Pipeline Research Council International
SSPC	Steel Structures Painting Council
UBC	Universal Building Code
MSS	Manufacturers Standardisation Society of the Valves and Fittings Industry
FM	Factory Mutual Approvals Guidelines
HIS	Hydraulics Institute Standards
FCI	Fluid Control Institute
JPL	Jet Propulsion Laboratory
UL	Underwriters Laboratory
WB	World Bank
WHO	World Health Organisation
PFI	Pipe Fabrication Institute
TSE	Turkish Standards Institution

APPENDIX 2 LAND RIGHTS

DEFINITIONS

In this Appendix 2, all capitalised terms not otherwise defined will have the same meaning as specified in the Agreement to which this Appendix 2 is appended. Additionally, the following terms will have the following meanings:

"Construction Corridor" means an area of land (including exclusive control of the area above such and to a specified height and rights to the land's subsurface to a specified depth) within the Preferred Route Corridor extending from the Entry Point to the Exit Points, within which the centreline of the Pipeline Corridor will be located, and such other areas determined by the TANAP Project Entity in its sole discretion as reasonably necessary for the conduct of Project Activities within which Land Rights required for the construction and installation phase as set forth under Phase 2 in Section 3 of this Appendix 2 will be exercised, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities, including the Land Rights Entity.

"Corridor of Interest" means an area of land ten (10) kilometres wide and extending from the Entry Point to the Exit Points, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities.

"Preferred Route Corridor" means an area of land within the Corridor of Interest five hundred (500) metres wide and extending from the Entry Point to the Exit Points, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities.

"Specified Corridor" means an area of land within the Preferred Route Corridor one hundred (100) metres wide and extending from the Entry Point to the Exit Points, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities.

1. LAND RIGHTS

- 1.1 This Appendix 2 sets forth and provides for the Land Rights in the Territory and associated rights (including rights of exclusive use, occupation, possession and control, rights of ingress and egress, rights of construction upon and/or under (other than ownership), licences to enter and perform Project Activities on the land of third parties, and all other similar rights in the Territory) which are to be notified by the TANAP Project Entity to the Land Rights Entity as the phased implementation of the Project Activities (including later repairs, replacements, capacity expansions and extensions of the Facilities) requires, obtained by the Land Rights Entity in accordance with Article 16 of this Agreement, and granted to the TANAP Project Entity in respect of the Project Activities.
- 1.2 The Land Rights granted to the TANAP Project Entity will be enforceable by the TANAP Project Entity against all State Authorities and against all third parties.
- 1.3 The Land Rights Entity will cause all landowners and occupiers of affected properties and/or land rights to observe and respect all of the Land Rights obtained by the Land Rights Entity and granted to the TANAP Project Entity

permanently, temporarily and/or from time to time, as the case may be, to enable the construction and operation of the Facilities and the conduct of all other Project Activities. Without limiting the foregoing and that which is provided in the Agreement to which this Appendix 2 is appended, the State Authorities will assist the TANAP Project Entity in avoiding and in rectifying any interference by third parties with the TANAP Project Entity exercise and enjoyment of the Land Rights, including any encroachments on the areas constituting Project Land or affecting the Facilities.

- 1.4 Subject to the foregoing and without limiting that provided in the Agreement to which this Appendix 2 is appended, the Land Rights will include all of the rights as hereinafter provided for the phased development of the Project Activities.

2. PHASE 1 - PRECONSTRUCTION PHASE (ROUTE SELECTION)

2.1 Corridor of Interest

Without limiting the rights which may be necessary and will be granted in order to accomplish route selection, during the preconstruction phase the following rights will be required and will be obtained and secured subject to mandatory provisions of National Laws with respect to matters such as national security, defence, public safety and civil aviation and other similar matters by the State Authorities and granted to the TANAP Project Entity respecting the Corridor of Interest:

- (a) Rights to fly and land fixed wing or helicopter surveillance craft within and across the borders of the Territory.
- (b) Rights to record and map any property within the Corridor of Interest by video tape and by photographs.
- (c) Rights of access to and use of detailed maps and photographic records of the Corridor of Interest for, among other evaluations, desktop route study exercises.
- (d) Rights of free and safe access and passage from time to time on and off the public highways and other roadways and offshore areas within and across the borders of the Territory for vehicles and vessels to perform reconnaissance, including rights to make video/photographic records of said area.

If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that construction and installation of the Facilities is not viable within any previously designated Corridor of Interest or portion thereof, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity will have the further right to modify the existing or designate a new Corridor of Interest for further study as aforesaid.

2.2 Preferred Route Corridor

Once the Corridor of Interest has been assessed and confirmed by notice to the Land Rights Entity, and without limiting the rights which may be necessary and will be granted in order to conduct Project Activities, the following rights with respect to the entire Corridor of Interest will be required and will be obtained and secured by the Land Rights Entity and granted to the TANAP Project Entity for the selection by the TANAP Project Entity of the Preferred Route Corridor:

- (a) All rights defined in Section 2.1 and, in addition, vehicular access (including the right to create temporary and/or permanent access roads) at the TANAP Project Entity discretion on and off the public highways within and across the borders of the Territory for detailed route reconnaissance.
- (b) Full access to all relevant and non-classified information held at the central and local levels of the State Authorities respecting:
 - (1) geology
 - (2) hydrology and land drainage
 - (3) archaeology
 - (4) ecology
 - (5) mining, mineral deposits and waste disposal
 - (6) urban and rural planning and development, including relevant topographical standards and criteria of the State
 - (7) the environment
 - (8) seismology
 - (9) highways and navigations
 - (10) utility and commercial service apparatus records, including pipeline crossings
 - (11) areas under current or former restriction by the State
 - (12) State Authorities' structure and administration requirements
 - (13) agricultural and forestry
 - (14) current and prior land development, ownership, use and occupation
 - (15) meteorology

(16) oceanography

- (c) If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that construction and installation of the Facilities is not viable within any previously designated Preferred Route Corridor or portion thereof, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity will have the further right to modify the existing or designate a new Preferred Route Corridor for further study, as aforesaid.

2.3 Specified Corridor

From the information gained in Sections 2.1 and 2.2 above, the Specified Corridor will be defined by the TANAP Project Entity and notified to the Land Rights Entity. Within this Specified Corridor the TANAP Project Entity and its Contractors will conduct further detailed studies as provided herein. In respect of the Specified Corridor, the Land Rights Entity will obtain and secure in addition to the rights defined in Sections 2.1 and 2.2 above, the necessary additional Land Rights and grant to the TANAP Project Entity such rights so that the TANAP Project Entity will possess the full right of access to and passage within the Specified Corridor for the following activities:

- (a) Topographical survey in accordance with relevant topographical standards and criteria of the State requiring pedestrian and on/off highway vehicular access within and across the borders of the Territory at the TANAP Project Entity discretion. These rights will extend over the area necessary to undertake the survey and could extend outside the Specified Corridor, as notified by the TANAP Project Entity.
- (b) Geotechnical survey rights for vehicles, vessels, equipment and service personnel to enter on to land and offshore areas to excavate trenches or boreholes and record information, including the right of removal of such material from the site as is necessary.
- (c) Cathodic protection resistivity and soil sample surveys requiring vehicular and pedestrian access on to land to take and remove soil samples for further analysis.
- (d) One or more land and offshore use surveys.

The right to undertake surveys will include the right to leave monitoring equipment on site to collect necessary data.

- 2.4 Subject to the provisions of Article 16 of this Agreement, the TANAP Project Entity will have the right to use, publicise and export any data and information obtained by the TANAP Project Entity and its Contractors in connection with the activities described in this Appendix 2.

- 2.5 If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that construction and installation of the Facilities is not viable within any previously designated Specified Corridor or portion thereof, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity will have the further right to modify the existing or designate a new Specified Corridor for further study, as aforesaid.

3. PHASE 2 - FACILITIES CONSTRUCTION AND INSTALLATION PHASE

- If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that the construction and installation of the Facilities is viable within any previously designated Specified Corridor, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and such Specified Corridor will thereafter be designated the Construction Corridor. At the earliest practicable date after such designation, the Land Rights Entity will cause all the unregistered lands within the Construction Corridor to be registered with relevant land registries and cause the acquisition of all the lands owned by Persons within the Construction Corridor in the name of the Land Rights Entity. The Land Rights Entity will use Best Endeavours to complete the acquisitions of land owned by Persons as promptly as possible within the framework of principles set forth under Article 16 of this Agreement.
- 3.1 The Land Rights Entity will thereafter obtain, secure and grant to the TANAP Project Entity the following Land Rights:
- 3.2 Right to possess, use, construct and operate over the Pipeline Corridor and Facilities (as appropriate) for the conduct of all Project Activities, through an independent and continuous rights *in rem* (other than ownership) valid for a term of forty nine (49) years, which is either established directly in favour of the TANAP Project Entity over lands owned by the Land Rights Entity (as a result of its land acquisitions pursuant to Article 16 and this Appendix 2) and/or by way of the transfer of the independent and continuous rights *in rem* (other than ownership) that shall be established in favour of the Land Rights Entity over lands owned by the State Authorities.
- 3.3 Right to transport all construction material, plant and equipment within the Territory and cross border by land or air without hindrance, including the right to construct and maintain temporary and permanent roads and to use such airfields as are designated, from time to time, by the TANAP Project Entity.
- 3.4 Right to designate and use other areas of land, both in the vicinity of the proposed Facilities and remote from the Facilities, for the conduct of all Project Activities, including for pipe storage dumps, site compounds, construction camps, fuel storage dumps, parking areas, roads and other activity sites. TANAP Project Entity shall solely be responsible for the land acquisition and payments regarding this acquisition subject to this Section 3.4.
- 3.5 Right to install generation and transmission equipment and to connect to any existing electricity supply and, where necessary, the right to lay cables from such supply to the Construction Corridor.

- 3.6 Right of entry on to such land and offshore areas with all necessary materials and equipment to lay and construct and thereafter use, maintain, protect, repair, alter, renew, augment, expand, inspect, remove, replace or render unusable the Facilities as is required for construction and installation of the Facilities and right to commence and undertake construction and installation.
- 3.7 Right to receive confirmation that each affected landowner and/or occupier and/or any other land right holder (including other pipeline operators) has been made aware of and has consented to and/or has been compensated in accordance with the Environmental and Social Standards (as defined in Article 17), any Lender requirements and principles set forth in the International Finance Corporation Performance Standard 5, Land Acquisition and Involuntary Resettlement, for the rights acquired by the TANAP Project Entity through the State Authorities.
- 3.8 Right to receive from the State Authorities details of land ownership and use, including names and addresses of landowners and occupiers and details of land holding defined on plans showing all such details for all property falling within two hundred and fifty (250) metres either side of the Construction Corridor.
- 3.9 All rights of access (including the right to construct and use temporary or permanent roads) over other land between the public highway and the Construction Corridor, not affected by the construction or operation of the Facilities, such routes to be defined by notice from the TANAP Project Entity prior to road construction and/or use. For the avoidance of doubt, TANAP Project Entity shall not be granted with any rights *in rem* with respect to lands set forth hereunder this Section 3.9. TANAP Project Entity shall solely be responsible for the acquisition of these rights and payments regarding this acquisition subject to this Section 3.9.
- 3.10 The right to the exclusive use, possession and control, and the right to construct upon and/or under, and peaceful enjoyment of, these Land Rights without hindrance or interruption.
- 3.11 The right of the TANAP Project Entity to require that it will be unlawful for any Person without prior written consent of the TANAP Project Entity:
- (a) to use explosives within an area of 500 (five hundred) metres either side of the Facilities.
 - (b) to undertake any pile-driving within fifty (50) metres either side of the Facilities.
 - (c) to encroach on the Construction Corridor or other areas where land has been granted to the TANAP Project Entity to conduct Project Activities.
 - (d) to cross or otherwise interfere with the TANAP Project Entity's Land Rights with any road, railway, power line, utility, pipeline or other public project ("Crossing Project") and the TANAP Project Entity will in no

event be required to consider a request for consent to such Crossing Project unless and until the State Authorities have approved the proposed Crossing Project and the party proposing the Crossing Project has provided to the TANAP Project Entity(1) details of the proposed Crossing Project sufficient, in the sole opinion of the TANAP Project Entity, to enable the TANAP Project Entity to assess in its sole discretion the practicability of conducting the Crossing Project safely, efficiently, and without unreasonably interfering with Project Activities and (2) a guarantee of compensation to the TANAP Project Entity for any costs incurred by the TANAP Project Entity to accommodate the Crossing Project. The TANAP Project Entity agree that for the purposes of this paragraph (d), where a Crossing Project has been approved by the State Authorities and subject to the conditions set out in (1) and (2) above, the TANAP Project Entity will not unreasonably withhold its consent and the assessment of such Crossing Project shall be given priority without causing unreasonable delay.

3.12 The right, in accordance with National Laws, to extract and source appropriate local materials for construction purposes and to dispose of waste arising from Project Activities, including during the construction and any later repair, replacement, capacity expansion or extension process.

3.13 Any additional regulatory and other administrative compliance requirements.

4. PHASE 3 - POST CONSTRUCTION PHASE

Following the completion of the Facilities, the TANAP Project Entity will require the following Land Rights, all of which will be obtained and secured by the State Authorities and granted to the TANAP Project Entity:

- (a) The exclusive use, possession and control of (other than ownership), as well as the right to construct upon and/or under, the Project Land if required, the right to establish encumbrances in favour of Lenders.
- (b) All rights previously described to the extent applicable to the use and enjoyment of the Facilities once constructed (including temporary and permanent roads), the construction and use of additional Facilities within Project Land and the future maintenance, protection, repair, alteration, renewal, augmentation, capacity expansion, extension, inspection, removal, replacement or the rendering unusable of any such Facilities.
- (c) The right to add any equipment as the TANAP Project Entity deem necessary.
- (d) The right to fly along the route of the Facilities within and across the borders of the Territory, in accordance with relevant provisions of National Laws, to inspect it and to land wherever it is deemed necessary to ensure the safe and efficient operation of the Facilities.

- (e) The right to erect and thereafter maintain the Facilities, including SCADA, marker posts, cathodic protection test posts and aerial marker posts or signalling equipment and any other equipment or installations necessary for the Project Activities in such locations and positions as deemed necessary by the TANAP Project Entity.
- (f) The right of access over any land between the public highway and Pipeline Corridor and other Project Land without prior notice in cases of emergency.
- (g) Subject to the Project Agreements, the right to allow use of the Facilities by third parties under such terms and conditions as the TANAP Project Entity and the Interest Holders may elect.

5. GOVERNMENTAL NOTIFICATIONS

- 5.1 Within fifteen (15) days after the Effective Date of this Agreement, the TANAP Project Entity and the Host Government will designate to each other in writing those persons, agencies and regulatory bodies which each will be entitled to communicate with and rely on in giving the various notices and securing and confirming the various rights described herein. Such notified contact persons or bodies will be subject to change, from time to time, on not less than fifteen days prior written notice (except for emergencies).
- 5.2 The Land Rights Entity shall, jointly with the TANAP Project Entity develop a land acquisition program and budget, and for this purpose form acquisition working groups.
- 5.3 TANAP Project Entity shall have the right to monitor through the joint land acquisitions working groups the activities of the Land Rights Entity envisaged hereto and all costs and expenses incurred in relation with the acquisition of Land Rights as set forth under Article 16 and this Appendix 2.
- 5.4 Engineering studies/works in relation to Land Rights shall be performed and executed by the TANAP Project Entity or its Contractors, unless agreed otherwise between the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity or their Contractors. All information required for the acquisition of land within the Pipeline Corridor (including landowners, address of landowners, land register information, maps and drawings) shall be provided by the TANAP Project Entity or its Contractors, unless agreed otherwise. Such relevant information shall be submitted to the Land Rights Entity in a complete and proper form. During these engineering studies and works, the TANAP Project Entity shall define the Construction Corridor by taking into account the State Authorities and State Entities written comments.

APPENDIX 3 – FORM OF PARENT COMPANY GUARANTEE

To: The Government of the Republic of Turkey, Ministry of Energy and Natural Resources

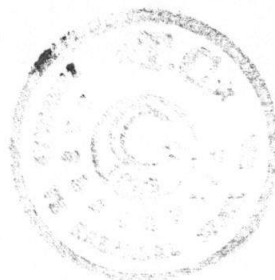
Date

We refer to the host government agreement dated 26 June 2012 (the "Host Government Agreement") concerning the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System between the Government of the Republic of Turkey ("the Government") and the Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. ("the TANAP Project Entity"):

1. Capitalized terms not defined in this letter shall have the meaning given to them in the Host Government Agreement.
2. [***] ("New Participant") is intending to participate in the TANAP Project as a TANAP Consortium Member. The New Participant's percentage participating interest in the TANAP Project Entity from time to time shall be defined as the "Percentage Interest Share".
3. [***] ("Guarantor") hereby unconditionally and irrevocably guarantees to the Government in accordance with this guarantee the payment of the Percentage Interest Share of any sums due by the TANAP Project Entity under or pursuant to the Host Government Agreement and any relevant Project Agreement to which the TANAP Project Entity is a Party and not paid by the TANAP Project Entity pursuant to the terms and conditions of the Host Government Agreement or relevant Project Agreement ("Guaranteed Monies"), except to the extent that such failure of the TANAP Project Entity is due to breach of the Host Government Agreement or any relevant Project Agreement by the Host Government, any State Authority or any State Entity.
4. Subject to clause 2 above, the Guarantor shall pay the Percentage Interest Share of the Guaranteed Monies to the Government within twenty-eight (28) days following receipt of a written demand by the Government.
5. This guarantee shall become effective as of the date of signature of the Guarantor below and shall terminate on the earlier of:
 - (a) the date on which the New Participant ceases to be a TANAP Consortium Member (provided that in such situation the Guaranteed Monies covered by this guarantee shall include the Percentage Interest Share of all Guaranteed Monies accrued up to and including the date on which the New Participant ceases to be a TANAP Consortium Member); or
 - (b) the date on which all the obligations of the TANAP Project Entity under the Host Government Agreement and any relevant Project Agreement to which the TANAP Project Entity is a Party have been discharged in full.

6. This guarantee shall be governed by the same law as provided under Article 33 (Applicable Law) of the Host Government Agreement. Any dispute under this guarantee shall be resolved by arbitration in the same place and in the same manner as provided under Article 34 of the Host Government Agreement.

Yours faithfully,

APPENDIX 4 – LETTER AGREEMENT

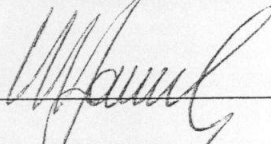
Arrangements in respect of the TANAP Project Entity

Pursuant to discussions between the negotiating teams over recent days, the State Oil Company of the Republic of Azerbaijan ("SOCAR") and Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. ("BOTAŞ"), in consideration of the mutual covenants and undertakings herein and subject to the provisions of the IGA and HGA, hereby agree to the following terms regarding a variety of matters arising out of the proposed TANAP Project; its Intergovernmental Agreement ("IGA"); its Host Government Agreement ("HGA"); and the proposed participation of BOTAŞ in the TANAP Project Entity (established by SOCAR in the Netherlands under the name of Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. ("TANAP Co. B.V.")) and/or its successors or assignees:

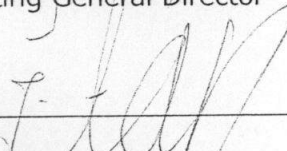
1. Subject to the achievement of all other provisions hereunder and irrespective of the distribution of the twenty per cent (20%) participating interest in the TANAP Project Entity among the Turkish Participants, SOCAR agrees to fund or cause to be funded all capital requirements attributable to the five per cent (5%) participating interest of BOTAŞ ("BOTAŞ Share"), starting with its subscription for shares in the TANAP Project Entity through completion of construction of the TANAP System and its commissioning ("SOCAR Funding Obligation");
2. BOTAŞ in turn shall be responsible for repayment of the SOCAR Funding Obligation ("BOTAŞ Payment Obligation") in accordance with a fully termed funding agreement to be agreed by the parties in advance of BOTAŞ' subscription for shares in the TANAP Project Entity ("BOTAŞ Funding Agreement");
3. BOTAŞ Payment Obligation shall not include, whether directly or indirectly, any escalation factor;
4. Among other terms, the BOTAŞ Funding Agreement will set out the SOCAR entity's charge over 100% of all proceeds attributable to the BOTAŞ Share until such time as the SOCAR Funding Obligation is fully repaid; obligations in respect of any external third party Project financing; security and governance rights in respect of the BOTAŞ Share until the SOCAR Funding Obligation is repaid, etc.;
5. If the dividends payable by the TANAP Co. B.V. to Turkish Participants in the Netherlands are subject to payment of withholding tax in the Netherlands then SOCAR and Turkish Participants will cause the TANAP Co. B.V. to change the jurisdiction or to be replaced by another TANAP Project Entity organized in the different jurisdiction where no withholding tax on the dividends will be applicable, including, but not limited to, in the jurisdiction of the Republic of Turkey. In case that no such jurisdiction is available, SOCAR will be responsible for payment of the Turkish Participants' withholding tax on dividends obligation arising in the Netherlands.

Agreed to this on 26 June 2012 in İstanbul, The Republic of Turkey.

For and on behalf of
Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.

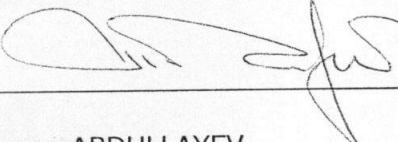

Mehmet KONUK
Acting General Director

Ibrahim Tan
Deputy General Director

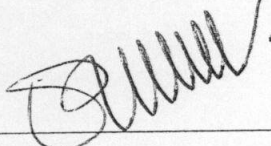
For and on behalf of
The State Oil Company of the Republic of Azerbaijan

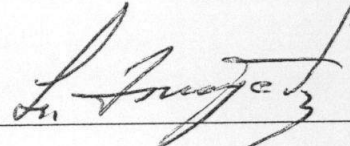
Rovnag ABDULLAYEV
President

WITNESSED this on 26 June 2012, in İstanbul, The Republic of Turkey.

H.E. Taner YILDIZ
Minister of Energy and Natural Resources
of the Republic of Turkey

H.E. Natig ALIYEV
Minister of Industry and Energy
of the Republic of Azerbaijan

T/ 486

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİNE
İLİŞKİN HÜKÜMETLERARASI ANLAŞMA İLE EKİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE
THE TRANS ANATOLIAN GAS PIPELINE COMPANY B.V. ARASINDA
TRANS-ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİ
HAKKINDA EV SAHİBİ HÜKÜMET ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TASARISI**

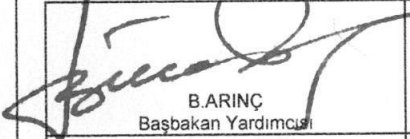
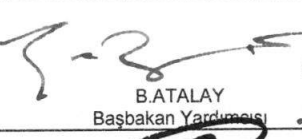
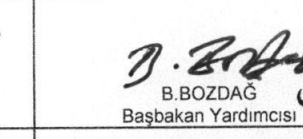
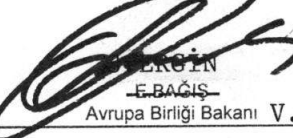
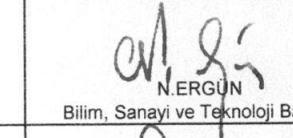
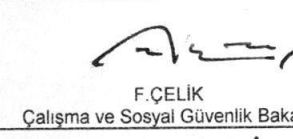
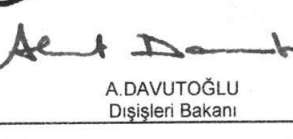
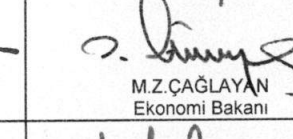
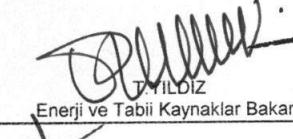
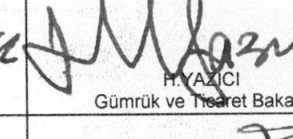
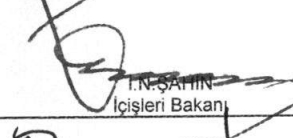
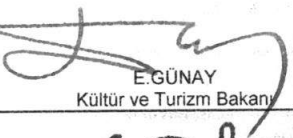
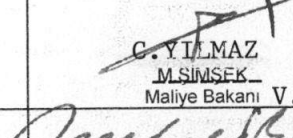
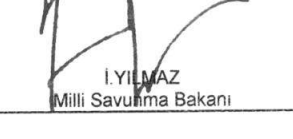
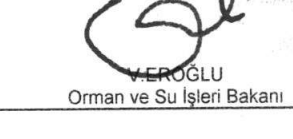
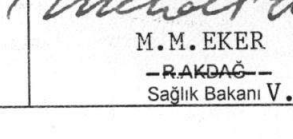
MADDE 1- (1) 26 Haziran 2012 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşma" ile eki "Türkiye Cumhuriyeti ve The Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. Arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 B. ARINÇ Başbakan Yardımcısı	 A. BABACAN Başbakan Yardımcısı	 B. ATALAY Başbakan Yardımcısı	 B. BOZDAĞ Başbakan Yardımcısı
 S. ERGİN Adalet Bakanı	 F. ŞAHİN Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı	 E. BAÇIŞ Avrupa Birliği Bakanı V.	 N. ERGÜN Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı
 F. ÇELİK Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	 E. BAYRAKTAR Çevre ve Şehircilik Bakanı	 A. DAVUTOĞLU Dışişleri Bakanı	 M. Z. ÇAĞLAYAN Ekonomi Bakanı
 T. YILDIZ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	 S. KILIÇ Gençlik ve Spor Bakanı	 M. M. EKER Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı	 H. YAZICI Gümrük ve Ticaret Bakanı
 I. N. ŞAHİN İçişleri Bakanı	 C. YILMAZ Kalkınma Bakanı	 E. GÜNAY Kültür ve Turizm Bakanı	 C. YILMAZ M. M. EKER Maliye Bakanı V.
 Ö. DİNÇER Millî Eğitim Bakanı	 İ. YILMAZ Millî Savunma Bakanı	 V. EROĞLU Orman ve Su İşleri Bakanı	 R. AKDAĞ Sağlık Bakanı V.
 B. YILDIRIM Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı			

Dosya No.

101-644

1422